

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalářské kombinované studium
2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Simona Koblížková

Jaromír Hořec,
český básník, spisovatel, žurnalista a textař

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Olga Nytrová

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined (Part time)
2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Simona Koblížková

Jaromír Hořec,
Czech poet, writer, journalist and songwriter

Prague 2012

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

PhDr. Olga Nytrová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 8. března 2012

Simona Koblížková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat všem, kteří mi pomohli dovést moji bakalářskou práci až do této konečné podoby.

Především PhDr. Olze Nytrové, která moji práci vedla a přispívala cennými radami postřehy a náměty.

Rodině Jaromíra Hořce, paní Blance Dospivové a Ing. Františkovi Dospivovi, mým rodičům, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Spisovateli a novináři panu Miroslavu Síglovi, který mi poskytl řadu materiálů i osobních vzpomínek.

V neposlední řadě děkuji za podporu mým dětem Lukášovi a Filipovi a manželovi Ing. Petrovi Koblížkovi.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá osobností spisovatele, básníka, novináře a zakladatele deníku Mladá fronta, doc. PhDr. Jaromíra Hořce, CSc. V odborném textu mapujícím jeho život jsou obsaženy méně známé a doposud neznámé informace o osobním životě, profesní kariéře a představena jeho literární tvorba.

Práce je výsledkem investigativního pátrání, početných hodin strávených v archivech, knihovnách nebo probíráním pozůstalosti po Jaromíru Hořcovi a zkoumáním obsahu rodinného archivu. Důležitou položkou byly i rozhovory se všemi členy Hořcovy rodiny, jeho bývalými spolupracovníky a pamětníky. Cílem práce je zhodnotit komplexně jeho tvůrčí dílo, ohlédnout se za jeho profesním a osobním životem a zodpovědět otázku, co ho přivedlo k novinářské a spisovatelské činnosti a zda lze jeho odkaz považovat za aktuální pro dnešní generaci.

Klíčové pojmy

Rodina, Mladá fronta, Květen 1945, Šéfredaktor, Písňové texty, Poezie, Samizdat, Věznění, Svoboda, Lyrika, Paměti, Pravda

Annotation

Bachelor thesis deals with the personality of the author, poet, journalist and founder of the "Mladá fronta" newspapers, doc. PhDr. Jaromir Hořec, CSc. Text maps his life and points out less known and up to this date unknown information concerning his personal life, further it introduces his literary work and map his career.

Results of this work is the fruit of investigation of the family archives, of his estate, interviews of all family members, also of his former colleagues and contemporaries.

The goal of this thesis is overwhelming evaluation of his creative work, personal and profesional life, as well as to answer the question what brought him to writing activities and to journalism. Another question to be answered is whether his legacy may be considered important for todays generation.

Key words

Family, Mladá fronta, May 1945, Editor in chief, Song texts, Poetry, Samizdat, Detention, Freedom, Lyrics, Memory, Truth

Motto:

*Skonal novinář – řádky dopsané
odešel textař- písně zahrané
umkl básník – ticho zklamané*

Miroslav SígI

OBSAH

ÚVOD	8
1. RODINA JAROMÍRA HOŘCE.....	12
1.1 Maminka Ludmila Halbhuberová, rozená Zemanová	13
1.2 Otec Karel Halbhuber	14
1.3 Bratr Miroslav Halbhuber.....	17
1.4 Manželka Věra Hořcová, rozená Tauchmanová	18
1.5 Dcera Blanka Hořcová, provdaná Dospivová	19
1.6 Zeť Ing. František Dospiva.....	20
1.7 Vnoučata Simona a Petr	21
2. HISTORICKÝ KONTEXT DOBY A MLADÁ FRONTA	23
2.1 Na počátku myšlenka, na konci fungující deník	24
2.2 První číslo Mladé fronty vychází, kupte si Frontičku!.....	28
2.3 Rozhovor s pamětníkem panem Miroslavem Síglem	31
2.4 Redakční kniha zvaná „cancbuch“	37
3. VYHAZOV PRO ŠTĚSTÍ, LÉTA 1950 - 1969.....	42
3.1 Časopis Univerzita Karlova	45
3.2 Srpnový návrat do redakce deníku Mladá Fronta.....	48
4. JAROMÍR HOŘEC VE SVĚTĚ HUDBY.....	51
4.1 První dáma českého jazzu	54
4.2 Kam zmizel ten starý song	58
5. TOTALITNÍ ROKY 1970 - 1989.....	60
5.1 Česká expedice	61
5.2 Brzy jazyk nazývati Ruzyně.....	62
6. NEUMLČENÁ POESIE JAROMÍRA HOŘCE	67
6.1 Tvorba pro dětského čtenáře	69
6.1.1 Otakar Štembera.....	72
7. ROK 1989, DEMOKRACIE A SVOBODA SLOVA.....	75
7.1 Občanské fóry	77
7.2 Lyrická poezie	79
7.3 Masarykovo demokratické hnutí.....	81
7.4 Společnost přátel Podkarpatské Rusi	83
8. NASTAL ČAS ODEJÍT.....	90
8.1 Vzpomínky zakladatele Mladé fronty	93
8.2 Nekrolog bez úcty	93
8.3 Jaromír Hořec zpověď i obhajoba.....	98
ZÁVĚR.....	105
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	108
SEZNAM PŘÍLOH.....	110

ÚVOD

Doc. PhDr. Jaromír Hořec, CSc. – český básník, spisovatel, novinář a publicista. Jeden ze zakladatelů deníku Mladá Fronta, její šéfredaktor a ředitel nakladatelství. Profesor na Karlově univerzitě, který byl po roce 1968 od svých studentů násilně odtržen. Zakladatel samizdatové České expedice. Autor básnických i písňových textů, autor knih i novinových článků.

Příliš stručné a věcné. Ano, přesně tak vypadá portrét člověka v encyklopediích. Už to, že se dostal do naučných slovníků, však znamená, že šlo o osobu něčím výjimečnou, zajímavou. Osobu, která tu během svého života zanechala zřetelný otisk pro budoucí generace. A zároveň to znamená, že si tento člověk, jeho tvorba i odkaz zaslouží větší prostor a podrobnější informace. I proto vznikla tato práce.

Snahou autorky je, díky úzkým rodinným vazbám, připomenout Jaromíra Hořce, pokusit se zmapovat jeho život a seznámit veřejnost i s méně známými poznatky o jeho životě. Představit mimo jiné i jeho rodiče, bratra a potomky.

Svůj dlouhý život strávil Jaromír Hořec s perem v ruce, papírem a psacím strojem. Narodil se krátce po první světové válce, dětství strávil v nádherné a divoké krajině Podkarpatské Rusi, mládí mu násilně zpřetrhala hrůza a násilí druhé světové války. Přesto v sobě udržoval nezdolnou vůli a sílu vše nejen přežít, ale především využít ke svému poslání. Psaní.

Rok 1945 se stal i zrozením Jaromíra Hořce, opustil rodné příjmení Halbhuber a přijal za své Hořec, modrý kvítek byl vzpomínkou na bezstarostné dětství a klid Podkarpatské krajiny. Rodiče si také změnili jméno, zkrácením na Habrovi, ale bratr Miroslav si jméno ponechal. A tak se v jedné rodině používala 3 tři příjmení.

Pevná vůle, cílevědomost a především velká odvaha stály na jeho straně, když se zbraní v ruce a s partou věrných kamarádů po boku obsazovali tiskárnu v Panské ulici v Praze a v květnu roku 1945 začali tisknout svoji slavnou, dnes již nesmrtelnou Mladou frontu.

Byl určitě ve svých 23 letech nejmladším šéfredaktorem (*18. 12 1921), ale pracovitost, houževnatost, cit pro psaní a sdělování myšlenek z něho dělaly skutečného profesionála.

Byl přísný, ale všem šel vlastní pracovitostí a nasazením příkladem. Obklopil se lidmi, kterým věřil, kteří měli stejné ideje jako on. Sen o fungujícím deníku a vydavatelství se však zvolna rozplýval a zanechával za sebou jen zkázu a zmar.

Nešťastná osmička v letopočtu, rok 1948, odstartovala nezvratný konec party mladých a nadšených novinářů, básníků, spisovatelů a výtvarníků. Komunistická mašinerie nemilosrdně semlela ideu mladofrontovníků o svobodě, kráse slova a rozvíjející se demokracii v bývalém Československu. Vše pěkně pomalu, nenápadně, ale s ničivou silou. Redakce Mladé Fronty se začala rozpadat, její členové byli nuceni rozhodnout se jak dále. Udržet prvotní ideu nezávislého deníku se stávalo nemožným. Odcházeli, někteří dokonce emigrovali. A nakonec v roce 1950 (6. března 1950) padlo definitivní rozhodnutí, aby také Mladá Fronta byla plně podřízena komunistickému vedení v zemi, musí se změnit redakce od základu, počínaje výměnou šéfredaktora.

Odchod za odměnu, i tak Hořec ve svých pamětech i knize Generace 45, vzpomíná na tu dobu. Padesátá léta minulého století patří mezi temná období naší historie. Období plné otřesných politických procesů, vynucených přiznání, zradě i násilí. Nevinní lidé byli odsuzováni do těžkých žalářů a dokonce padaly tresty nejvyšší, tresty smrti. A nebyli to žádní vrazi a násilníci, jen používali tu nejsilnější zbraň proti režimu, sílu a moc slova.

Jaromír Hořec se z hledáčku aparátníků, jak je sám nazýval, naštěstí vzdálil. Ale rozhodně se nevzdával. Naplno se realizoval v psaní textů k písním a slavil úspěch. Již za války se svým bratrem Miloslavem Halbhuberem a výtvarníkem Liborem Fárou založili skupinu Harlem Jazz a pro ni začal psát básně a texty k písním. Texty k jazzové a taneční hudbě psal Hořec i po rozpadu své skupiny a mnohé písně s jeho slovy pro populární interprety mezi posluchači doslova zlidověly, což dokládají *Docela všední obyčejný den* v podání zpěvačky Vlasty Průchové; *Dva modré balónky* z repertoáru Josefa Zímy; *Dívka jménem Pygmalion* Milana Martina nebo *Barborka* Waldemara Matušky. Celkem napsal téměř 600 textů.

Zpěváků a skladatelů, s nimiž Jaromír Hořec spolupracoval, je však logicky daleko víc a proto se sluší připomenout alespoň Sestry Alanovy, Rudolfa Cortéze, Milana Chladila, Josefa Zímu či Josefa Laufera a ze skladatelů MUDr. Jana Hammera; Eduarda Parmu nebo Bedřicha Nikodéma.

Inicioval zrod písňové soutěže *Hledáme písničku pro všední den*. A jeho písně vyhrávaly. Lidé s nadšením přijali písně plné kvalitního textu i hudby, přinášely jim útěchu v nelehkých dobách.

Díky textům k písničkám se Jaromír Hořec dostal na stříbrná plátna, na televizní obrazovky i na záznamové pásky a proto jsme se s ním mohli setkat v různých stříhových programech typu *Hity roku* nebo v rozličných hudebně – zábavných pořadech. Texty J. Hořce k písničkám zazněly například ve Skalenakisově dramatu *Pražské blues* nebo v Čechově *Černém praporu*. V závěru své profesní činnosti se Hořec dočkal i vlastního profilového medailonku, který byl o něm natočen v rámci dlouhodobého a rozsáhlého cyklu *Kam zmizel ten starý song*.

Po vyloučení z Komunistické strany Československa 8. prosince 1969 byl Hořec zbaven jak pedagogického místa na universitě, tak postu šéfredaktora časopisu *Univerzita Karlova*. Hořec své texty publikoval pod pseudonymy Ignotus, Jan Čech, Jan Svoboda, Jiří Hynek, Severus nebo Zdeněk Hrubý v pestré škále novinových a časopisových titulů, jako byly *Blok*, *Kytice*, *Lidová demokracie*, *Lidové noviny*, *Literární noviny*, *Obrys*, *Plamen*, *Svědectví*, *Tvar* nebo *Tvorba*. Hořec redigoval i samizdatové časopisy *In margine* a *Pokus*, v nichž uveřejnil mnoho svých literárně historických článků.

Naplnil život prací, ale důležitým životním pilířem pro něho byla rodina. Oženil se v roce 1948, životní partnerkou se mu stala Věra Tauchmanová z malebného města, Hořice v Podkrkonoší. Do Prahy odešla na studia a zůstala bydlet u své tety v pražské čtvrti v Podskalí. S Jaromírem Hořcem se setkala, když pracovala v inzertním oddělení deníku *Národní politika*. Rok po svatbě se jim narodila jediná dcera Blanka. Manželství vydrželo obdivuhodných 55 let až do její smrti v roce 2003, přečkalo zlé časy persekuce i Hořcovo zatčení. Paní Věra byla opakovaně vyslýchána StB (Státní bezpečností), činili na ni nátlak, aby se rozvedla. Proč? Chtěli zlomit a udolat Jaromíra Hořce, rozbít mu to nejdražší, co v životě měl, zbavit ho poslední jistoty, rodinných pout.

Nejtěžší byla doba během Hořcova zatčení v roce 1981, ona však i s podporou dcery a její rodiny vydržela, stála mu po boku při opakovaných domovních prohlídkách, sdílela mnohá tajemství během vydávání samizdatové literatury.

Prožil bohatý život plný vzestupů i pádů, jeho životní pouť se uzavřela v neděli večer 22. listopadu 2009 v Thomayerově nemocnici v Praze, za necelý měsíc by mu bylo 88 let.

Bohužel odešel nečekaně uprostřed práce na vydání své poslední knihy, první a bohužel i jediné části jeho pamětí.

Knihou *Poválečná léta*, s podtitulem *Vzpomínky zakladatele Mladé fronty* vydalo, jak jinak, nakladatelství *Mladá fronta* u příležitosti 65. výročí založení deníku, kterého se již bohužel nedožil. Odešel jeden z posledních mladofrontovníků.

Předkládaná bakalářská práce je z velké části investigativní. Jejím podkladem je usilovná práce v archivech, knihovnách, hodiny pročitání materiálů ze soukromého archivu Jaromíra Hořce, které se staly součástí pozůstalosti. Rovněž tipování pamětníků a návštěva míst, kde Jaromír Hořec působil.

Velmi přínosné pro vypracování bakalářské práce je také setkání se spisovatelem a novinářem panem Miroslavem Síglem. Jednak je to člověk, který je chodící kronikou, ale získal i četná ocenění. Ve výborné duševní svěžesti s nezdolnou energií se ponořil do vzpomínek na vydávání deníku *Mladá fronta*, ale pomohl i zmapovat některá méně známá životní období Jaromíra Hořce.

Podstatným zdrojem informací je Hořcova rodina, dcera Blanka Dospivová se svojí rodinou.

Autorka množství písemností a podkladů vytipovala, označila a připravila pro další možné zpracování. Část soukromé sbírky je bezpečně uložena v *Památníku národního písemnictví* v Praze, samizdatové výtisky jsou soustředěny v pražské knihovně společnosti *Libri prohibiti* a poslední část nadále zůstává majetkem rodiny.

1. RODINA JAROMÍRA HOŘCE

Jaromír Hořec se narodil 18. prosince roku 1921 v Chustu na Podkarpatské Rusi, v jedenácti letech se s celou rodinou přestěhoval do Prahy, základní školu navštěvoval v nově vzniklém zahradním městě Spořilově, základní škola Jižní stojí dodnes. Střední školu absolvoval v reálném gymnáziu na Vinohradech, kde maturoval v roce 1940. Během 2. světové války absolvoval jednoroční kurs na Obchodní akademii, který ukončil v roce 1941. Za války byl nasazen jako dělník v ČKD.

Rodina je pilířem života každého z nás. Rodina nás utváří, vštěpuje nám životní hodnoty a pomáhá nám pochopit svět kolem nás a důstojně se do něho začlenit. V rodině se naučíme úctě a respektu k životu, lásce a toleranci, přejímáme názory rodičů, napodobujeme jejich chování a postupně si budujeme svoje vlastní postoje. Později se vše opakuje a nositeli poselství se stávají naše děti.

Vše, co do dětí během jejich dětství vložíme, si v sobě nosí celý život. V jejich duších se zrcadlí náš život, učíme je chodit, mluvit a zvládnout svět kolem nás. Předáváme jim zkušenosti, naše znalosti, ale jsou přítomny i neúspěchům a prohrám. Děti se od nás učí a my se zpětně učíme od dětí. Snažíme se děti chránit před nástrahami života, ale ony stejně pochopí skutečnou podstatu věcí až vlastním poznáním.

Jaromír Hořec měl štěstí, narodil se do rodiny plné lásky a pochopení, rodičům milujícím a milovaným, kteří mohli svým dětem nabídnout více než jen jídlo a střechu nad hlavou. Vzdělanost, rozhled, lásku k umění i přírodě. Rodiče Halbhuberovi svým synům předali nejen lásku rodičovskou, ale i lásku k zemi, kde se narodili. Naučili je umění hodnot v lidském životě a motivovali je k cíli „*něčeho v životě dosáhnout*“.

Rodina Jaromíra Hořce, jeho rodiče, bratr Miroslav i dcera Blanka si proto zaslouží připomenutí. Nejen jako vzpomínku na ně, ale i na dobu, ve které žili a pracovali. Snad se nám podaří poodhalit roušku tajemství a vysvětlit, proč se Jaromír Hořec stal tím, čím byl. Informace o Hořcových blízkých jsou získány především z osobního archivu, dochovaných ručně psaných poznámek, vydaných publikací i sebrané, leč nesetříděné pozůstalosti k druhé části *Paměti*, které bohužel již nestihl autor dopsat.

Neúplné podklady bez datování a především bližší ucelené koncepce jsou uloženy v *Památníku národního písemnictví*. Zde jsou připraveny pro další možné zkoumání. Rodina Jaromíra Hořce si přála, aby pozůstalost neležela ladem a zapomenuta v krabicích, ale aby jeho písemnosti a literární podklady probouzely zájem a historické povědomí o druhé polovině minulého století.

1.1 Maminka Ludmila Halbhuberová, rozená Zemanová

Narodila se dne 21. prosince 1898 kamýckému velkostatkáři Aloisi Zemanovi a Amálii Drtinové ze středočeské obce Hněvšín. Amálie Drtinová byla sestrou Františka Drtiny, předního českého pedagoga a filosofa, poslance *Realistické strany za Rakouska-Uherska*, spolupracovníka T. G. Masaryka, státního tajemníka ministerstva školství po vzniku samostatného československého státu v roce 1918. V posledním období bohužel jeho jméno již upadlo v zapomnění. Jeho syn Prokop Drtina působil po roce 1945 jako ministr spravedlnosti.

Z Drtinova rodu zdělila Ludmila všechnu ryzost a opravdovost duše, jemnost, obětavost a především lásku k umění a všemu krásnému. A ovšem nadměru citů, jež byly tak často zraňovány. Jedna z nejtěžších životních chvil přišla v roce 1906, kdy náhle při těžkém porodu zemřela její maminka Amálie. Bolest ze ztráty milovaného člověka ji tížila celý život. František Drtina nesl předčasnou smrt své sestry velmi těžce, a tak se rozhodl lásku a péči věnovat neteři Ludmile a přijal ji do své rodiny v Praze. Tam se jí dostalo nejen vychování, ale především studia. Absolvovala Městskou vyšší dívčí školu ve Vodičkově ulici. František Drtina začátkem roku 1925 zemřel po těžké duševní depresi. Amálii nesla ztrátu velmi těžko, cítila, že ztrácí další milovanou bytost, tíhu v srdci měla po zbytek života, jako by jí odešel druhý otec. Ve svém rodném městě, Kamýku nad Vltavou, prožila Amálie léta 1916 až do svatby v březnu roku 1921. Po svatbě se vydává se svým manželem na dalekou cestu na Podkarpatskou Rus. Nejprve do Chustu a později do Užhorodu. V roce 1932 se celá rodina vrací zpět do Prahy. Poslední roky života trávil zpět v Kamýku nad Vltavou, zde ji naposledy zradilo od dětství nemocné srdce.

Malá Ludmila od útlého dětství pomáhala mamince Amálii s hospodářstvím, choďovaly na pole, nejen pomáhat, ale i dohlížet, aby všechny práce probíhaly podle plánu. Jednou se během dešťové přehánky těžce nachladila a prodělala angínu s horečkami. Z nemoci se dostala, ale nemoc jí natrvalo poškodila srdce, přesněji srdeční chlopeň. Medicína na začátku dvacátého století poskytla nemocné jen konzervativní léčbu a neradostné vyhlídky. Lékaři dokonce předvídali, že dívka nepřežije šestnáctý rok života. Stal se však zázrak a Ludmila kritické šestnácté narozeniny přežila a dokonce se vdala a na svět přivedla dvě děti. Dvě děti, z nichž prvorozeným se stal právě Jaromír Hořec. Vážné onemocnění jí však trá pilo celý život, bolest, kašel a problémy s dýcháním. Přes opakované pobyty v nemocnicích jí lékaři nebyli schopni pomoci. V září roku 1952 jí postihl další silný srdeční záchvat. Byla hospitalizována v nemocnici v Příbrami. Tam jí Jaromír Hořec 12. října 1952 naposledy navštívil. Ve svých *Pamětech* na tyto chvíle vzpomíná:

...Nikdy jsem nepoznal tolik světla, jaká zářila z jejích očí. Nikdy jsem neviděl krásnější vlnité vlasy, než jaké měla ona, i když jí v posledku zestříbřily. Samá jemnost a touha po lásce. Navštívil jsem ji v neděli odpoledne, tam jsem její jemnou a milou tvář viděl naposledy. Stěžovala si na horkost nohou, prý jí přijde omýt naše tetu. Nevím, zda přišla; mě, tupce, nenapadlo vzít mokrou žínku a ulevit jí...¹

Večer kolem deváté hodiny jí postihl poslední srdeční záchvat, umřela tiše a její poslední slova patřila synům Jaromírovi a Miroslavovi. O 53 let později potkává Jaromíra Hořce podobný osud. I on ležel v nemocnici, byla rovněž neděle i stejný čas. Syn odchází ze světa stejně jako jeho matka, na selhání organismu a nemocné srdce a po deváté hodině večerní.

1.2 Otec Karel Halbhuber

Otec Karel Halbhuber, se narodil v roce 1888 v Kamýku nad Vltavou. O dětství projevoval neutuchající zájem o přírodu. Uměl rozpoznat stovky rostlin a zvířat.

¹ HOŘEC, Jaromír, *Poválečná léta*, Praha: Mladá fronta, 2010, ISBN: 978-80-204-1797-8

Jeho otec, řídící učitel kamýcké obecné školy, ho dal v roce 1904 zapsat na revírnickou školu v Písku. O dva roky později ve studiu pokračuje na Vyšším ústavu lesnickém rovněž v Písku. První rok po studiu strávil na lesní správě ve Vysokém Chlumci a následně nastoupil na jednoroční vojenskou prezenční službu. Tu ukončil v roce 1909. Touha poznat svět a načerpat nové zkušenosti ho přivedla v roce 1912 do Haliče, města v tehdejší Rakousko-Uhersku. Třebaže neznal ani slovo rusky, nebál se, že se nedomluví. Adaptoval se rychle, ruský jazyk si rychle osvojil a díky svoji srdečné povaze navázal přátelství s místními. Znalosti a zkušenosti získané ze studií předává dál, radí jak humánně a správně lovit, hospodáři s ním konzultují, kdy nejlépe sít a kdy sklízet, z jeho popudu se zakládají ovocné sady a nově vyměřují pozemky. Za krátký čas si osvojí i ukrajinské melodie a posluchači i posluchačky se mohou obdivem utleskat. Hudba a veselá povaha mu otvírají nejen dveře, ale hlavně lidská srdce. Po celém Haliči mu říkali „Pan Karlovič“.

Pracoval jako geometr, lesní správce a zeměměřič. Práce mu vyplňuje život, je spokojený, ale klid je jen zdánlivý. Po sarajevském atentátu začíná I. světová válka. Shodou náhod se dozvídá, že jeho bratr Jaromír se dostal do ruského zajetí a odsud vstoupil do československých legií v roce 1917. Jeho legionářský cíl je jednoduchý a přímý: bojovat proti německo-rakouskému impériu a hlavně za svobodu své vlasti. Karel Halbhuber uplatnil v legiích nejvíce svou loveckou pušku. Nebyl voják, po lidech nikdy nestřílel, ale když bylo třeba zásobovat kuchyni vzal pušku a vydal se na lov. Zpět do Čech, domů za rodinou se vrátil v únoru roku 1920. V Kamýku nad Vltavou ho vítala nejen rodina, ale také budoucí manželka, Lidunka Zemanová. Její nevšední krása učarovala slavnému příbramskému fotografovi Františkovi Drtikolovi, který ji portrétoval a navždy zachytil její něžný a zádumčivý pohled.²

Mladí lidé měli svatbu 12. března 1921 a hned poté se rozjeli do Chustu. Do Prahy byl Karel Halbhuber přeložen na vlastní žádost v lednu 1932. Chtěl, aby jeho synové studovali v Praze.

² Viz. Příloha č. I

Sám pracoval zprvu jako lesní tajemník, pak vrchní lesní tajemník a nakonec lesní ředitel u Zemského úřadu. Kancelářská práce mu však přestala vyhovovat. Nenáviděl písariinu, postrádal milovaný les a volnost.

Tehdy se jeho manželka Ludmila odhodlala navštívit svého bratrance Prokopa Drtinu, který pracoval jako politický referent v Kanceláři prezidenta republiky. Vše mu vylíčila a požádala o pomoc.

Zakrátko se věc vyřešila a Karel Halbhuber byl přeložen k referátu, který se staral o pražské lesy v Šárce, Modřanech, Krči, Bohnicích a Ďáblicích.

Na Spořilově se stal předsedou odbočky Československé obce legionářské, která v roce 1937 odhalila na spořilovské náměstí sochu zborovského bojovníka³. Nacisté sochu zlikvidovali, legionáři pro ně byli úhlavními nepřáteli. V roce 1939, po okupaci, prohlásil zmocněnec německých branných sil v protektorátu generál Frederici:

„Zvláštní kapitolou je vystěhování bývalých příslušníků československé armády. Tito lidé budou vždy pramenem protiněmecké nenávisti mezi masami. Nic není pro německý vliv v protektorátu nebezpečnější než penzionovaný československý důstojník, zejména když to je legionář.“⁴

V roce 1941 začala kampaň proti legionářům. Karel Halbhuber se záhy dostal do hledáčku nacistické protektorátní správy. Zemský úřad ho podle nařízení z 30. prosince roku 1940 propustil. Propouštěcí dekret z 24. března 1941 jako důvod propuštění uvedl:

„Poněvadž jste překročil 45. rok svého života, překládám Vás do trvalé výslužby.“ Zároveň mu naznačili, že jakékoli odvolání by se mu nemuselo vyplatit. *„Vyslovujeme Vám za pilný a svědomitý výkon služby a přeji Vám, abyste v spokojenosti užíval dalších let života.“* „Táta měl tehdy 53 let.“⁵

³ Bitva u Zborova (2. července 1917) představovala první významné vystoupení Československých legií na východní frontě. Encyklopedie *Universum*. Praha: Euromedia Group, 2006. ISBN 80-242-1755-4.

⁴ HOŘEC, Jaromír. *Poválečná léta*. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-1797-8.

⁵ HOŘEC, Jaromír. *Poválečná léta*. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-1797-8, str. 32

Velký zájem měl Hořcův otec o filatelii. Vlastnil velkou sbírku evropských známek a sbíral i známky s motivem Československa. Tuto zálibu po něm zdědil syn Jaromír a i pro něho se stala filatelie celoživotním koníčkem.

Na závěr jedna rodinná vzpomínka: „Když táta ovdověl, sepisoval si podrobné účetnictví, každý výdej i ten nejmenší. Rád kouřil, odjakživa, v účetnictví si psal kritické poznámky u každého obnosu za ně: „Karle, kuř méně!“ V jiných sloupcích se často objevovaly položky za nové kapesníky nebo ponožky. „Ty si pořád kupuješ prádlo?“, ptali jsme se ho. A po chvíli ošívání se přiznal: „Ale ne, všeho mám dost, to je za ty zatracené cigarety.“

A snad ještě jedna: Nosil brýle a ne a ne pochopit, že se musí čistit. A tak si při každé návštěvě stěžoval, jak je to s ním špatně, že hůře vidí. Jeho snacha, paní Věra mu brýle pokaždé vyčistila a on po nasazení stále stejně spokojený i udivený konstatoval, že to s tím zrakem nakonec není tak špatné.⁶

Začátkem května roku 1973 si poprvé stěžoval, že se necítí dobře a nechutná mu jíst. Kouřit přestal, ale nechtěl užívat antibiotika, která mu lékař předepsal na zápal plic. Po převozu do nemocnice se cítil dobře, byl bavič a pacienti si s ním rádi povídali. Zdravotní stav se však i nadále zhoršoval. Zemřel poklidně ve spánku v noci na 31. května. V červenci by se dožil 85 let.

1.3 Bratr Miroslav Halbhuber

Miroslav Halbhuber se narodil 17. září 1924. Podkarpatská Rus se i pro něho stala domovem až do roku 1932, kdy se celá rodina vrátila zpět do Prahy. Po skončení války si jako jediný člen rodiny nechal beze změn své příjmení, a tak se v jedné rodině sešla tři příjmení: Halbhuber, Habr a Hořec. Jen to písmeno H na začátku měli všichni společné.

Hudební nadání, které se u něho již od dětství projevovalo, mu určilo další osud. Absolvoval *Státní konzervatoř*, později studoval *Filosofickou fakultu Univerzity*

⁶ Orální svědectví vnučky Blanky Dospivové

Karlovy – obor hudební věda. Studium absolvoval, ale titul nezískal. Podle jeho dcery paní Vlasty Veselé byl konec studia nejasný a nějaký „zašmodrchaný“⁷. V roce 1950 se v kostele svaté Ludmily na Vinohradech oženil se slečnou Vlastou Conkovou. O dva roky později, dne 8. června 1952, se jim narodila dcera Vlasta.

Téměř celý život pracoval v *Československé televizi* na pozici dramaturg hudebních a zábavných pořadů, například *Babiččina krabička*, což bylo hudební pásmo písni ze staré Prahy. Pořadem provázela Jiřina Bohdalová⁸.

Nikdy nevstoupil do komunistické strany, přestože na něho byl vyvíjen značný nátlak. Ne zcela jasný je i jeho dočasný odchod z *Československé televize*, po odmítnutí se na pozici dramaturga vrátil a setrval až do odchodu penze.

Lze jen spekulovat, zda jeho potíže vyvstaly komunistickou neangažovaností, či jeho dočasné propuštění z televize bylo reakcí na politické problémy jeho bratra Jaromíra Hořce. Nejsou k dispozici žádné relevantní písemné materiály, které by situaci vyjasnily. Faktem však zůstává, že se bratři během života příliš nestýkali.

1.4 Manželka Věra Hořcová, rozená Tauchmanová

Věra Tauchmanová se narodila 25. května 1922 v Hořicích v Podkrkonoší, město proslavené sladkou pochoutkou zvanou hořické trubičky, sochařsko-kamenickou školou a silničním závodem *300 zatáček Gustava Havla*. Měla jediného bratra Miroslava, se kterým měli krásný vztah a často se navštěvovali. Velmi těžce proto nesla jeho předčasný skon v zimě roku 1975, kdy zemřel náhle na srdeční slabost.

S Jaromírem Hořcem se seznámila v roce 1948. On byl v té době již velmi známý a uznávaný novinář, ona pracovala v inzertním oddělení deníku *Národní politika*. Potkali se na stanici tramvaje, kdy drobná černovláska Věra spěchala na setkání s přáteli a Jaromír jako obvykle do redakce *Mladé fronty*. Ten den oba svoje plány změnili a strávili čas společně procházkou a povídáním. Svatba se konala v lednu roku 1948.

⁷ Písemná svědectví paní Vlasty Veselé z 12. prosince 2011

⁸ <http://www.fdb.cz/film/26619-babiccina-krabicka.html>

Život s Jaromírem Hořcem byl složitý, práce u něho vždy vítězila, jak dobré pro literární a novinářské kruhy, jak těžké a smutné pro rodinu. Dle orálního svědectví dcery Blanky byly doby, kdy Jaromír Hořec proseděl dlouhé hodiny ve své pracovně, kde si nepřál být rušen a jen klapot psacího stroje se rozléhal ztichlým domem dlouho do noci. Být Hořcovou manželkou nebylo lehké, kolikrát jen byla na výslechu Státní bezpečnosti, kolikrát jí bylo vyhrožováno zatčením a odloučením od dcery, když nebude spolupracovat. Spoluprací se rozumělo donášení informací na vlastního manžela. Vydržela, přestože i ji nezlomný postoj stál zaměstnání a mnoho přátel, kteří kontakt s ní začali považovat za nebezpečný. Taková to byla doba.

Nejtěžší zkouškou pro ni byl rok 1981. Zatčení manžela a tři týdny strachu, nejistoty a především nulové informace, co se stalo. Státní bezpečnost na ni tlačila a nutila k rozvodu, chtěli tím především zlomit zatčeného Jaromíra Hořce a přinutit k výpovědím, vyhrožovali jí a psychický týrali. Vydržela, přečkala těžké období, mohutně podporována rodinou své dcery a setrvala po boku manžela.

V roce 2000 se u ní začaly projevovat příznaky Alzheimerovy choroby. Přes snahu a trvalou péči rodiny se její stav zhoršoval. Nakonec na podzim v roce 2002 byla umístěna do speciálního léčebného zařízení ve Škvorci u Prahy, který se problematikou tohoto onemocnění zabývá. Dne 8. října oslavila v rodinném kruhu svůj poslední svátek. Její stav se s bolestivou jistotou i nadále zhoršoval. Zemřela ve spánku, ráno 24. ledna 2003 ve věku 81 let. Je pochována na Vinohradském hřbitově v Praze, kam byl později uložen i Jaromír Hořec.

1.5 Dcera Blanka Hořcová, provdaná Dospivová

Dcera Blanka se narodila v podolské porodnici v Praze 2. listopadu 1949. Přinesla radost a naději v lepší dny. Jaromír Hořec v ní našel útěchu a smysl života. Vyrůstala v Dlouhé ulici na pražském Starém městě, v Masné ulici na Praze 1 začala chodit do obecné školy a centrum města jí vytvářelo krásnou kulisu dětství. Na Spořilov, do vilky v klidné městské části Prahy 4, plný zeleně se přestěhovala ve svých jedenácti letech. Byl to zpočátku šok, z centra města s výbornou občanskou vybaveností a pohodlnou docházkovou vzdáleností se rázem ocitla na tehdejší periferii města.

Ruch a světla velkoměsta vyměnila za velkou zahradu, plno světla, klidu s Krčským lesem za humny. Pro malou Blanku to byl ráj. Základní školu dokončila tamtéž, na spořilovské *Základní škole Jižní*, stejně jako její otec.

Ve šlépějích svého otce však nakonec nešla, složité politické období po roce 1968, pronásledování jejího otce, kterému byla zakázána spisovatelská i redakční činnost, i mnohá další protivenství vůči Hořcově osobě jí zasáhly a vědomě se vydala jiným směrem. Absolvovala *Hotelovou školu* v Podskalské ulici a její životní cestou se stalo hotelnictví a stravování. Vysoká škola jí nebyla umožněna, byla jedna z mnoha, kteří pykali za postoj svých rodičů, které režim umlčel a nedovolil svobodně se rozhodnout, co se životem. Být dcerou disidenta, trvale v hledáčku StB, byl cejch. Cejch potencionálního buřiče. Lze jen spekulovat, kdyby se Hořcovi narodil syn, zda by bojoval proti režimu, vzbouřil se a šel ve šlépějích svého otce. Ale dcera tolik sil neměla, není se čemu divit. V mládí si prožívala útrapy otce, viděla na vlastní oči, jak socialistický režim zachází s lidmi, jako byl její otec. Ten boj již ona podstoupit nechtěla.

Svého budoucího manžela Ing. Františka Dospiva, lesního inženýra, poznala v roce 1974 a 25. září téhož roku měli na Staroměstské radnici v Praze svatbu. Po svatbě se přestěhovali na Spořilov do ulice Jihozápadní II, do rodného domu Jaromíra Hořce. Blance se narodily dvě děti. V červnu roku 1975 dcera Simona a v lednu roku 1979 syn Petr. V současné době provozuje malý penzion a těší se z vnoučat Lukáše a Filipa.

1.6 Zet' Ing. František Dospiva

Pan František Dospiva se narodil 14. října roku 1942 v malé moravské vesnici Polomí nedaleko města Litovle. Jeho otec, František Dospiva, byl bednář a pracoval v pivováře, matka pracovala v mlékárně. Vystudoval Jedenáctiletou střední školu v Litovli a ve studiích pokračoval v Brně na *Lesnické fakultě* univerzity v Brně, se stavebním zaměřením. V roce 1964 se stal jedním z nejmladších inženýrů v oboru, bylo mu 21 let.

Pracoval dlouhá léta jako inženýr ve Stavebním závodě Státních lesů v Kolíně. Na celostátním reprezentačním lesnickém plese na pražském výstavišti v únoru 1974 se seznámil se svojí budoucí manželkou Blankou, dcerou Jaromíra Hořce. Po svatbě se přestěhovali do Prahy, na Spořilov, do Jihovýchodní ulice II/č. 745, do domu, kam se rodina Jaromíra Hořce, přistěhovala po svém pobytu na Podkarpatské Rusi.

V rodině pevnou rukou vládl Jaromír Hořec, ale byl to nakonec František Dospiva, kdo pomáhal a držel rodinu pohromadě, když Státní bezpečnost zatkla Hořce. Během jeho „pobytu v lázních“, tedy vyšetřovací vazbě na Ruzyni, převzal dočasně i Hořcovu práci. Jedna z mála novinářských činností, kterou mohl Hořec provozovat, byly recenze poštovních známek. Celých devět měsíců ho v této činnosti zastupoval jeho zeť.

Své stavařské zkušenosti zúročil rovněž při stavbě chaty v Kamýku nad Vltavou, kam celá rodina dodnes jezdí a kde měl Jaromír Hořec svoji druhou, letní pracovnu. František Dospiva se o něho postaral i ke konci života, kdy už Hořcovi zdraví nesloužilo. Společně se svojí paní Blankou se postaral o důstojné stáří svého tchána Jaromíra Hořce i jeho manželku – svou tchyni.

Společně nyní spravují dědictví po Jaromíru Hořcovi. Mnoho materiálů zdarma poskytl *Památнику národního písemnictví*, který vytvořil *Knihovnu Jaromíra Hořce*, a tak je Hořcův odkaz přístupný veřejnosti. Stovky knih, které si rodina již nemohla ponechat, poskytla lidovým knihovnám a školám. Hořcův dům prošel za poslední rok rozsáhlou rekonstrukcí a dnes v něm bydlí vnučka Simona s rodinou.

1.7 Vnoučata Simona a Petr

Jaromír Hořec se stal dědečkem 18. června 1975. Dceři Blance se v pražské Thomayerově nemocnici narodila dcera Simona, o necelé čtyři roky 26. ledna 1979 na témže místě syn Petr.

Vnoučata vyrůstala ve složité době. Přes rozsáhlou činnost svého dědy, který v té době čile pracoval pro samizdatové nakladatelství *Česká expedice*, ale psal i články a básně, vnučata nevěděla nic. Ze strachu před dětskou sdílností a prozrazením

informací o jeho práci a literárních aktivitách. Pro ně zůstal dědečkem, který píše básničky, pohádky pro děti a sbírá známky.

Pravdu o jeho činnosti přinesl až památný rok 1989, Sametová revoluce 17. listopadu a konec komunismu v zemi. A tak i v roce 1981, kdy byl nečekaně Jaromír Hořec ze svého domu na Spořilově odvečen, zatčen a osm měsíců uvězněn v cele vyšetřovací vazby, pro svoje vnoučata „odjel do lázní“. S trpkou nadsázkou již v rodinně termín „pobyt v lázních“ zůstal. Jaromír Hořec krom všech ostatních utrpení, která ve vězení zažil, velmi litoval, že nemohl vnučku odvést do první třídy. Do první třídy *ZŠ Jižní* na Spořilově, kam chodíval on i jeho dcera.

Ani vnučka Simona nešla hned v Hořcových šlápějích. Vystudovala fyzioterapii a pracovala ve zdravotnictví, později změnila profesi a nastoupila do zahraniční firmy na tiskové oddělení jako produkční. Tak se i ona seznámila se světem tiskáren, tisku a předtiskové přípravy. V současné době dokončuje studia *Sociální a mediální komunikace* na *Univerzitě Jana Amose Komenského* v Praze.

V roce 2002 s vdala a postupně se jí narodily dvě děti, chlapci Lukáš a Filip. Obě pravnoučata měl JH možnost zažít a hlavně v dobré duševní svěžesti užít. Staršího Lukáše dokonce již učil psát na svém psacím stroji. Přestože dětem v době jeho odchodu byly jen pět a dva roky, byla rodina šťastná, že si je užil a pomocí fotografií i záznamů mají vnoučata jeho trvalý odkaz a pamatují si na něho. Malý Lukášek ho nenazýval pradědou, ale spontánně ho začal nazývat *velkým dědou*. A pro rodinu i toto oslovení zůstává natrvalo, velký děda pro vnoučata, zůstane velkým už navždy pro všechny.

Vnuk Petr pracuje jako webový designér. V současné době žije a pracuje střídavě v Praze a v australském Sydney. Je svobodný, bezdětný.

2. HISTORICKÝ KONTEXT DOBY A MLADÁ FRONTA

Mladá fronta a Jaromír Hořec, či spíše Jaromír Hořec a *Mladá fronta*. Pevná vůle, cílevědomost a především velká odvaha, stály na jeho straně, když se zbraní v ruce a s partou věrných kamarádů po boku obsazovali tiskárnu v Panské ulici v Praze a v květnu roku 1945 začali tisknout svoji slavnou, dnes již nesmrtelnou Mladou frontu, deník, který se čte ještě dnes, se změnou svého majitele má v titulu *Mladá fronta* ve zkratce *MF* s douškou *Dnes - MF Dnes*.

O poválečném rozdělení uspořádání Německa a Evropy jednali již v únoru 1945 v Jaltě vrcholní představitelé spojeneckých mocností – Churchill⁹, Roosevelt¹⁰ a Stalin¹¹. Během jara byly postupně osvobozovány sousední země, a to nejen postupem spojenců z východní, ale i západní fronty. Po dobytí Berlína vypuklo v Praze 5. května povstání, které skončilo podpisem příměří a ústupem wehrmachtu. Následně začali západní část země osvobozovat Američané. Praha, decimovaná povstaleckými boji, si musela na osvobození počkat o dva dny déle až do příjezdu Sovětů.

Američtí vojáci na základě závěrů z jaltské konference sice mohli postupovat dále a osvobodit hlavní město, ale kvůli obavám, jak by na tuto skutečnost bylo Stalinem nahlíženo, to prezident Harry Truman odmítl. Chybělo opravdu málo a generál George Patton se svými jednotkami mohl vkročit do Prahy a přivést jí svobodu. Takto se ale musel zastavit za Plzní a za Strakonice a dále již osvobozovat nesměl. Povstalcům pomáhali vojáci z oddělené divize Vlasovovy armády. Válka fakticky skončila kapitulací Německa 8. května, ale v Praze trvala ještě o den déle, do té doby, než do ní oficiálně dorazila sovětská Rudá armáda.

⁹ Winston Churchill – původem šlechtic, důstojník britské armády, konzervativní politik. Za první světové války budoval loďstvo proti Německu. Potom členem vlády, od roku 1940 premiér. Moskvě nabídnul spojení po přepadení SSSR Hitlerovými vojsky. Po válce odešel do opozice a jako první varoval před vznikem železné opony a začátkem studené války. Držitel Nobelovy ceny za literaturu za své rozsáhlé dílo o druhé světové válce. Encyklopedie 1996: 2-246.

¹⁰ Franklin Delano Roosevelt – původem advokát, potom senátor za Demokratickou stranu. Prezidentem celkem čtyřikrát po sobě, jeho vláda se snažila zmírnit dopady hospodářské krize. Do války vstoupil s USA v prosinci 1941, poté, co Japonsko přepadlo jejich loďstvo na Havaji. Zemřel před koncem války, na jeho místo nastoupil Harry Spencer Truman, který zůstal prezidentem i po celý počátek zahájení studené války. Encyklopedie 1996: 3-696.

¹¹ Josif Visarionovič Stalin, jeden z vůdců komunistického puče v roce 1917 a generální tajemník Komunistické strany Sovětského svazu, jeden z nejkrutějších diktátorů totalitního režimu zodpovědný za milióny mrtvých lidí. Encyklopedie 1996: 4-214.

Symbolem konce války v naší zemi se tak díky této skutečnosti staly sovětské tanky, přijíždějící do rozstřílené Prahy, kde je vítali nadšení lidé s náručemi rozkvetlých šeríků. Západní část země měla také svůj symbol – americké džípy a vojáky s čokoládou a se žvýkačkami.

Každý z těchto symbolů měl svoji další konotaci – tedy zejména příslušnost k té které mocnosti a z pohledu sociální konstrukce reality také ke „správné“ či „špatné“ straně. Tento symbol a jeho následná prezentace na stránkách nového deníku *Mladá fronta* bude mít vliv na skutečnost, nakolik byla mediální konstrukce reality ovlivněna společenským a zejména politickým zřízením své doby.

2.1 Na počátku myšlenka, na konci fungující deník

Za války vzniklo uskupení, malá literární skupina, které si z legrace podle počtu členů říkalo Pětník¹². Jaromír Hořec, Ivan Andrenik¹³, Jaroslav Morák¹⁴, Jan Grossman¹⁵ a František Listopad¹⁶. Skupina byla již od roku 1942 ve styku s ilegálními skupinami mládeže.

Skupina básníků a teoretiků sdružených po květnu 1945 okolo deníku *Mladá fronta* vyznávala tzv. *dynamoarchismus*. Toto literární seskupení, k jehož spoluzakladatelům Hořec patřil, usilovalo o syntézu romanticky pojaté revolučnosti se syrovou banalitou každodenního života; z ní pak měl vyrůst obraz nového socialistického člověka. Ovšem tato tendenčně aktivistická koncepce dala Hořcově rané básnické tvorbě až křečovitou výrazovou expresivitu a exaltovanost, s níž básník, zřetelně ovlivněný Vladimírem Majakovským, chtěl zobrazit proces revoluční proměny člověka. Smělým počinem bylo vydání sborníku *Aktiv* v roce 1946, sborník byl programovým prohlášením dynamoarchistů.

¹² HOŘEC, Jaromír. *Poválečná léta*. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-1797-8.

¹³ Básník, (1921-1998), absolvent FF UK, pracoval jako redaktor nakladatelství, dále v Památníku národního písemnictví, v obrazové redakci ČTK, člen Obce spisovatelů, přispěl do sborníku *Generace 45*

¹⁴ Literární kritik, estetik a publicista, (1920-1982), patřil mezi první redaktory MF, spolupracoval s Hořcovým samizdatovým nakladatelstvím Česká expedice, *sborník Generace 45*

¹⁵ Spisovatel, publicista, redaktor (1926-1993) absolvent FF UK, redaktor MF a týdeníku *My 45*, umělecký ředitel Divadla Na zábradlí, sborník *Generace 45*

¹⁶ je český a portugalský spisovatel, básník, esejist, kritik, překladatel, novinář, divadelní a televizní scenárista a režisér, sborník *Generace 45*

Prohlášení mělo zřetelnou podobu reakce na válečné události a bylo v souladu s levicovými tendencemi v politickém a kulturním poválečném myšlení. Výzva mj. proklamovala, že není rozporu mezi revolucí a uměním, a za základní stavební kameny nového myšlení označila mytizaci dne a blízkost k lidovosti. Některé momenty ze vstupního textu a z teoretických statí korespondují s pozdějším programem tzv. poezie všedního dne. Sborník nakonec vyšel pouze jednou. Reakce českého kulturního prostředí byla negativní.¹⁷

Idea samostatného vydavatelství časopisů a nakladatelství knih mladé generace se zrodila během druhé světové války. Jejich cílem bylo umožnit mladým spisovatelům, básníkům, kritikům a novinářům najít své uplatnění a nezávisle sloužit zájmům mladé generace. Chtěli mít vlastní časopisy, nakladatelství i tiskárny.

Svůj záměr Hořec předjednal s členy České národní rady Josefem Smrkovským, Lumírem Čivrným a Václavem Koutným (který byl navíc předsedou Ústředního národního výboru mládeže)¹⁸, s nimiž byl ve spojení a o svém záměru je informoval již v době květnového povstání. Následně, když bylo založení deníku schváleno, zavolal do německé redakce *Der Neue Tag* a německy přikázal uvolnění redakce a předání do rukou české Revoluční gardy.

Hořec v knize *Generace 45* vysvětluje vznik Mladé fronty takto: *„Jestliže teď budu nucen psát o sobě, ať mi kritici prominou, nemohu však jinak, než svědčit, že jsem s myšlenkou takto pojatého vydavatelství, a nezávislého a prosperujícího, které by vydrželo déle než první dobu po osvobození, a pak by zašlo na úbytě, přišel já. Také název Mladá fronta je můj. I když nad ním někteří dnes ohrnují nos a nezdá se jim, oslovil podle mě svou dobu i svou generaci. Byl i novinářsky výrazný, zkratka toho, oč mladí usilovali. Prokop Drtina, můj strýc, nám v jedné polemice vytýkal slovo „fronta“. Prý mu to zní téměř nacisticky. Nemusel použít tak ostrých slov. Namítli jsme mu, že by se měl ohlédnout na činnost vládních politiků a odpovědět, proč jim nevádí slovo fronta v jejich Národní frontě, kterou uměle vytvořili ze čtyř politických stran.“¹⁹*

¹⁷ Sborník byl přetištěn v časopisu *Aluze* 4, 2000, č. 1,

¹⁸ HOŘEC, Jaromír a SÍGL, Miroslav. *Generace 45*. Praha:Rio-press, 1997. ISBN 80-85611-42-2.

¹⁹ HOŘEC, Jaromír a SÍGL, Miroslav. *Generace 45*. Praha: Rio-press, 1997. str. 16

Jaromír Hořec o myšlence deníku s mnoha lidmi nemluvil, ale přeci jen se s některými radil. Jedním z nich byl Karel Petřů, vedoucí sportovní rubriky *Národní politiky*, kam Hořec psal o basketbalu. (Petřů byl bývalý asociační kapitán československé reprezentace a vedl naši fotbalovou jedenáctku na mistrovství světa v kopané v roce 1934 v Itálii.) A byl to právě on, kdo poskytnul Hořcovi a jeho kolegům, budoucím redaktorům MF, místo v jedné z místností sportovní redakce. Místnost, kterou si oni pojmenovali *pašalík*.

V roce 1945, když se již konečně po dlouhých letech blížil konec druhé světové války, byla naděje na svobodu a vlastní deník tak mocná, že zastínila nebezpečí s tím spojené. Nejdříve bylo nutno získat prostory pro redakci a především tiskárnu. Na výběr bylo za dvou možností, buď se zmocnit tiskárny bývalých *Národních listů*, které za války nevycházely, nebo to zkusit v Panské ulici číslo 8, kde kdysi za první republiky sídlil *Prager Tagblatt* a za okupace *Der Neu Tag*, orgán říšského protektora. V *Národních listech* byla rotačka pro velký světový formát, ale německé tiskárně bylo zjevně lepší technické vybavení i zázemí. Volba proto padla právě na *Der Neue Tag*. Ostatní tiskárny si už vítězové rozebrali. Komunisté se připravovali obsadit nejmodernější tiskárnu agrárního *Venkova*, sociální demokraté počítali s rotačkou v Lidovém domě, odborářský deník *Práce* udělal výborný tah, když se chystal na *Národní politiku*, která měla nejvíce abonentů a rozsáhlou inzertní část. *Melantrich* zůstal národně socialistickému tisku a lidová strana počítala tisknout svoji *Lidovou demokracii* v tiskárně ČAT na Karlově náměstí.²⁰

Ještě během okupace si Hořec s kolegy vyhlédli právě tiskárnu v Panské ulici v Praze 1, kde K. H. Frank tiskl nacistický deník *Der Neue Tag*.

Jaromíru Hořcovi bylo teprve 23 let, ale jeho autoritu vedoucího uznávali všichni, nejen mladší, ale i starší kolegové – profesionální novináři, k nimž patřili mimo jiné (abecedně): Karel Balák, Jan Beran, Vladimír Bor, Jiří Brabenec, Karel Bureš, Jiří Cirkl, Václav Hofner, Mira Holzbachová, Jindřich Chaloupecký, Vladimír Kovářík, Zdeněk Noháč, Ivan Osvald, Emil Pardubský, Eduard Petiška, Karel Petřů, Otakar

²⁰ HOŘEC, Jaromír a SÍGL, Miroslav. *Generace 45*. Praha:Rio-press, 1997. ISBN 80-85611-42-2.

Štembera, Bohuslav Vávra (který ještě v květnu 1945 přivedl do redakci početnou skupinu budoucích novinářů, za války členů ilegální organizace Mladá – Masarykova - kulturní generace – viz *Poválečná léta*, str. 112), František Vrba, František Žemla...²¹

Mimo deníku mladí radikálové založili ještě týdeník *My 45*, literární měsíčník *Generace*, studentský časopis *Středoškolák* a časopis *Junáci*, *vpřed*.

Zamysleme se nad přirozenou Hořcovou autoritou. Proč ho všichni uznávali? V čem tkvěla síla jeho osobnosti? Byla to především pracovitost, houževnatost, mimořádná paměť a schopnost předvídat, zvláštní schopnost novinářské invence. Jaromír Hořec byl bezesporu mimořádně silnou osobností, plný nezdolné životní energie, resilience (odolnosti, houževnatosti) a cílevědomosti.

Zvládl více než jeho okolí, vysoké nároky klad sám na sebe, ale i na své spolupracovníky. Jeho celoživotní nasazení však mělo i svoji slabou stránku. Schopnost dokázat více než druzí vyvolává jednoznačně zlou krev, nežádoucí závist, mnozí, kteří jsou méně energičtí se silným jedincům raději vyhnou. Proč asi? Neradi se konfrontují se skutečností, že jsou slabí a ne tolik schopní. Lidé všeobecně nemají rádi ty, kteří je převyšují.

Pro Jaromíra Hořce bylo nejtěžší nalezení správné míry²². Nad nikým se nepovyšovat, před nikým se neponižovat. V mladém věku se za pochodu učil diplomacii, s většími i menšími úspěchy.

Sdělit pravdu s nezraňujícím účinkem není lehké. Diplomatem se člověk rodí, konstruktivně hodnotit neumí každý. A což teprve po kritice pochválit, umět přiznat vlastní pomýlení i selhání. Ovládat urputnost a mít pod kontrolou emoce, s tím Jaromír Hořec bojoval celý život. Mnoho spolupracovníků svým přístupem ztratil, jiné zase získal. Nedostatek času, plno pracovních plánů i první prohry a nepochopení, to bylo prostředí, ve kterém se budoval dnes nejčtenější deník v České republice.

²¹ Sígl Miroslav, orální svědectví při rozhovoru, který proběh v listopadu 2011 v domě J. Hořce na pražském Spořilově.

²² Uměřenost – jedna ze **čtyř** základních řeckých ctností, NYTROVÁ, Olga a PIKÁLKOVÁ, Marcela. *Etika a logika v komunikaci*, Univerzita Jana Amose Komenského:2007. ISBN 978-80-86723-45-7.

Hledejme základ Hořcových postojů i v rodině. Vždyť děti jsou věrným odrazem hodnotových a mravních postojů svých rodičů.

Hořcovi rodiče překonali těžké období druhé světové války. Takové trauma se do lidských duší zapíše natrvalo a právě v těžkých dobách se rodí silní, morálně čistí jedinci s pevně ukotvenými hodnotami. Jedním z nich byl i Jaromír Hořec.

Na předchozí slova vhodně navazuje citát Karla Kryla, písničkáře, básníka a jednoho z hlavních představitelů českého protikomunistického protestsongu²³:

„Děkuji za nezdar, ten naučí mne pili, bych mohl přinést dar, byť nezbývalo síly. Pro sladkost usnutí, děkuji za únavu, za ohně vzplanutí i za šumění splavu. Děkuji za žízeň, jež slabost probudila, děkuji za trýzeň, jež zdokonalí díla“.

2.2 První číslo Mladé fronty vychází, kupte si Frontičku!

Během procesu hledání a třídění informací o průběhu vzniku *Mladé fronty*, jsem na internetových stránkách současné podoby deníku, *MF Dnes*, našla odkaz na historii a pravdivou vzpomínku na první vydání deníku. K dobru věci je třeba říci, že nám internet nabízí mnoho snadno dostupných informací a v tomto konkrétním případě i věcně historicky správných.

„Dne 9. května 1945 se objevilo na barikádách první číslo deníku Mladá fronta, dne 9. května 2005 vyšla básnická sbírka Brzy, jazyk, nazývat, Ruzyně. K oběma datům musíme přiřadit jedno jméno – básník a novinář Jaromír Hořec. V roce 1945 byl Jaromír Hořec jedním z pěti hlavních iniciátorů vzniku vydavatelství Mladá fronta – společnosti, která měla v plánu vytvoření prvního poválečného svobodného deníku, rozjezdu generačních časopisů a také vydávání knih. Jaromír Hořec byl v roce 1945 určitě nejmladším šéfredaktorem deníku a zároveň prvním ředitelem vydavatelství. V roce 2005 se vyzrálý básník ve své sbírce ohlíží za jednou etapou života, kdy byl v roce 1981 za takzvanou protistátní činnost uvězněn.“

²³ Encyklopedie *Universum*. Praha: Euromedia-Group, 2007. ISBN 80-242-1755-4. Svazek 1, str. 488

Asi si už nikdo nepamatuje, co „zakladatelé“ původně zamýšleli a jak dlouhé trvání vydavatelství plánovali, ale podařilo se jim vytvořit značku, která se stala legendou“²⁴.

Jaromír Hořec byl přísný a náročný žurnalista, ale pracovitost, houževnatost, cit pro psaní a sdělování myšlenek z něho dělali skutečného profesionála. Všem šel příkladem vlastní pracovitostí a nasazením. Obklopil se lidmi, kterým věřil, kteří měli stejné ideje jako on. Dne 9. května dopoledne, kdy vyšlo první číslo deníku, se v Praze ještě střílelo.

Jak vypadala situace v tiskárně před prvním tiskem? Soukromý Hořcův archiv poznámek a dokumentů a vydané *Paměti* nám situaci přehledně popisují. Kdo jiný by nám mohl říci přesně, jak to tenkrát probíhalo než autor sám:

„V tiskárně, v sazárně a u rotačky nejsou kompletní. Shánějí adresy tiskařů, aby je oběhli a přivedli do práce. Před polednem jsou hotové obtahy dvou stran a rotačka může vyjet. Hrneme se k ní dolů do podzemí, a překřikujeme se radostně. Burácení strojů nám zní jako nádherná symfonie.

„Jaký bude náklad?“ ptají se mne.

Uvažuji, zásob rotačního papíru nemáme mnoho, bylo by dobré nepřehnat to, nejsou kameloti, nikdo o nás neví. „Vytiskneme pětadvacet až třicet tisíc!“ Rotačky se spustily...

A už máme v ruce první číslo, voní tiskařskou černí a my, umolousaní kluci, si bereme štosy Mladé fronty, vybíháme ven do Panské a Na Příkopu, odtud na Václavské náměstí, proud redaktorů – prvních kamelotů se rozlévá i do přilehlých ulic, které se plní pokřikem: Mladá fronta právě vyšla. První deník mládeže na světě! Opakovali jsme i některé titulky. N první straně jsme vytiskli cenu 1 Kč, Frontu jsme však rozdávali zdarma, i když nám někteří její první čtenáři vnucovali protektorátní peníze.“²⁵

První číslo mělo jen dvě strany, stejně jako ostatní deníky. Důvod? Jen dvě strany povolovali okupanti pro české listy, protože byl nedostatek papíru a pro podrobený národ papír nebyl.

²⁴ Dokument uveřejněný na internetových stránkách www.mf.cz/historie

²⁵ HOŘEC, Jaromír. *Poválečná léta*. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-1797-8.

V záhlaví byla provizorní hlavička, která byla později změněna na typické logo, které se udrželo v záhlaví listu dlouhých 45 let, až do roku 1990.²⁶

Na titulní stránce vyšla velká fotografie Stalina a prezidenta Beneše s texty „*Vítáme vás! Jsme tu!*“²⁷ a s informacemi o německé kapitulaci.

Podtitulek zní „deník mladých lidí“ a hned pod těmito údaji je dvojjazyčně (česky a rusky v azbuce) provolání „*Socialistický pozdrav Rudé armádě!*“²⁸. Pod provoláním fotografie prezidenta Beneše a Stalina a slib o spolupráci. Další titulky připomínají a oslavují ukončenou válku a význam mladých lidí: „*Československá mládež se osvědčila za osvobozovacího boje o Prahu*“ a „*Česká revoluce dobyla slavného vítězství*“ (zde je doplněn protokol o německé kapitulaci). Následující strana čtenáři předkládá koláž fotek mladých vojáků a bojovníků na barikádách a poznámky právě o těchto bojích a o dalším vývoji.

Druhé číslo z následujícího dne, 10. května přináší fotografie z osvobození Prahy a provolání (opět dvojjazyčné) „*Ten, kdo s námi jde životem – ten nikdy a nikde nepodlehne!*“ Další titulky zdraví „maršála Stalina“, očekávají návrat prezidenta a vlády, vyzývají občany k vyvěšování vlajek. Na druhé straně je otištěn doslovný přepis Internacionály a také výmluvný článek doplněný fotografií „Němci dláždí Prahu“ o tom, jak poražené Němky v ulicích Prahy musejí dlažební kostky z barikád vracet na svá původní místa. Jednosloupkové krátké zprávy přinášejí informace ze světa a zcela v pravém dolním rohu je potom výzva pro všechny mladé lidi „*Pojďte s námi dělat noviny!*“

²⁶ Autorem grafického návrhu typické hlavičky Mladá fronta byl architekt Luděk Todl. Deník s touto grafickou podobou vyšel poprvé 1. ledna 1946. HOŘEC, Jaromír a SÍGL, Miroslav. *Generace 45*. Praha, 1997.

²⁷ HOŘEC, Jaromír. *Poválečná léta*. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-1797-8.

²⁸ Viz. Příloha č.

2.3 Rozhovor s pamětníkem panem Miroslavem Síglem

Jedním z posledních žijících pamětníků původní redakce Mladé fronty je novinář a spisovatel pan Miroslav Sígl. V roce 2011 oslavil významné životní jubileum²⁹ v obdivuhodné duševní svěžesti a ochotně souhlasil s poskytnutím rozhovoru.

Mluvili jsme opakovaně a poskytl kromě orálního svědectví i některé podklady, písemnosti a odkazy, týkající se nejen založení *Mladé fronty*, ale také informace o osudu novinářů³⁰ a celkové atmosféře druhé poloviny minulého století v naší zemi.

Miroslav Sígl se narodil 25. září 1926 v Obříství, v okrese Mělník, nedaleko soutoku Vltavy a Labe. Studoval na *Měšťanská škola T. G. Masaryka v Neratovicích*, *Jubilejní měšťanské školy Svatopluka Čecha v Obříství*, *Obchodní akademii v Praze-Karlíně* a nakonec *Vysokou školu politickou v Praze*. Tématem jeho diplomní práce byla *Vědeckotechnická a ekonomická publicistika v televizi*. Prvním zaměstnáním byla práce redaktora v deníku Mladá fronta. Po základní vojenské službě byl donucen zkraje 50. let z redakce deníku odejít.

Pracoval poté manuálně jako soustružník kovů v letecké továrně a v době jistého „politického tání – oteplení“ spoluzakládal ekonomický týdeník *Hospodářské noviny*, odkud odešel do Československé televize jako šéfdramaturg *Televizních novin*, redaktor *Mediažurnálu*, *Inovačního podnikání*, *Času* (časopis Masarykova demokratického hnutí) a stal se i kronikářem ve své rodné obci. Přispíval a přispívá do mnoha dalších periodik. Jeho témata jsou hlavně ekonomika, žurnalistika a regionální historie. Je ženatý, má tři děti, šest vnoučat a tři pravnučky³¹.

K příjemnému a hlavně přínosnému rozhovoru pro potřeby mé bakalářské práce, jsme se sešli v domě, kde Jaromír Hořec trávil skoro celý svůj život. Cílem setkání bylo nejen seznámení s bohatým životem a literární činností novináře a spisovatele Sígl, ale rovněž získání informací o Jaromíru Hořcovi, *Mladé frontě* a života pronásledovaných a utlačovaných novinářů a literátů.

²⁹ 25. září 2011 oslavil 85. narozeniny

³⁰ HOŘEC, Jaromír a SÍGL, Miroslav. *Generace 45*, Praha: Rio-press, 1997. ISBN 80-85611-42-2.

³¹ www.miroslav.sigl.cz

Začneme tedy pěkně od začátku, jak vzpomínáte na dětství?

Vyrůstal jsem v prostředí venkovské rodiny, otec byl stavozemědělec narodil se roku 1891 a zemřel v roce 1968, často nezaměstnaný, posléze invalidní důchodce (tuberkulóza, na kterou také zemřel). Maminka se narodila roku 1895 a zemřela v roce 1985. Byla zemědělská pracovnice, dvě sestry od svých 15 let musely do učení nebo do posluhy v pražských zámožných rodinách. Rodiče si pořizovali postupně malé hospodářství, bylo nutno se na něm podílet svou prací ve volných chvílích denně, více o prázdninách. Sotvaže jsem se začal rozhlížet a uvědomovat si svět kolem, také vlivem svých učitelů, kteří u mne objevili určité literární sklony, odmítal jsem pokračovat v díle a dřině svých rodičů.

Kdo nebo co Vás tedy v mládí nejvíc ovlivnilo?

Kromě učitelů formovaly mé názory dětské časopisy tehdejší doby, kam jsem začal psát a vítězit v některých jejích soutěžích – *Malý čtenář*, *Mladý hlasatel*, *Dětská neděle*, *Roj*, později *Studentský časopis*, *List mladých*.

Z toho vyrůstala moje dopisovatelská činnost později i pro celostátní tisk (*Národní politika*, *Večerní České slovo*, *Lidový deník*, *Venkov*, *Zlín* (později *Svět*), regionální *Rodný kraj*, *Mělnické listy*) – psáním jsem si vydělával i na svá studia v Praze. Studoval jsem *Obchodní akademii*, a to navzdory svým rodičům. Podporovala mne zčásti i moje již provdaná sestra, žijící v Praze.

Můj otec byl zraněn v první světové válce jako dragoun, ale uzdravil se, založil rodinu a vyprávěl příhody z války. Po celá léta visel na zdi u nás v kuchyni portrét prvního prezidenta Osvoboditele TGM, jehož si tatínek nesmírně vážil, stýkal se s legionáři z války a od těch jsem rovněž mnohé zážitky hltal a později se pídil po bližší literatuře – *Chudý chlapec, který se proslavil*³², ale také školákovy zápisky v knize *Srdce* od italského vlastenecky zaníceného spisovatele Edmondo de Amicia, potom knihy od J. R. Vilímka - *Maupassant mládeži*, *Hugo mládeži* a další zejména s historickou tematikou, které jsem dostal za odměnu v soutěži.

³² Dílo Jana Herbena, český a československý politik, novinář, spisovatel a historik, Encyklopedie *Universum*. Praha: Euromedia-Group, 2007. ISBN 80-242-1755-4.

Ze vzdoru a hlubokého pohrdání fašismem jsme už později na pražských studiích hledali útěchu v těch, kteří byli pro nás zakázanými autoritami. Všechno nás k nim táhlo a opět díky našim profesorům (Jan Caha, Miroslav Míčko, Jaroslav J. Paulík, Alena Bernášková, Wolfgang Jankovec) – nejvíce Karel Čapek. Tak se zrodila ilegální organizace *MKG* (*Masarykova – Mladá - kulturní generace*). Riskovali jsme, revoltovali jsme – inu, mohli jsme být jinačí? Ale dočkali jsme se po válce svobody a splynuli jsme s jejími ideály do Českého svazu mládeže. Píšu o ní v knize *Generace 45*, kterou jsem uspořádal právě s Jaromírem Hořcem. Vyšla v roce 1997.

Po válce mnozí z nás nastoupili do redakce *Mladé fronty*.

Jaké to tedy bylo v redakci MF?

Pokud jsem pracoval v pražské redakci, měl jsem na starosti zpočátku „deničky“ a později reportáže. MF vykonala kus záslužné práce v akci Byty-byty-byty (rok 1946), kdy zahraniční vojáci neměli kde bydlet a já s fotoreportérem Emilem Fafkem objížděli prázdné několikapatrové vily boháčů v Klánovicích, Davli a vůbec kolem Prahy, naproti tomu ukazovali, jak bydlí a žijí početné rodiny v jedné nevětratelné místnosti atd.

Měl jsem v této akci naprosto volnou ruku, naopak byl povzbuzován ohlasy, dopisy, návštěvami čtenářů. Viděli jsme v tom smysl naší činnosti, sloužit mládeži, lidem, a to informacemi a zasvěcenými články ze všech oblastí života.

S Jaromírem Hořcem jsem přicházel do styku dosti často, nesmělo mně nic utéci, ráno se četly všechny noviny a srovnávalo se, co jsme měli jako jediní, co nám uteklo a proč?

Jak o té události napsat hned druhý den, ale z jiného úhlu s novými informacemi atd. Jaromírova ctižádostivost a neúnavná rvavost strhávala nás všechny - zejména mladé, a k těm jsem patřil – v květnu 1945 mi nebylo ještě ani 18 let, narozen v září 1926). Byly to nezapomenutelné tvůrčí besedy, které mnohdy končily v soukromí u Oldy Kryštofka³³ nebo Luboše Čtveráka³⁴. Tam už s námi Hořec nikdy nechodil. Vysedával v redakci doslova od rána do večera.

³³ Spisovatel, (1922-1985) Redaktor kulturní rubriky MF, první vedoucí dramaturg v ČT vysílání pro děti, rozsáhlé literární a dramaturgické dílo, bližší informace ve sborníku *Generace 45*

Prožil jsem s Jaromírem jednu dovolenou v Krkonoších, kde měla MF svoji rekreační chalupu. Tam zmizel veškerý ostych k mému šéfovi a vyprávěli jsme si s velkým zaujetím, co děláme dobře, co špatně, co říkám tomu a onomu.

Svěřil jsem se mu se svou láskou Květou Egerovou, která přišla z Bařova Zlína také na výzvu *Mladé fronty*, ale pracovala v inzertním oddělení *Mladé fronty* (v knize *Generace 45* o zásluhách mladofrontovní inzerce v poválečných létech píše velmi dojmavě). Naše přátelství vydrželo i během dvouleté vojenské služby a my se brali až v prosinci 1950.

Takových známostí a svateb bylo v redakci MF několik. Zdeňka Cháňová - Bláhová se Zdeňkem, Líba Jelínková s Dušanem Hamšíkem, Líba Ježová se Standou Bártlem, Eliška Škodová s Honzou Knotem, Ria Machová se Zbyňkem Kožnarem, Jaroslav Máček s Libuší Knajzlovou, Jiřina Jonášová se Zdeňkem Noháčem, Svát'a Svoboda s Jitřenkou, Franta Listopad s René Zachovalou...

Ukončení vojenské služby pro Vás znamenalo i konec působení v Mladé frontě, co se tehdy stalo?

Do MF jsem se vracel po vojně na podzim 1950, ale to již byl Jaromír na odchodu a zčásti ovládal redakci František Nečásek, pak nastupoval Alois Svoboda a při tzv. prověrkách 50. let jsem neprošel pro své politické postoje. Souběh všech událostí se sečetl, abych mohl být politicky a tím i existenčně postižen, vykořeněn z působnosti na mladé lidi a v tisku vůbec

Šel za mnou z armády posudek, že jsem odmítl podepsat studium Vysoké školy válečné K. J. Vorošilova, že se mnou tehdy již Čepičkova armáda počítala a chtěla mi tím prokázat čest – a já se projevil jako antimilitarista, doslova tajně odevzdal vojenský mundúr a šel do redakce *Obrany lidu* (kde jsem pár měsíců před koncem vojny sloužil), abych se rozloučil a vzal své soukromé věci z pracovního stolu. Netušil jsem, že redakční práci budu opouštět zanedlouho znovu – a to okamžitě pro ztrátu důvěry, jak bylo v dopisu psáno - opusťte okamžitě redakci (dopis mám schovaný).

³⁴ Redaktor a člen první redakce MF, po odchodu z deníku se začal věnovat výtvarné činnosti v oboru kovu a šperku, stal se úspěšným restaurátorem, bližší informace ve sborníku *Generace 45*

Po opuštění prvního svého zaměstnání v redakci *Mladé fronty* (v tom dva roky vojenské služby) jsem až do roku 1957 pracoval v letecké výrobě jako soustružník kovů a později po získání potřebné kvalifikace při zaměstnání jako seřizovač obráběcích strojů. Měl jsem tři malé děti, musel jsem se hodně ohánět, když manželka čekala třetí dítě, pracoval jsem jen v nočních směnách, abych se přes den mohl starat o děti a ona mohla jít do zaměstnání.

Jak jste se vrátil k redakční činnosti a novinářině?

V roce 1957 po určitém oteplení politických poměrů jsem byl znovu přijat do Svazu českých novinářů, abych pomohl zakládat ekonomický týdeník *Hospodářské noviny* (vydával je tehdy ještě *Orbis*, než se staly stranickým týdeníkem). Odtud vedla cesta po intenzivní činnosti v prosazování ekonomické reformy podle Oty Šika do Čs. televize a *Televizních novin*. O tom píšu více ve svých knihách *Na vlně 490 metrů* (Naše vojsko 1990) a *Události pravdy, zrady a nadějí* (Akcent, 2009) a také v nejnovější knize *Události totality, svobody a demokracie* (Akcent, 2010).

S Jaromírem Hořcem jste se tedy pracovní rozešli, kdy jste se opět setkali?

Znovu jsme se potkali v osudových dnech srpna 1968 na rychle svolané poradě o politické situaci – protože Jaromír řídil srpnové vydání *Mladé fronty*, já řídil rozhlasové vysílání v podniku *Tesla Hloubětín*.

Z toho vznikla již zmiňovaná knížka *Na vlně 490 metrů*, kterou mi Jaromír redigoval a vyšla bezprostředně po Listopadu 1989 – psal jsem ji narychlo – v červnu 1990 ve statisícovém nákladu u nás a na Slovensku (Magnet-Press 1990). Dodnes z ní citují historici z Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, nejen oni. Veškerou dokumentaci z vysílání sedmi srpnových dnů jsem odevzdal Ústavu pro soudobé dějiny AVČR, kde je k dispozici badatelům.

Potom jsem řídil zpravodaj *Klub novinářů Pražského jara*, (v klubu jsme byli opět oba), Jaromír mi do toho zpravodaje rovněž psal.

Jak jste se začal stýkat s disentem?

Poznal jsem na novém působišti ve Strojírenském informačním ústavu (později přejmenovaného na UTRIN – Ústav technického rozvoje a informací) z disentu stejně postižené po srpnu 1968 - zejména Jana Lopatku, literárního kritika a teoretika z Čs. rozhlasu, Milenu Geussovou, redaktorku Svobody – ti oba podepsali Chartu 77. Podrobněji o tom píšu v knize *Události totality, svobody a demokracie*, (Akcent 2010), dále Jiřího Rumla, od roku 1987 redaktora a vydavatele *Lidových novin*, které jsem tajně tiskl a rozšiřoval.

Několikrát jsem se sešel s Jaromírem Hořcem, který mi půjčil některé publikace, jejichž samizdatové vydávání řídil v edici *Česká expedice* – tu ostatně sám založil. Stýkal jsem se též s dalšími - Miroslavem Galuškou – píšu o tom v oné knize... Na to jsem znovu doplatil vyhazovem ze zaměstnání po výsledku na StB.

A přišel listopad 1989, pád totality a konečně svoboda slova. A Vy jste se opět s Jaromírem Hořcem sešel.

K rozsáhlé spolupráci došlo v roce 1995, kdy nás Jaromír všechny přátelé MF sezval, tam jsem přišel s myšlenkou vydat sborník – almanach – tenkrát to krystalizovalo a začal jsem na tom hned pracovat, když se všichni vyjádřili, že napíší, že by to bylo vhodné zavzpomínat na léta nezralá i zralá. *Generace 45* vyšla, rok na to po všech ohlasech, které vyvolala, jsme přinesli ještě publikaci *Generace nadoraz*, vydávali jsme ročně svůj bulletin *Klub MF 45*, scházíme se každoročně v den 9. května, kdy vyšlo první číslo MF.

Spolupráce s Jaromírem ještě nekončí. Přitáhl mne ke spolupráci do redakční rady dvouměsíčníku *ČAS*, který řídil v Masarykově demokratickém hnutí a jehož představenstvo mne na jeho návrh do ní zvolilo.

Po letech spolupráce Vám připadl nelehký úkol, s Jaromírem Hořcem se rozloučit.

Jaromír zemřel náhle. Po krátké nemoci. Rozloučili jsme se s ním 1. prosince 2009. Připadl mi těžký úkol rozloučit se s mým prvním šéfredaktorem a k jeho poslední knize napsat několik řádek místo doslovu.

„Takže, milý Jaromíre, píšu pro Tebe svůj poslední příspěvek jako Tvůj dávný redakční kolega a přítel. Rozloučili jsme se s naším českým novinářem, básníkem, spisovatelem, textařem a pedagogem, který celý svůj život zasvětil mimořádně rozsáhlému dílu. Jsou jimi tisíce článků, komentářů, rozhovorů, více než stovka jeho studií a knih, sbírek básní, desítky textů pro jazzové skladby a písničky, které téměř zlidověly.“³⁵

Kniha *Paměti* vyšla na jaře roku 2010, kdy se vzpomínalo výročí 65 let od založení Mladé fronty.

S odchodem Jaromíra Hořce se pomalu začíná uzavírat kapitola jedné nezapomenutelné éry poctivé české novinářiny.

2.4 Redakční kniha zvaná „cancbuch“

Během hodin strávených v archivu a probíráním, tříděním a vybíráním důležitých i méně podstatných písemností pro tuto práci, jsem objevila zajímavý materiál, který si zaslouží zpracování.

Redakční knihu z dubna roku 1946, knihu plnou vzkazů a připomínek členů první redakce Mladé fronty, zvané cancbuch. Knihu, na kterou i pamětníci vzpomínali s douškou, že se někde založila. Jaromír Hořec vědom si její ceny, ji pečlivě ukryl a nakonec na ni sám zapomněl.

Myšlenka psaných vzkazů a připomínek se v redakci udržela až do roku 1968, ukazuje, že jako šéfredaktor měl koncepční myšlení, velkou snahu pozdvihnout úroveň svých redaktorů, ať již hledáním chyb ve vytištěných číslech, či zajištění „doučování“

³⁵ Text smuteční řeči jev součást osobního archivu pana Miroslava Síglu

pro potřeby ucelených znalostí gramatiky a stylistiky. Chtěl povýšit novinářskou práci na literární umění.

Velká šedo-černá kniha se zažloutlými listy, mírně se rozpadající vlivem času. Ležela zapomenutá a skryta před světem dlouhých 50 let v zaprášené bedně na půdě. Až během třídění pozůstalosti byla objevena. Celou první stránku pokryl svým úhledným písmem Jaromír Hořec, šéfredaktor:

Každá pořádná redakce má svůj „redakční cancbuch. Otvírám proto historické první stránky docela vážným připomenutím. Toho, co má „cancbuch“ v naší redakci splňovat.

- 1. Prosím, aby všichni kolegové vždy po svém příchodu do redakce tyto pokyny četli naprosto pravidelně.*
- 2. Aby se jimi skutečně řídili.*
- 3. Aby také sami připisovali závažné své poznámky.*
- 4. Aby se snažili ze všech sil zlepšit M. F. objektivní kritikou, tu bude mít své místo.*

A hned konkrétně:

Protože nám dělá ještě velké potíže gramatika, pořádáme v pondělí 8. t. m. v 5 hodin přednášku prof. Hallera. Účast povinná. Připravte si konkrétní dotazy.

Kolega Černý a Drtina mají dát dohromady materiál ze Sjezdu. Bylo by dobře, aby se to stalo aspoň do uspořádání 2. Valného sjezdu. Jde zejména o protokol sjezdu a konečná znění resolucí.

Stálí spolupracovníci jsou nutným předpokladem pro dobrou redakční práci. Bude nutno, aby každý vedoucí rubriky i jednotliví redaktori si vytvořili kádr takových stálých spolupracovníků. (kursivky, sport, kultura, jednotlivé politické resorty atd.)

Fejetony přivedou kolegu Kryštofka³⁶ do hrobu. Je proto nutno respektovat usnesení redakční schůze, podle níž se smí fejeton vypustit jen po dohovoru s kolegou Kryštofkem a Hořcem.

Je zajímavé sledovat vývoj popsanych událostí, jak tedy mimo jiné dopadla schůzka s profesorem Hallerem ohledně zvýšení povědomí redakce *Mladé fronty* o gramatice? Jaromír Hořec píše:

10. 4. 1946 Prof. Haller – účast ostudná – celí tři redaktoři! Kde byli ostatní? Umějí všichni dobře česky? Je zajímavé, že právě ti, kteří dělají největší gramatické chyby scházeli...

Jen je škoda, že se dnes již nedozvíme, kdo byli ti gramatičtí hříšníci.

A tak se postupně začaly plnit stránky knihy, jedna po druhé. Organizační pokyny, vzkazy šéfredaktora kolegům, i výtky na chyby v tisku či špatné organizaci. Osobní názory a vzkazy redaktorů redaktorům i drobné šprýmy.

Redaktoři to měli složité, k dispozici jen psací stroj, pero a papír. Jak by se jim asi řídila *Mladá fronta* s využitím dnešní moderní komunikační techniky. Počítače a internet.

Ale dnešní rychlá komunikační doba postrádá prvky osobitosti, vzkazy si dnes na papír píše málokdo. V době internetu a intranetu je to téměř zbytečné. Svým způsobem je to škoda, redakční knihy jako měli tenkrát mladofrontovníci už dnes nenajdeme. Proto si zasluhuje více prostoru.

Při výběru jednotlivých příspěvků jsem se autorka snažila z knihy vybrat známá jména a především zajímavé příspěvky, které nám připomenou atmosféru dění v mladé redakci. Čtení je to náramné, vážnost se střídá s humorem, výborné jsou osobní názory a rozhořčení jednotlivých redaktorů.

Najednou to nejsou jen jména ztracená v propadlišti času, ale příběh se před námi odvíjí jako film, vžíváme se do děje a postavy před námi se zhmotňují.

³⁶ Oldřich Kryštofek (7. června 1922 – 22. listopadu 1985 Praha), český básník, novinář, spisovatel, autor literatury pro děti. Od roku 1945 redaktorem deníku *Mladá Fronta*. Nejprve vedl oddělení reportáží, poté kulturní rubriku. Aktivně působil v pionýrském a mládežnickém hnutí. V letech 1968-1969 byl předsedou české rady Pionýra. Po normalizaci, od roku 1969 nemohl oficiálně publikovat. Mezi poslední práce patří i příspěvky do sborníku k 65. narozeninám Jaromíra Hořce *Dialog s časem* (1986), HOŘEC, Jaromír a SÍGL, Miroslav. *Generace 45*. 1997

Byli to mladí lidé, a tak v knize není nouze i o různé slovní pošťuchování a řešení i zcela „neredakčních“ problémů.

Dne 9. dubna 1946 nacházíme příspěvek Miroslava Sígl:

Vykřičník usnul! Postrádáme šachovou hlídku, hlídku filatelistů, abychom tak podchytili veškerou mládež – rovněž tak křížovku. Vtipy postrádáme!

A jak na tento podnět reaguje šéfredaktor?

Vtipy – jakmile se vrátí kolega Mareš ze svatební cesty, bude se pravidelně starat o vtipy – je to domluveno!

A glosuje rovněž František Listopad:

Dávejte denně do novin vtipy! Rád se směju!

Ale redaktoři byli nejen profesionálové, ale hlavně skuteční přátelé. A tak není divu, že se dočteme v záznamu z června roku 1946 tuto zprávu **redaktorky Zuzany Hnátkové**³⁷:

Mládenci,

dostali jsme dopis od Sígl z nemocnice. Leží na klinice prof. Jiráska, chirurgické oddělení III a dveře 10 Z, I. poschodí. Zdá se, že mu není právě nejlépe. Měli byste se na něj jít podívat a povzbudit ho, nebo mu napsat alespoň několik řádek. Je to Vaše kolegiální povinnost.

Často se objevovaly výpisy chyb ve vydaném čísle, a tak na straně 5, redakčního canbuchu, se můžeme dočíst kritiku od redaktora J. Máčka, pro dnešní generaci je již těžké pochopit, jak složité časy tenkrát byly.

10. 4. 1946 Rád bych věděl, proč kolega Hladký píše o naší socialistické republice, když je obecně známo, že u nás je republika – „lidově-demokratická“ ...

Do redakce *Mladé fronty* přicházely denně stovky dopisů od čtenářů. A tak se objevil na straně 17 pokyn šéfredaktora k jejich zpracování:

³⁷ Novinářka, spisovatelka(1924-2011), redaktorka kulturní republiky, zahraniční dopisovatelka, žila v Brazílii, Švýcarsku a Velké Británii, kde na jaře roku 2011 zemřela, sborník *Generace 45*, informace o úmrtí Miroslav Sígl

DOPISY, které přicházejí do redakce, jsou nutným předpokladem pro redakční práci. Je proto nutno každý dopis zpracovávat. Přečíst a zahazovat do koše umí každý lajdák. Je třeba dopisy zpracovávat, (viz. Dopisy kolem kultury, Vy si to myslíte... apod.), odpovídat na ně.

Mnoho problémů, se kterými se redakce a její zaměstnanci potýkali ve své době, je bohužel velmi srozumitelných i naší generaci. A tak na straně 19 můžeme číst i následující oznámení JH, zajímavá je však především reakce na ni, ač se pod ní oficiálně nikdo nepřihlásil.

V poslední době se ztratily z mé místnosti několik věcí – žádné maličkosti! Prosím proto, abych směl požádat všechny kolegy, aby nechodily do mé místnosti jako do průchodního domu, zvláště když tam nejsem. Činím za to odpovědné sekretáře.

A zde se v knize objevuje silné červeně psané upozornění na gramatickou chybu ve slově *nechodily*. „I mistr tesař se utne!

Jaromír Hořec byl prostě člověk, který ač vzdělán, v rozčilení udělal chybu.

Jsou problémy, které jsou nadčasové, ale mají dobovou příchut'. Jaromír Hořec se snažil všemi možnými způsoby vytvořit fungující kolektiv, naučit kolegy síle podtextu, učil je číst mezi řádky, umění náznaku, umění zkratky i detailu, schopnosti říci i nepříjemnou skutečnost bez pachuti porážky a odsouzení.

3. VYHAZOV PRO ŠTĚSTÍ, LÉTA 1950 - 1969

Radostné nadšení, pilná práce a touha vydávat svobodný deník plný kvalitní novinářské práce byly semlety nezadržitelným během událostí, politického vývoje v zemi. Jedna intrika za druhou. Stížnosti. Vyhrožování. Projednávání. Zamítání. Každou chvíli telefonát ze sekretariátu svazu. Tak se vyvíjela situace po únoru 1948, kdy si kdejaký neopeřený funkcionář osoboval právo rozhodovat o obsahu Mladé fronty. Šéfredaktor nechtěl zbytečně znervózňovat redakci a mnohé z toho si nechával pro sebe. Ústředí Svazu mládeže, aby demonstrovalo svou moc, si vymíňovalo jednat o každé prkotině, přijetí nových redaktorů muselo prověřit kádrové oddělení svazu. A tak třeba 2. července 1949 neschválilo předsednictvo přijetí Oty Poppa³⁸ do kulturní redakce jen proto, že se kádrovákovi Pickovi nezdál dost svazácký.

Zřetelně se začal rýsovat plán poúnorových dogmatiků: otravovat vedení redakce, chytat se každé maličkosti, co nejvíce dávat znát, kdo je pánem nad Mladou frontou.

Jaromír Hořec na odchod z Mladé fronty vzpomíná v řadě publikací, následující vzpomínky jsou z knihy *Nelogicky náměsíčná krajina*³⁹:

„Dne 7. března 1950 jsem byl vyhozen takřka na hodinu z Mladé fronty, kterou jsem kdysi za okupace a v prvních květnových dnech roku 1945 koncipoval a jako její šéfredaktor prosadil.

Ano, prosadil a probojoval, protože nám nebyla dána shůry, jak se ve svých pamětech domnívá i Václav Černý, ba právě naopak, ti, kteří v květnu 1945 přijeli z emigrace a rozhodovali, vůbec nepočítali se žádným vydavatelstvím mládeže a nakladatelstvím ani s deníkem a přijali tehdy existenci Mladé fronty vedenou lidmi, které neznali, s pochybami a nedůvěrou.

Při mém vyhazovu vyrobili aparátníci ČSM na pokyn G. Bareše a J. Hendrycha ze sekretariátu ÚV KSČ obžalovací spis, dali jej cyklostylovat a za nejhorší prohrěšek tu

³⁸Ota Popp, absolvent právnické fakulty UK, externí redaktor MF, ředitel Divadelního nakladatelství, redaktor časopisu *Divadlo*, ředitel Realistického divadla, Divadla S.K. Neumamma a Spejbla a Hurvínka, před rokem 1968 dramaturg Čs. televize, po roce 1989 rehabilitován, HOŘEC, J.-SÍGL, M: *Generace 45*, Praha: Rio-press, 1997

³⁹HOŘEC, Jaromír. *Nelogicky náměsíčná krajina*. Praha: Riopress, 2003. str. 81-82

byla označena „nedostatečná“ svazáčkou – čti stranickost, vůle nepodřizovat se kdejakému nejapnému pokynu a vzkazu i úsilí zachovat ještě alespoň zbytek nezávislosti a samostatnosti. (Ovšemže další iluze hodná mé pošetilosti. Jakoby se tehdy dalo o něčem podobném reálně uvažovat.)“

Jaromír Hořec odešel s hlavou vzpřímenou, marný boj s mocnáři ho nezlomil, snad jen na chvíli mu probleskla myslí absurdita, bezmocnost a současně i nebezpečnost režimu.

Útěchu v těžké době hledal především u svých blízkých, v radostných úsměvech své půlroční dcery Blanky i v lásce a podpoře manželky Věry.

V letech 1950–53 nastoupil jako redaktor do pražského nakladatelství Mír, od roku 1953 byl šéfredaktorem časopisu Hlas revoluce a vedoucím vydavatelství Svazu protifašistických bojovníků, kde také řídil knižní edice Dokumenty a Živé knihy (1953–65), usilující o rehabilitaci odboje.

V roce 1954 konečně dokončil studia češtiny a literární vědy na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy. Od roku 1965 byl odborným asistentem na Fakultě sociálních věd a publicistiky UK (PhDr., 1967, práci Příspěvek k rozboru tzv. legionářské literatury; CSc., 1969, práci K počátkům české knihy) a současně redigoval edici Magnet (1965–70 a 1990–92) ve vydavatelství časopisů Naše vojsko.

Léta mýjela, Jaromír Hořec přednášel na Fakultě sociálních věd. Byl spokojený. Z centra města, z Dlouhé ulice číslo 39 se s celou rodinou přestěhoval na podzim roku 1962 do městské části Praha 4, zahradní čtvrti Spořilov. Po třiceti letech se vracel na známá místa. Tehdy se stěhoval s rodiči a bratrem z Podkarpatské Rusi. V Jihovýchodní ulici č. II bydlel jeho otec Karel, do ulice Jihozápadní č. III se přestěhovali Hořcovi. Spořilov se stal domovem celé rodiny už napořád. Vilka se zahradou skýtala klid a zeleň, Jaromír Hořec mohl ve stínu košaté smuteční vrby, v záplavě omamné vůně růží sedět celé léto u zahradního stolu a psát.

V létě roku 1968 trávil s celou rodinou i přáteli letní dovolenou v Bulharsku, v oblasti zvané Zlaté písky, v hotelu pro novináře. Klidnou dovolenou jim rušili občasně přelety letadel nad plážemi a mořem. Nikoho tenkrát nenapadlo, že letecké manévry

jsou součástí plánu obsazení naší země. A tak se nejen Jaromír Hořec s rodinou, ale i rodinami svých přátel, Karlem Kynclem a karikaturistou Evženem Seyčkem vrátili 20. srpna 1968 zpět do vlasti.

Mohli se tak, o necelé dva dny později, osobně konfrontovat s děsivým obsazením naší země a nástupem totalitního úpadku na dalších dlouhých 21 let.

Strach a panika z možného válečného konfliktu nutily obyvatele k překotným nákupům a vytvářením zásob potravin a věcí pro domácnost. Strach, obava a především děsivá nejistota trápili všechny obyvatele Československa.⁴⁰ Lidé, kteří prošli nedostatkem během válečných let, si celý život v sobě nesou trauma s tím spojené. Nejinak to bylo i v rodině Jaromíra Hořce, on sám byl silně ovlivněn svojí maminkou, která se válkou vynucené šetrnosti a střídmosti v jídle nezbavila do konce svého života.

Koloběh událostí po 21. srpnu měl tragické dopady, nově posílenému komunistickému režimu vyhovoval málokdo. Hořcův zjevný odpor a nesouhlas se vstupem vojsk a násilným podrobením Československa si vybral svoji daň. V roce 1969 byl vyloučen z KSČ a současně zbaven místa na fakultě i postu šéfredaktora časopisu *Universita Karlova*. Vše pro co žil, všechny plány a budoucí vize byly zašlapány do bahna. Nad vším se rozprostírala jen bezmoc, beznaděj, smutek a hořkost, kterou téměř nemohl unést.

Největším nepřítelem Jaromíra Hořce nakonec nebyli „aparátníci“, jak jim sám říkal, ani nesmyslná komunistická zášť vůči novinářům, básníkům a spisovatelům, prahnoucím po svobodě slova. Nepřítelem byl blíže než si přál a účinná zbraň neexistovala.

V dědičné linii Halbhuberových se objevovala v různé intenzitě endogenní deprese⁴¹. Léky, které užíval, mu nijak neprospívaly, cítil se unavený a především neměl sílu pracovat. Psaní přitom byla jeho jediná radost a náplň. A možná právě psychická zátěž způsobená onemocněním Hořci umožňovala napsat jeho básnické

⁴⁰ orální svědectví dcery Blanky Dospivové

⁴¹ Nezdravý stav psychiky projevující se dlouhodobě pokleslými náladami jedince. Má skličující charakter, jedinec upadá do trudnomyslných úvah a nazírání světa. Pociťuje často úzkost a osamocení, pocity bezcennosti nebo viny, malou sebedůvěru, únavu, zhoršené soustředění, problémy s pamětí a pozorností. Jeho myšlení se zpomaluje a chřadne jeho reakce na radostné podněty. Ztrácí zájmy a chladně reaguje. encyklopedie *Universum*, 2007

sbírky, dostal se hlouběji a mohl témata zpracovávat s jedinečným duševním prožitkem. Tvorba je očistná, a tak se vypisováním svých smutků Hořec snáze vracel zpět a démona depresí překonával.

Zdravotní stav Jaromíra Hořce se horší, dlouhodobý stres a psychicky náročné období posledních 15 let udeří mocnou silou. Chronický zánět žlučníku končí komplikovanou operací a psychický stav se rovněž nelepší. Nakonec s přispěním dlouholetého kamaráda, hudebníka a kardiologa Jana Hammera, získá dostatek lékařských potvrzení a nastupuje v roce 1970 do invalidního důchodu. Není nucen si obstarávat zaměstnání, má zajištěn malý, ale trvalý příjem. Uklidnění situace výrazně přispívá k jeho léčbě a celkovému zlepšení zdravotního stavu. Nicméně deprese ho provází v různě častých a silných atakách celý život. Doléčuje se v lázních a samozřejmě stále píše a věnuje se svému koníčku filatelii a sběru příležitostných razítek.⁴²

3.1 Časopis Univerzita Karlova

Během hodin strávených pročítáním pozůstalosti Jaromíra Hořce a při přípravě materiálů určených pro Památník národního písemnictví, se mi do rukou dostaly kusé poznámky Hořcových nezveřejněných pamětí, obsahovaly jeho vzpomínky na dobu působení na Univerzitě Karlově. Jsou publikovány v nezměněné podobě, pouze s drobnými stylistickými úpravami. První poválečný celouniverzitní časopis Univerzity Karlovy vycházel pod názvy UK - časopis University Karlovy (1954 - říjen 1968) a Akademický časopis UK - Universita Karlova (do června 1969). Jaromír Hořec, jak ostatně bylo jeho celoživotním mottem, usilovnou prací a redakčními schopnostmi, pozvedl úroveň časopisu a stal se jeho nejvýznamnější představitel.

„Na tehdejší Fakultu osvěty a novinářství Univerzity Karlovy jsem přišel přednášet teorii žurnalistiky v roce 1965. Nechtěl jsem ovšem o novinách a novinářské práci jen sucharsky teoretizovat. Byl jsem rozhodnutý noviny na univerzitě připravovat i vydávat, a proto jsem se pídil po tom, zda nějaké její noviny už existují.

⁴² Orální svědectví Ing. František Dospiva

Tehdy jsem se poprvé doslechl o existenci časopisu UK. Projevil jsem o něj zájem a s pedagogickou funkcí mi bylo svěřeno i 'šéfredaktorství'. Tehdejší univerzitní časopis plnil funkci 'závodního' časopisu, a to se vším, co k většině takových časopisů ve své době patřilo. Byl to víceméně nudný rektorátní věstník s povinným odběrem, provázený malým zájmem akademické obce. Vycházel v nákladu 600 výtisků (a měl asi padesátiprocentní remitendu).

Předsevzal jsem si, že ze zajetých a pohodlných kolejí závodních novin vybočím a vytvořím časopis důstojný pověsti a úrovni Univerzity Karlovy. Ten měl samozřejmě v první řadě sledovat život univerzity, ale také vyzařovat dál, přes zdi Karolina, do širší veřejnosti. Dosažení tohoto cíle značně pomáhala tehdejší politická atmosféra, charakterizovaná značným myšlenkovým a názorovým kvasem ve společnosti a samozřejmě i na univerzitě. Časopis byl ovšem v 'bodě nula'. Bez renomé (to si musel získat) a bez peněz (ty si musel vydělat). Obojího se mohlo dosáhnout zvýšením nákladu, tj. zvýšením prodejnosti. Znamenalo to ovšem tvořit časopis obsahově i formálně jinak, nově a moderně, aby vyjadřoval myšlení, potřeby a postoje univerzitních studentů a učitelů, vědecké a umělecké obce i širší veřejnosti. Nerad bych přeceňoval význam své osoby, ale snad mohu říci, že se mi takový časopis nakonec podařilo vytvořit“.

K tvorbě, ke zvýšení kvality a nakonec i úspěchu časopisu významně přispívali studenti. Jaromír Hořec vedl na fakultě povinný seminář *Tvorba časopisu*, určený posluchačům třetího ročníku žurnalistiky. Ti se v jeho rámci učili časopis vytvářet, podrobovat fundované kritice a konečně (dobrovolně, ale za odměnu), a to nejen v Praze, i distribuovat.

Velkou podporu měla snaha redakčního a dopisovatelského kolektivu po všestranném zvýšení kvality a prestiže časopisu u tehdejšího vedení Univerzity Karlovy, především u jejího rektora prof. Oldřicha Starého a kvestora JUDr. J. M. Poláka.

Časopis přinášel informace nebo ukázky z děl významných soudobých evropských a světových filozofů, vědeckých pracovníků a mimořádných osobností, rozhovory s politiky, vědeckými pracovníky, umělci, často se zveřejňovaly i jejich vlastní příspěvky.

„Těžko bych si vzpomněl na všechny, kteří přišli do kontaktu s naším časopisem, ovšem těší mě vědomí, že šlo převážně o osobnosti, na které můžeme být hrdi i dnes, a že jsme publikovali myšlenky a názory, za které se ani dnes nemusíme stydět.

Univerzita Karlova dokázala předložit široké veřejnosti úspěšný časopis, který vždy něčím zaujal. Jeho pomocí a prostřednictvím se veřejnosti představila v nejlepším světě a hlas její akademické obce byl respektován jako nikdy předtím. Myslím, že výše nákladu, průměrně padesát - u mimořádných čísel až sto čtyřicet tisíc výtisků - může být pro tvrzení o "zlaté éře" univerzitního časopisu pádným argumentem, zároveň však i měřítkem dobré práce redakčního kolektivu."⁴³

Ale vše krásné jednoho dne končí. Marné byly naděje, že by rok 1968 mohl vnést novou naději na trvalou demokracii a svobodu v zemi. Na cestě vzhůru čekal Jaromíra Hořce další pád, tentokrát však definitivní.

"Začal jsem jej samozřejmě tušit v době sovětské okupace v roce 1968 a hlavně potom. Staré struktury, kterým jsme nikdy nebyli po chuti (o tom bych mohl vyprávět hodiny), se vracely do funkcí, normalizace se postupně rozlézala do všech - i univerzitních - koutů. I poté jsem věřil a hlásal, že náš čas teprve přichází. V květnu 1969 byl do čela UK řádně zvolen nový rektor - prof. Josef Charvát. Z redakčního rozhovoru s ním se zdálo, že svobodný vývoj univerzity nebude ohrožen. Prof. Charvátovi však bylo znemožněno ujmout se funkce rektora.

Dne 18. června 1969 vyšel časopis Univerzity Karlovy naposled. Na podzim 1969 byl - jen o něco později, než všechny tehdejší noviny a časopisy, které se netajily svými protidogmatickými společenskými postoji, především nesouhlasem se sovětskou okupací a s návratem starých pořádků - úředně zastaven. Naplnily se verše, s nimiž jsme se se čtenáři časopisu loučili před prázdninami: 'Sbohem, a kdybychom se víckrát nesetkali, bylo to překrásné...'"⁴⁴

Děkanát *Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy* 10. dubna roku 1991 jménem PhDr. Aleny Ruchové, předsedkyně rehabilitační komise FSV UK zaslal Jaromíru Hořcovi plnou rehabilitaci:

„Na základě Vaší žádosti ze dne 6. dubna 1991 Vám zasíláme toto potvrzení: „V souladu s výnosem ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (č. j.10269/90-14) byl PhDr. Jaromír Hořec, CCS, který musel v roce 1970 z důvodu politické perzekuce odejít

⁴³ Soukromý archiv Jaromíra Hořce, součást odkazu ve vlastnictví rodiny.

⁴⁴ Soukromý archiv Jaromíra Hořce, součást odkazu ve vlastnictví rodiny.

*z Fakulty sociálních věd a publicistiky UK, rehabilitační komisí FSV UK plně rehabilitován.*⁴⁵

3.2 Srpnový návrat do redakce deníku Mladá Fronta

V průběhu roku 1968 se v zemi léta sužované tvrdým totalitním režimem začala šířit naděje. Stejně jako se na jaře probouzí příroda po dlouhém zimním spánku, probouzela se pomalu i demokracie a s ní související svoboda projevu a tisku, s důležitou svobodou po projevu a po tisku. Média, která byla do té doby pevně řízená vládnoucí stranou, najednou dostala volnost a mohla psát či mluvit o věcech tak, jaké skutečně byly. Nezkresleně, pravdivě.

Proto také jednou z hlavních snah okupantů bylo potlačení této svobody a umlčení médií. Redakce významných deníků a rozhlasu či televize byly proto první, které okupační jednotky obsadily. Přesto se mnohým redaktorům – za spolupráce obyčejných lidí – dařilo vydávat noviny či vysílat ze záložního postavení. Obrovská odvaha a semknutí a také obětavost tolika lidí odlišného věku, vzdělání, postavení a názorů byla ve své době zcela výjimečná.

V noci na jedenadvacátého srpna roku 1968 ho vzbudil telefon kamaráda Stuchla⁴⁶. Nabádal, ať si pustí rádio. A tam jsme se tu hrůzu dozvěděli. Jaromír Hořec dlouho tušil, že něco podobného přijde. Ale stejně to všechny překvapilo. Nevydržel sedět doma, chodil po Spořilově, kde budil zvoněním sousedy a říkal jim, co se stalo. Jeden z nich ho odvezl autem do města. Měl pocit, že se musí dostat do dění, že není možné jen sedět nečinně doma⁴⁷.

„Vysadil mě před ústředním výborem strany, takový krásný palác ze třicátých let to byl. A já tam stál na těch schodech a pak najednou přijelo několik velkých vojenských aut. Z nich vyskákali vojáci a kolem mě rychle kráčeli dovnitř, kde pozatýkali vedení strany,“ vzpomíná ve svých poznámkách.

⁴⁵ výpis z originálního dopisu, archiv Jaromíra Hořce, ve vlastnictví rodiny

⁴⁶ Vladimír Stuchl, český básník a novinář (1922-1990), šéfredaktor časopisu Květy, přítel Jaromíra Hořce, soused na pražském Spořilově, orální svědectví dcery Blanky Dospivové

⁴⁷ orální svědectví dcery Blanky Dospivové

Pochopil, že tam už není nic platný, ale uvědomil si, že by se o tom dala napsat reportáž. A proto vyrazil přes centrum do Panské ulice, do sídla *Mladé fronty*. Všude ve městě potkával vojenská auta, vojáky se zbraněmi, vyděšené a uplakané lidi.

„V redakci mě v té srpnové noci 1968 poznali, kluci od rotaček i někteří redaktori. To mě potěšilo, i když já už spoustu lidí neznal. Nahoře jsme vzali telefonní seznam a s dalším kolegou obvolali ostatní novináře z redakce, abychom jim řekli, co se stalo, a taky aby nám někteří přijeli pomoci.“⁴⁸

Společně s ostatními připravili první ranní vydání se zprávou o obsazení a po něm také další mimořádné vydání. Domů se již nevrátil, v redakci zůstal i další den. Když ji obsadili sovětsí vojáci, byl tam také.

„Nahnali nás do jedné místnosti samopaly s bodáky, to byl nejúžasnější přínos sovětské kultury, jakého se nám mohlo dostat. Snažili jsme se s vojáky vyjednávat, sami pořádně nevěděli, proč nám vlastně redakci obsadili a jaký má ten krok význam. Museli jsme tam zůstat celou noc o hladu, až ráno nám někdo přinesl guláš a snad i nějaký salám.“⁴⁹

Hned po propuštění z okupované redakce se většina novinářů přesunula do sídla ústředního výboru svazu mládeže, kde Jaromír Hořec napsal komentář, a díky spolupráci se svazáky se za chvíli rozmnožily a rozvezly po Praze letáky. Od dalšího dne už deník vydávali v tiskárně v Legerově ulici, noviny distribuovali všichni, jak kdo mohl. Ulice byly po prvních dnech okupace skoro liduprázdné, lidi se báli vycházet.

„Já takhle roznášel noviny, šel jsem pomalu Štěpánskou ulicí a nahoře u okresního výboru strany stál tank. Asi sto metrů od něj jsem zastavil. A najednou jsem viděl, jak se ta hlaveň začala natáčet směrem ke mně. Zůstal jsem stát na místě, tank na mě mířil a já dlouhou dobu nevěděl, co bude dál. Vše mi připadalo neskutečné až absurdní. Tohle je můj konec? Až po nekonečných minutách jsem našel odvahu pomalu se otočit a jako stroj odejít pryč. Potom jsem se konečně nadechnul“⁵⁰.

Během počáteční doby okupace, kdy se musel šéfredaktor Miroslav Jelínek ukrývat, vedl Jaromír Hořec své kolegy v ilegální redakci jako dočasný šéfredaktor.

⁴⁸ přepis z neúplných strojově psaných podkladů k nevydané druhé části Pamětí, pozůstalost, uloženo v Památníku národního písemnictví v Praze pod názvem Knihovna Jaromíra Hořce

⁴⁹ Viz. Poznámka č. 48

⁵⁰ Viz. Poznámka č. 48

Jako zakladatel novin k nim celou dobu tíhnul a také kolegové ho respektovali – a to i ti, kteří ho již v jeho vedoucím postu nestihli zažít.

„Nabízeli mi vedení redakce i poté, co se vše zaběhlo do původních kolejí, ale tehdy jsem nabídku odmítnul. Vůči Jelínkovi by to nebylo hezké, dělal svoji práci dobře. Jeho zásluhou byla Mladá fronta dobrý deník.

Ale Miroslava Jelínka potkal záhy po začátku normalizace stejný osud jako mne, i on musel opustit post šéfredaktora a z novin odejít. Srpnová okupace z něj udělala pokrývače střech. A tak jsme znovu sešli, akorát jsme neřešili korektury, ale moji tekoucí střechu.“⁵¹

Není lehké pochopit, kde se brala síla Jaromíra Hořce nevzdát se a bojovat dále, když mu osud stavěl znovu a znovu překážky do cesty. Kolikrát již byl zadupán do země, ponížen mocenským jednáním hloupých samozvaných autorit. Kolikrát se jeho názory setkaly s nepochopením. Kde vůbec lze brát další a další sílu? Jaký to musel být pocit uvědomovat si pravdu a nemoci jí říci? Jak zvládnout beznaděj, která se v srdcích lidí rozlévala po násilném obsazení naší země spojeneckými vojsky. Jak tuto situaci řeší básník a novinář? Má být básník kritikem nebo oslavovatelem doby? Jak se chovat, když se nad pravdou sbíhají mračna?

Život je hledání, hledání pravdy, sledováním věčného boje mezi dobrem a zlem. Nenechme se, stejně jako Jaromír Hořec, strhnout s davem, podřídit se bez boje a přijmout za své cizí názory a myšlenky. Najděme v sobě sílu, Jaromír Hořec nám na vlastním životním příběhu dokázal, že se lze zvednout a jít dál a ze své pravdy neustoupit. Vydržel to dlouhých 20 let až do 17. listopadu 1989, kdy se konečně naše země stala demokratickou a hlavně svobodnou.

⁵¹ přepis z neúplných strojově psaných podkladů k nevydané druhé části Pamětí, pozůstalost, uloženo v Památníku národního písemnictví v Praze pod názvem Knihovna Jaromíra Hořce

4. JAROMÍR HOŘEC VE SVĚTĚ HUDBY

V předchozí kapitole jsme s mapováním života Jaromíra Hořce končili obdobím po násilném obsazení Československa v roce 1968. Vraťme se však nyní o pár let zpět a poznejme Jaromíra Hořce jako textaře.

Během nelehkých padesátých let, která byla poznamenána nuceným odchodem z *Mladé fronty* i předčasnou smrtí Hořcovi maminky, se Jaromír Hořec utíká do světa hudby a tanečních melodií. Znovu se vrací k psaní písňových textů, jako kdysi za války. V básních by své bolesti a křivdy vypisoval texty plnými bolesti a vnitřních bojů mezi pravdou a lží. V písňových textech je to však úplně jiné. Písňe mají lidem přinášet radost. A tato slova Jaromír Hořec vyplnil v desítkách písní.

Padesátá a šedesátá léta dvacátého století pomalu upadají v zapomnění, černé vinylové desky smutně stojí v zaprášených policích a gramofon možná za pár let už naše děti ani nepoznají.

Dnešní mladá generace, pro niž je MP3 přehrávač nedílnou součástí oděvu, často jen stěží chápe pojmy, jako je „magnetofonová kazeta“ či „LP deska“. Přesto jsou tato média nositeli vzácné hudební sbírky. Moderní metody digitalizace nám umožňují převést hudbu do počítače, ideálně do oblíbeného formátu MP - a navždy zachovat oblíbené písně a melodie z let minulých. Koneckonců není jediný důvod, proč by měly moderní přístroje přehrávat jen moderní hudbu a evergreeny ignorovat.

Hudební nahrávky z přelomu padesátých a šedesátých let nabízí období i s jeho atmosférou, v níž na dně pulzují všechna ta dnes už nepochopitelná, ba téměř nepředstavitelná doporučení, nedoporučení, zákazy, varování nebo – jak zněl tehdy zvláště oblíbený interní termín socialistického „jazyka centrální sféry“, po česku tedy bafuňářů a papalášů – pochvala s výstrahou.

Ještě roku 1959, když jazzová zpěvačka Vlasta Průchová zpívala písničku o malém chlapci, který bude hrát své blues, které, konec konců, bylo na počátku všeho, pravil u nás ve své ideově závažné brožurce „*O novou českou taneční hudbu*“ marxistický kritik číslo jedna Dušan Havlíček: „*Nemůžeme... 'jazzově cítěnou improvizáčnosť' vtěsňat mezi základy naší realistické hudby...Zásada improvizace 'moderního jazzu' ve svých důsledcích podlamuje tvůrčí úsilí autorů tanečních písní a skladeb...*

*Spojovat českou moderní taneční hudbu neustále s americkým jazzem, podřizovat ji jeho vlivu i dnes, kdy se ekonomické, politické i společenské rozdíly ještě více prohloubily, znamená brzdit ji ve svérázném vývoji české taneční hudby.*⁵²

Jazz jako takový v očích dozírajících a rozhodujících institucí neexistoval. A přesto se jazz hrál a byl to právě Jaromír Hořec, který otextoval dlouhou řadu písní pro mnoho skladatelů hudby jazzového okruhu.

Stal se iniciátorem myšlenky sborníků s názvem *Taneční hudba a jazz*, které znamenaly významnou dobovou publikační platformu, a stal se členem pořadatelského týmu všech ročníků.

První ročník z roku 1958 s názvem *Jazz 1958* byl na pokyn ÚV KSČ zcenzurován a přímo v tiskárně byl celý náklad již vytištěného sborníku zabaven a zničen. Vyšel až ročník 1960 s přetiskem některých materiálů a s pozměněným názvem právě na *Taneční hudbu a jazz*. Posledním ročníkem byl 1968-1969. Jaromír Hořec zde publikoval mnoho materiálů zabývajících se historií české moderní taneční hudby a jazzu, profily skladatelů, beletristické příspěvky a básně, zejména inspirované světem jazzu.

Rovněž myšlenka výstavy výtvarných děl inspirovaných jazzem, která se konala roku 1964 v Divadle hudby pod názvem *Jazz ve výtvarném umění*, pocházela od Jaromíra Hořce. Výstava byla pořádána u příležitosti 1. Mezinárodního festivalu jazzové hudby v Praze, v říjnu a listopadu 1964. Hořec je autorem katalogu, který byl současně s výstavou publikován.

Co by však byl písňový text bez hudby. A tak se zrodila spolupráce Jaromíra Hořce s řadou výborných hudebních skladatelů. A byla to slavná jména. Bedřich Nikodém, Jan Hammer starší i jeho syn Jan Hammer mladší, Leopold Korbař, Eduard Parma, Luděk Hulan a Karel Velebný.

Se skladateli ho pojil úzký vztah, s mnohými byli celoživotní přátelé. Zejména s rodinou vynikajícího pražského kardiologa MUDr. Jana Hammera udržoval letité přátelství. Manželkou Jana Hammera byla Vlasta Průchová, pro kterou skládal řadu písní a otextoval všechny, ke kterým hudbu složil její manžel.

⁵² Podklady z osobního archivu JH, v současné době ve vlastnictví rodiny

A textař to byl znamenitý! Nejznámější písni se rozhodně stala píseň *Docela všední obyčejný den*. Nevšední text o zcela všedních věcech. Na co asi tak myslí skladatel, když píše text či skládá hudbu, jaké myšlenky mu probleskují v hlavě, co ztrácí, když je ponořen do vět, slov a melodie. Jak se lehce v čase ztrácí a zapomíná na okolní svět a co hůře, zapomíná, že ho má někdo rád.

Na své hudební období Jaromír Hořec vzpomíná:

„V polovině padesátých let jsem začal psát texty k tanečním a jazzovým písním. Vrátil jsem se k tomu, co jsem kdysi okusil se svým bratrem za války. „Můj svět je smutný jako blues“ jmenovala se naše první společná skladba, kterou zpívala Orla Orlová a v pražské kavárně Fenix s orchestrem Bobka Bryena.

Texty s bratrovou hudbou i na melodie zahraničních evergrýnů uvedla tehdy malá skupina na Spořilově, kde u bicích seděl Libor Fára, na klavír hrál bratr, členy orchestru byli malíři Jiří Tichý a Milan Baborák i jiní.

Pamatuji si na Ludvíka Aškenazyho, který mě v padesátých letech přivedl k Leopoldu Korbařovi, nešťastnému ze zákazů moderních tanečních písni a z cenzury institucí vládnoucích tehdy neomezeně nad touto oblastí.

Výsledkem mé spolupráce s Korbařem bylo pozdější klavírní album a v něm písně jako byl například Zlatý déšť' aj. Nalezl jsem tu jakýsi ostrov radosti, i když i sem stále doléhaly příkazy, „rady“ a usnesení. Byli jsme hlídáni dogmatiky v sekretariátu Svazu nakladatelů, zvláště když se v jeho rámci vytvořil kruh textařů.

Vznikly moje skladby s B. Nikodemem (Sedmikráska, Dva modré balonky, Nedělní vláček), s J.Hammrem (Docela všední obyčejný den, Na počátku bylo blues – tuto skladbu zakázali vysílat v rozhlase stejně jako další písně kvůli mým textům, jako například Městem jde naděje s W. Bukovým). S Eduardem Parmou jsme složili píseň Dívka, která má jméno Pygmalion, s R. Šmejcem Blues pro malého chlapce (také v rozhlase zakázáno), napsal jsem texty pro K. Kraugartnera, L. Hulana, K. Velebného (Okouzlené městečko – v rozhlase zakázáno, protože se tu prý „propagovala jazzová hudba“), pro M. Ducháče a další. Nejvíc si cením textů, které vytvářely atmosféru poetického realismu, nebo lépe: poetickou atmosféru reálného světa (hlavně písně v soutěži Hledáme písničku pro všední den) a pak písně vyslovující pocity tehdejší skutečnosti zejména v Hammrových blues.

Něco z této atmosféry a také boje o jazz jsem se pokusil vyjádřit v knížce veršů inspirovaných jazzem a nazvané „Půlnoční jam session“⁵³.

V pozůstalosti, kterou spravuje rodina je dochován seznam a znění 598 písňových textů, které Jaromír Hořec napsal.

4.1 První dáma českého jazzu

Tomáš Pilát uveřejnil v *Týdeníku Rozhlas*, 16. července roku 2001 rozhovor se slavnou zpěvačkou, první dámou českého jazzu Vlastou Průchovou. V rozsáhlém rozhovoru zpěvačka vzpomínala nejen na svoji pěveckou kariéru, ale i na spolupracovníky a přátele. O Jaromíru Hořcovi mluvila jako o celoživotním příteli a výborném textaři. Vlasta Průchová je známa svým mottem: *Jazz je známka věrnosti*.

Vlastu Průchovou jsem měla tu čest poznat osobně, vnímám ji jako umělkyni a vážím si její účasti na mé svatbě v roce 2002, kde se potkala i s Jaromírem Hořce a jejich písně byly hudební kulisou během oslav. Přátelství s paní Vlastou Průchovou mi umožňuje lépe se zamyslet nad celou dobou.

Pro potřeby této bakalářské práce jsou z rozhovoru vyňaty a publikovány otázky a odpovědi související s osobou Jaromíra Hořce i s klíčovými okamžiky života Vlasty Průchové. Její vzpomínky nám přiblíží dobu se všemi jejími negativními aspekty. Tragedii lidských osudů, rozdělení rodin kvůli tak obyčejné a prosté touze, touze po svobodě⁵⁴.

Zpěvačka ve svém rozhovoru vzpomíná na hudební léta minulého století, na své spolupracovníky, a proto je vhodné si obsah textu přiblížit. Vlasta Průchová zemřela 16. června roku 2006 po dlouhé těžké nemoci v motolské nemocnici.

Následující informace vycházejí z udaného rozhovoru. Zajímavá je vzpomínka na píseň *Docela všední obyčejný den*, kterou zpěvačka měla zpívat s prezidentem české republiky Václavem Klausem.

⁵³ HOŘEC, Jaromír. *Nelogicky náměsíčná krajina*, Praha: Riopress, 200, s.87

⁵⁴ Nezkřácený rozhovor je k dispozici v tištěné formě nebo na internetové adrese <http://www.radioservis-as.cz/archiv01/3001/30titul.htm>

Jsou to zajímavosti, které zde uvádím proto, abych na jednom místě shromáždila nejen faktické informace o Jaromíru Hořcovi, ale rovněž zajímavosti z jeho života nebo dosud nepublikované skutečnosti, které souvisejí s jeho dílem. A to je třeba i fakt, že jeho text písně *Docela všední obyčejný den* zpíval samotný pan prezident.

Výňatek z rozhovoru:

Slavíte narozeniny. Smí se říkat, kolik vám je?

Ano! Říkám to odjakživa. Když Vladimír Dvořák psal knížku *Začínáme od Adama*, tak byl u nás a chtěl, abych mu o sobě něco řekla. Já jsem začala: narodila jsem se v roce 1926 a on hned, že to takhle naplno nesmím říkat. Jenže já nikdy nelžu, tak i ten rok uvádím po pravdě. Je mi pětasedmdesát. Někdo by ten věk skrýval, ale já ne. Čtyřiapadesát let zpívám jazz, mám třiapadesátiletého syna, osmačtyřicetiletou dceru, čtyři vnuky a jsem šťastná. Já jsem totiž typický rak: sešla se u mě láska k rodině a trochu toho kumštu.

Zpíváte jazz čtyřiapadesát let. Baví vás to ještě po těch letech?

To nejde bez bavení! Jazz musíte žít. Kdybych zpívala pop nebo něco jiného, tak by mě to mohlo přestat bavit. Jenže *jazz je známka věrnosti*. To řekl Škvorecký a je to pravda: kdo zůstal u jazzu, je věrný. Nejde mu ani o peníze, ani o slávu.

Nelákalo vás to k popu?

Ne, i když bych pop mohla zpívat od minuty. Když jsem dělala s Vlachem a Krautgartnerem, tak ty písničky byly napůl jazzové a napůl taneční. Ale pop já nemůžu. Duší jsem jazzmanka.

Říká se, že jazz není jen hudební styl, ale i životní postoj. Co si pod tím neznalý člověk může představit?

To je těžké říkat někomu, kdo to nezná. Takový člověk by to musel párkrát zažít. Ted' třeba byl takový večer v *Divadle Ta Fantastika*. Na závěr jsme měli společně s Václavem Klausem zazpívat písničku *Docela všední obyčejný den*⁵⁵. Klaus se to učil čtrnáct dní, ale nešlo to. To je blues. To je dvanáctkový rytmus. To se musí cítit - jazz se nedá do nikoho "nalejt".

⁵⁵ text Jaromír Hořec, hudba Jan Hammer, 1954

A ten životní postoj?

To je čistota duše, čestnost a věrnost. A vývoj. Jako v muzice - zazpíváte první chorus, druhý už si trochu obměníte a zazpíváte ho jinak. A muzikant, který jde po vás, si zase vymyslí něco zajímavého a vygraduje dalšího kumštýře. Takhle se to stupňuje celý večer a pro ty, kteří umějí jazz poslouchat, je to ohromný zážitek, jsou vtaženi do té hry. To se ale dá těžko vyprávět. Je potřeba v tom žít, chodit na koncerty, poslouchat desky a vnímat to.

Když se rozhlédnete po české jazzové scéně, kdo ten dar má?

Máme hodně skvělých muzikantů. Hned tři naši basisté jsou jedničkami v Americe: Mráz, Mirek Vitouš, Arnet. Můj syn jako pianista. A přitom vozit jazz do Ameriky je jako nosit dříví do lesa. O to větší ty úspěchy jsou. Třeba mého syna už berou jako Američana. Není to ale jenom dnešek. Už v roce 1964 jsem vyvezla Junior Trio, to byli Alan Vitouš, Mirek Vitouš a můj syn Honza Hammer, do jazzového klubu Blue Note v Západním Berlíně. Poprvé se tak za železnou oponu dostal někdo "jazzový" z Východu. Přitom to tenkrát byli ohromně mladí kluci, bylo jim šestnáct, sedmnáct, osmnáct let. Udělali jsme tam obrovský odvaz, publikum jsme úplně rozvařili. Byla tam televize, rozhlas a já jsem to musela všechno tlumočit, protože kluci neuměli jazyky.

Váš syn byl tenkrát před maturitou.

Ano. Byl před maturitou a už tenkrát napsal hudbu k filmu Šíleně smutná princezna. Nebylo mu ještě ani osmnáct! Pak se samozřejmě nesmělo nikde uvádět, že autorem hudby je Jan Hammer. To už byl v Americe.

Co vy a Amerika?

Žila jsem tam rok. Manžel byl lékař-kardiolog a dostal stipendium ve Washingtonu, syn Honza dostal stipendium v Bostonu. To bylo na základě ceny, kterou dostal ve Vídni od pianisty Friedricha Guldy. Takže jsme nějaký čas byli v Americe všichni, naše dcera tam tenkrát chodila na gymnázium. Byl to samozřejmě zážitek a zkušenost.

U nás už to tenkrát nevypadalo dobře, syn se rozhodl zůstat, vy jste se ale s manželem vrátili.

Ano, vrátili. My nejsme pro emigraci stvoření a taky jsme věděli, že když každý uteče,

tak co zbude tady? Lidé nás tu přece potřebovali! Mého muže milovali jako lékaře i muzikanta, já jsem zase potřebovala povzbudit zdejší jazzové kluby.

Tenkrát jsem neměla pianistu, tak jsem hrála s Rudolfem Daškem, de facto se mnou začínali i Emil Viklický a Vojta Eckert a pak jsem našla Zdeňka Zdeňka.

Jak váš manžel zvládal dvě profese - medicínu a hudbu?

Víte, to byl génus. I já toho dost stačím, ale proti němu to je nic. Tenkrát u nás končily veškeré jam-sessiony, hrálo se, zpívalo, k tomu nějaké to kafe a polívka. A on se pak osprchoval a jel do Krče do nemocnice. Byly dny, kdy uváděl odpolední koncert v Lucerně, pak tlumočil večerní koncert v Lucerně, pak šel sám hrát, pak se u nás jamovalo a pak šel do práce do nemocnice. Proto se asi tak vnitřně spálil. On se rozdál lidem v muzice i medicíně. Byl to opravdu kouzelný člověk.

Do telefonu se dodnes představujete jako Hammerová, přitom celou dobu vystupujete pod jménem Průchová.

Já jsem si nechala své dívčí jméno, protože jsem nechtěla získávat popularitu na známé jméno. Můj muž totiž už tenkrát boural svými vystoupeními Lucernu. Takže kdybych se stala Hammerovou, to by mohl být lehký úspěch. Proto jsem vždy vystupovala jako Průchová a vedle mě Jan Hammer. Ale do telefonu se opravdu představuji jako Hammerová.

V encyklopedii o vás stojí, že pro svůj postoj k jazzu jste tuto muziku nemohla koncem padesátých let provozovat a dala jste se na pop.

To není přesné. Karel Krautgartner, Jan Hammer a **Jaromír Hořec** tenkrát vymysleli projekt, který se jmenoval *Hledáme písničku pro všední den*, protože v rozhlase hráli asi jako dnes - hloupé, vulgární a nenápadité písničky. My jsme tenkrát vystupovali na střídačku ve *Vltavě* a *Alfě*. Krautgartner měl ohromnou kapelu, která dodnes není překonaná. Ta naše soutěž trvala čtyři nebo pět let. Sešlo se vždycky asi dvě stě písniček, z toho se vybralo deset, které jsme se naučili a předvedli je. Na mě tenkrát vyšly *Docela všední, obyčejný den*, *Blues pro malého chlapce*, s Karlem Gottem jsme zvítězili s duetem *Až nám bude dvakrát tolik*. *Dva modré balonky* zpíval Jirka Popr, Judita Čerovská zpívala *Je po dešti*. Finále pak bylo v Lucerně. Bylo tam plno krásných melodií, ale nebyl to pop. Byly to velmi vkusné jazzovo-taneční písničky.

Jmenovala jste Jaromíra Hořce jako spoluautora projektu Hledáme písničku pro všední den. Víte o sobě dnes?

Jaromír Hořec mi napsal řadu skvělých textů. Otextoval například všechny moje písničky, ke kterým napsal hudbu můj manžel. V písničce *Docela všední obyčejný den* se zpívá o tom, jak skladatel píše muziku, neuvědomuje si přitom své všední dny a zapomíná na to, jak ho má jeho milá ráda. Můj syn šel osobně Hořcovi domů poděkovat za tenhle krásný a pravdivý verš. Honza na tom byl tenkrát jako v té písničce: psal a natáčel muziku a jeho žena doma vařila a prala. Ale ještě k Hořcovi: on si taky dost vytrpěl, dokonce byl zavřený. Dnes o sobě samozřejmě víme, ale naše styky jsou už řidší. To víte, oba stárneme a už to není tak jednoduché.

4.2 Kam zmizel ten starý song

Cyklus Kam zmizel ten starý song, který vysílá Česká televize, se věnuje českým autorům písniček, textařům a skladatelům. Průvodce pořadem, herec Milan Lasica, vzpomíná na hudbu od padesátých let minulého století až do současnosti. Každý díl cyklu se věnuje jedné osobnosti a v průběhu vysílání ožívá historie populární hudby i osudy jednotlivých písní. Jejich autoři i interpreti vzpomínají jak písničky vznikaly, příhody i historické souvislosti.

Po řadě vynikajících textařů a skladatelů usedl do křesla pro hosty Jaromír Hořec a spolu s ním, jako host, zpěvák Josef Zíma. Interpret Hořcovy slavné písně *Dva modré balonky*⁵⁶.

Po úvodní znělce Milan Lasica informuje diváky a posluchače o životní cestě Jaromíra Hořce, vzpomíná na jeho pobyt na Podkarpatské Rusi, na období hudební skupiny *Harlem Jazz*, kterou Hořec založil za války se svým bratrem a výtvarníkem Liborem Fárou. Tehdy začal psát básně a texty k písním. Lasica zmínil založení *Mladé fronty*, nakladatelství i Hořcova studia na Univerzitě Karlově, zprvu studium filosofie, později obor sociálních věd a publicistiky, kde získal docenturu. V další části medailonku Jaromíra Hořce pokračuje zmínkou o zakázané publicistice a zatčením a uvězněním v roce 1981.

⁵⁶ Text Jaromír Hořec, hudba Bedřich Nikodém, 1962

Jeden z doyenů české populární písně Jaromír Hořec se vrací ke své textařské tvorbě, která by se snad mohla zdát malichernou na pozadí dějinných událostí, kterých se autor aktivně i pasivně hojně účastnil. Je tomu skutečně tak? Milan Lasica se ptá na mistrovi mladou autorskou tvorbu a život za 2. světové války, jako první zazní dobový velehit *Dva modré balonky* v podání Josefa Zímy - který je v tomto vydání pořadu osobně přítomen.

Z archivu České televize zazní ukázky z televizního zpracování Hořcových písniček *Docela všední, obyčejný den, Sedmikráska, Kakaové bejby* a mnoha dalších. Padne několik slov o písničce *Barborka*, uvidíme ukázkou z písničky *Svět tu je proto, aby byl*.

Milan Lasica končí pořad sympatickou glosou:

Nelehký život pana Hořce se v jeho písničkách našťěstí nejeví nijak hořce.

5. TOTALITNÍ ROKY 1970 - 1989

Sedmdesátá léta minulého století byla pro Jaromíra Hořce velmi náročným obdobím. Především totální zákaz publicistické činnosti. Hořec však byl nucen řešit i existenční problémy. V socialistickém Československu musel být každý zaměstnaný, ale padlým intelektuálům nevyhovujícím režimu se nabízely jen podřadné pracovní pozice. Často těžce manuálně náročné. Zdravotní stav Jaromíra Hořce nebyl dobrý, dlouhodobý stres, náročná operace komplikovaného zánětu žlučníku a dlouhodobá psychická nepohoda se vyžádaly svoji daň.

S pomocí MUDr. Jana Hammera a rady lékařských posudků se mu podařilo *nastoupit* do invalidního důchodu. Tím měl vyřešenu otázku zaměstnání a zároveň volnou působnost pro svoji literární činnost, kterou však nyní směřoval do šuplíků svého robustního pracovního stolu.

V roce 1977 podepsal souhlas s myšlenkami *Charty 77*⁵⁷ a v té době již začal rozvíjet myšlenku na samizdatové nakladatelství, nelegální vydavatelství zakázaných autorů.

Jedinou povolenou publikační činností byly recenze poštovních známek. Každý týden vycházel jeho sloupek ze světa známek v denících *Lidová demokracie* a *Zemědělské noviny*. Informace z celé Evropy o nově vydaných poštovních známkách a především příležitostných razítek, na která byl vyhlášený odborník.

Během třídění pozůstalosti jsem objevila i doklady o přádání soutěže o nejkrásnější příležitostné razítko v Československu, jehož pořádání konečně vyhlášení měl Jaromír Hořec na starosti.

Je velkou škodou, že dnešní doba již filatelii tolik nepřeje. Dřívější zábava pro celé generace, sbírání známek, dnes ustupuje. Moderní technologie a nové audiovizuální přístroje nabízí dnešním mladým lidem již jinou zábavu. Je to škoda, doufejme, že se nám malé barevné obrázky, často s vysokou výtvarnou hodnotou, ze života nevytráří úplně. Sami sebe bychom ochuzovali.

⁵⁷ Neformální občanská iniciativa v ČSSR, obhajoba nedělitelnosti lidských práv a občanských svobod, požadovala dialog při vzájemném respektování všech účastníků, Encyklopedie *Universum*. Praha: Euromedia-Group, 2007. ISBN 80-242-1755-4.

5.1 Česká expedice

Samizdatové nakladatelství Česká expedice vzniklo „oficiálně“ počátkem roku 1979, kdy vyšel její první titul *Znamení moci* od Jana Zahradníčka v ediční řadě *Asyl*. Jeho zakladatel, pečlivý editor, v řadě případů opisovač a ilustrátor byl Jaromír Hořec. Několik svých knih opsal již před vlastním založením nakladatelství. A možná právě během přepisování svých děl se mu v mysli zrodila myšlenka nabídnout možnost přepisu a šíření děl i jiným autorům.

Všechna vydání díla se vyznačovala velkou pečlivostí ediční práce a vzornou grafickou úpravou. Celá produkce *České expedice* patří k nejkrásnějším knihám českého samizdatu. Celkem vyšlo téměř 100 titulů ve 106 svazcích. Počáteční rozmach ediční činnosti byl pozastaven květnovým zatčením Jaromíra Hořce a jeho trestním stíháním za podvracení republiky. Po jeho propuštění v říjnu 1981 bylo vydávání obnoveno i přes hrozby, že bude posuzováno jako pokračování v trestné činnosti. Knihy *České expedice* byly zpravidla vázány v plátně, na hřbetě vyražena písmena ČE. Jejich náklad se pohyboval od pěti kusů do padesáti pěti. Výjimečných devadesát kusů měla sbírka *Anežka Česká*.

Básnická sbírka se snaží zachytit smysl života a díla svaté Anežky České a je příspěvkem k poznání duše českého národa, jeho hlubokých tradic, které usilovali o pravdu a svobodu. Jaromír Hořec navštěvoval kostel sv. Anežky České i na pražském Spořilově.

Průměrný výtisk měl dvanáct kopií, protože právě tolik dokázal propsat psací stroj. Pro Českou expedici psalo sedm písařek mezi nimi například: Zdena Erzelťová, Olga Hálková, Květa Jankovcová, Drahúše Probošťová nebo Petruška Šustrová. Knihy vázalo 5 knihařů a knihařek, například Jarmila Sequensová nebo Růžena Sedláková. Devatenáct výtvarníků se podílelo na jejich grafické úpravě, František Dvořák jich vyzdobil více než deset, Jiří Jirásek je rovněž autorem několika grafických značek *České expedice*.

Většinu svazků rodina Jaromíra Hořce setřídila a umístila v knihovně společnosti *Libri Prohibiti* a tím je ponechala k dispozici pro další zkoumání a připomenutí slavného samizdatového nakladatelství.

Je velmi dobře, že odkaz Jaromíra Hořce neleží ladem a je zpřístupněn pro nově generace pod laskavou péčí zkušených odborníků z *Libri prohibiti*⁵⁸. Kdo jiný by se také měl o vzácné svazky postarat.

5.2 Brzy jazyk nazývati Ruzyně

Začátkem května v roce 1981 provedla komunistická státní bezpečnost rozsáhlou razii proti českým intelektuálům v tzv. akci „francouzský kamion“. Ten dopravil do Prahy zahraniční literaturu a měl odsud odvést rukopisy a různé dokumenty. Bylo zatčeno 8 osob: Eva Kantůrková, Karel Kyncl, Ján Mlynárik, otec a syn Rumlovi, Jiřina Šiklová, Milan Šimečka, ve skupině osmi zatčených a uvězněných byl i básník Jaromír Hořec.

Následující vzpomínky Jaromíra Hořce byly nalezeny během třídění pozůstalosti, v jeho soukromém archivu, psané na psacím stroji s vepisovanými poznámkami a opravami, nedatované. Pro autentičnost výpovědi publikuji nalezené materiály bez jakékoli úpravy:

„Velitel domovní prohlídky, v domě Jaromíra Hořce na pražském Spořilově, major JUDr. Štefan Meličko, mohutný vysoký muž, od něhož dostat facku, znamenalo by jít do mrákot, rozkázal svým podřízeným, aby prolézali všechny kouty, listovali v knihovně, šátrali ve sklepě a s žebříku nahlíželi na skříně, sám se spokojil s tím, že kontroloval jen některá zvláště „nebezpečná“ místa a dělal to namátkou. V pokoji s knihovnami ho přilákal můj tělnatý psací stůl. Přehraboval se v přihrádkách, otáčel papíry rozloženými nevábně na desce a zajiskřilo mu v očích, když otevřel dvířka po pravé straně a nahmatal tam několik štosů rukopisných poznámek. Pomalu prohlížel jeden zápis po druhém, měl jsem na nich výpisy z novin, knih a dalších materiálů.

Kroutil nad nimi hlavou, a nevěděl si rady, co znamenají přepsaná slova z článků Skálů, Štollů, Pilařů, citace z Rudého práva, Tvorby.

Ustrnul jsem, byly to poznámky ke knize, kterou jsem teprve chystal a z níž jsem neměl napsanou ani řádku – k Dobře ortelů. Zabaví-li ty poznámky, bude konec s mou

⁵⁸ Libri prohibiti=zakázané knihy, cenzurou vyřazené knihy, Encyklopedie Univerzum, Praha: Euromedia-Group.2006

prací, nedám už nikdy všechno dohromady, co jsem nasbíral v dlouhých hodinách po knihovnách a čítárnách.

Major pokračoval nevěřivě, naštěstí můj rukopis nebyl příliš čitelný, vždycky jsem hodně pospíchal, abych si toho opsal co nejvíc. Po čtvrt hodině plné napětí, konečně skončil. Poznámky nechal ležet na stole, jako by se k nim ještě chtěl vrátit.

V Ruzyni se o nich několikrát zmínil a litoval: Měl jsem tehdy dát zabavit i ty vaše, jak tvrdíte, neškodné poznámky, tady by bylo víc času to prozkoumat. Opět jsem řekl, že vlastně nic neznamenaají a že jsou dávno odbyté. Obával jsem se, že se mohl pro ně přeci jen vrátit v další domovní prohlídce“.

Jaromír Hořec byl obviněn z podvracení republiky. Přesněji, že v době od roku 1979 do května 1981 v Praze a jinde v součinnosti s jinými osobami a cizími činiteli ve velkém rozsahu zpracovával, shromažďoval a rozšiřoval písemnosti, jimiž bylo útočeno proti socialistickému a státnímu

Čím se dopustil takového zločinu? Pro dnešní generaci mladých lidí již těžko pochopitelné, podvracel republiku založením samizdatového nakladatelství Česká expedice. Strojopisně publikované rukopisy autorů, jejichž knihy nesměly po roce 1968 oficiálně vycházet.

Hořec o tom všem vydává osobitou výpověď v knize nazvané s jistým nadhledem *Brzy jazyk nazývati Ruzyně*. Vyjmenovaná slova po z, gramatická zákonitost českého jazyka. Jak ironické, věznice na Ruzyni, trest za projevený jazyk, napsaná slova...

Verše svazku byly většinou napsány v létě roku 1981 v cele 346 v ruzyňské věznicí (některé i v roce 1982). Jejich autor se probouzel neznámo proč, pravidelně kolem půlnoci a bez naděje na další spánek vzhlížel do věčně svítící žárovky ve stropě. Neuměl ani sám sobě vysvětlit, co se s ním dělo.

Teprve o něco později udělal „z nouze ctnost“. Sedával až do tří hodin v noci na úzké židli zády ke špehýrce v ocelových dveřích – což nebylo dovoleno – a na bušení dozorců odpovídal, že ho bolí hlava a nemůže spát. Po čase si na jeho ohnutá záda zakrývající drobné papírky zvykli. V těch třech hodinách pod mřížemi, za nimiž ležela temná ultramarínová noc drásaná kamióny svištícími po karlovarské silnici, mohl se vzbouřit proti své bezmocnosti, vytrvalé nemoci i dennímu ponižování při výsleších.

Snad v tom byla i úpěnlivá snaha zachovat si na zbytku své existence, která ještě v té situaci trvala, kus sebe sama, dokonce v jakési řeholi přese všechno psát dál a najít v tom i trochu nové síly pro příští den, který měla za několik hodin probudit ranní kvílející věžeňská siréna.

Autor si sám ukládal určité pensum, jakási „cvičení“. V Rudém právu otiskovali letní režimové verše. Vybíral si některé a z jejich slov vytvářel nové celky. Stejná slova, vznikalo však něco zcela jiného. Jedna slova chválila lež, jiná je soudila, jedna hlaholila o staletých kaštanec, jiná vyjadřovala jejich ukamenování.

Ocitujme verše z listu, který se tam směl odebírat. „Předzvěst“ Josefa Hrácha ze 17. září 1981 zněla: „*Modříny kloní hlavy, / Strásají zlato léta / do vypálené trávy. / Hroudy se rozpadají / pod vláhou podzimu, / čela potem lesknou, / ve větru střádají na rýmu. / Vzduch prosycený vůní natě. / Čas sahá na opratě / slunci, k zemi stahuje níže. / Oblohu protínají kříže / poštolek. / Zase vzlíná bolest, na kterou není lék. / Až hermelín zemi obělí / a přikryje na dlouhý čas / v rozběhu klíčky obilí, / pak prohloubí oči, které hledají / po kraji záchranný pás.*“

Z veršů Marcely Dostálové „Manifest“ o tom, že „president Reagan schválil výrobu neutronové bomby“, uveřejněných 19. září, byla vybrána tato slova: „*Zpráva, slova, zákon, obloha, bezhlavý kůň, krev, vody, blaženost, úzkost, země, lůno, ptáci, výšky, stíny, stromy, cesta, hlas a rána.*“

Dál: „*Tryská, otevírá, dýchá, odchází, zamořují, padají, volám, ozývá se, svírá ... Těžký, stojaté, sražený, mrtvý, krutá.*“

V Rudém právu nemohl ovšem chybět ideologicky poplatný Miroslav Florián; na slova jeho „Staletého kaštanu“ byla napsána jiná báseň. Původní Florianova byla tato: „*Všechny své haluze už z jara nerozsvěcí / a věk jej naklání. / Má šrámy z válek, přestál horší věci než kamenování – úlomky tvárníc letí do koruny / co je zas hvězdnatá. / Z hluboka, hořce zazvučely struny. / Krotte se, práčata! – A strom si říká: Děti nepotrestám / Palcát a zbrojný cep / upouští na zem, kutáleje k cestám / zlatý čerstvý chléb ...*“⁵⁹

⁵⁹ HOŘEC, Jaromír. *Brzy jazyk nazývati Ruzyně*, Mladá fronta, Praha, 2005

„Na střepech volnosti své tábořiti,“ opakoval si autor po Ortenovi a nehodlal toto své noční bdění promarnit.

Jistě věděl, že nedlouho před ním seděl v některé z okolních cel Ortenův bratr Ota Ornest, jehož vězeňský osud mu několikrát úmyslně připomínal i vyšetřovatel.

Po několika měsících úporných výslechů a manipulací začal opět shledávat identitu, když mu předtím chtěli vštípit představu, že není víc než hadr, který by se měl cítit poctěn, jestliže mu dovolí vycídit boty jeho snižovatelů. Uvědomuje si rozpolcenost své existence, osvobozoval se od skutečnosti cely, věznění, výslechů i protokolů diktovaných vyšetřovatelem a zachraňoval se samostatným vlastním přemýšlením i psaním.

A tak tajně a téměř drobnohledným písmem zapisoval glosy, epigramy, kratší úvahy a pokoušel se i o verše. Tyto zápisy ukrýval autor v různých místech cely, kterým říkal „mrtvá schránka.“

Když byl Jaromír Hořec po půl roce vyšetřovací vazby v roce 1981 propuštěn, jeho první kroky vedly k psacímu stolu. Na něm na pravé straně ležely výpisky. Po překonání traumatu z vazby a zlepšení zdravotního stavu, pustil se do psaní *Doby ortelů* a každý nový list ukrýval doma na bezpečném místě.

Práci dokončil v roce 1982, nazval ji *Osud poezie* a o něco později ještě upravil. V roce 1988 byla práce opsána pod pseudonymem Jan Svoboda s novým titulem *Doba ortelů* v *České expedici* jako 7. svazek řady *Prostor*. Některé části z nich otiskoval na pokračování mnichovský časopis *Obrys* v letech 1988 a 1989 rovněž pod pseudonymem Jan Svoboda.

Knihy *Doba ortelů* byla pro Jaromíra Hořce velmi důležitá, již na začátku příprav zakusil neskutečné trauma, že mu během domovní prohlídky jeho zápisky, plody jeho duchy zabaví a zničí.

V doslovu k samizdatovému opisu v *České expedici* se v roce 1982 psalo:

„Smyslem této práce je dokumentovat alespoň zčásti vývoj od poloviny čtyřicátých let do počátku padesátých let v oblasti literatury a zvláště poezie. Mnozí už tyto události většinou neznají, nic jim neříkají jména Štolla, Taufera, Kopeckého, Bareše a dalších protagonistů stalinismu v českých zemích.

Jejich jména jsou přirozeně bezvýznamná, i jejich díla, nicméně metody i principy nehumánnosti a stalinského dogmatismu je nutno objasňovat a připomínat, protože recidivy jsou bohužel stále ještě živé.⁶⁰

Kniha vyšla oficiálně v roce 1992, v nakladatelství *Scholaris* v Brně, v doslovu v tomto vydání knihy se autor vrací k hodnocení a znovu otevírá smysl své práce:

„Dnes, v roce 1992, je recidiva literárního stalinismu naštěstí již za námi. V dalším textu doslovu jsem pokládal za nutné poukázat na vývoj některých autorů z padesátých let, kteří opustili svá dogmata, vyrovnali se s nimi a konkrétními čestnými činy podpořili demokratickou cestu naší společnosti i literatury. (Fr. Kautman, Jiří Pelikán, Jan Štern a další). Rozpoznali omyly onoho období, distancovali se od nich a svou aktivní činností prokázali, že stojí na straně demokracie a pravdy...Dokázali kriticky překonat své názory, kdežto jiní na svých někdejších stanoviscích setrvali a nerozešli se s nimi.“⁶¹

V tom je ostatně tragika válečné a poválečné generace, kterou demokracie a pravda rozštěpily do dvou zcela odlišných skupin.

⁶⁰ Nedatovaný strojopis z pozůstalosti Jaromíra Hořce, ve vlastnictví rodiny

⁶¹ HOŘEC, Jaromír. *Doba ortelů*. Brno: Scholaris, 1992.

6. NEUMLČENÁ POESIE JAROMÍRA HOŘCE

Jaromír Hořec vstoupil do poválečné literatury v roce 1946 hned dvěma básnickými opusy: nejprve vydal svou prvotinu *Jasina*, napsanou ještě za války, vzápětí nato knížku *Květen č. 1*. V obou sbírkách mladého básníky se zrcadlila tehdejší společenská i generační euforie ze zániku protektorátu a z perspektivy „udělat“ svět jiným, než byl kdykoli v minulosti.

Již za nacistické okupace musela větší část jeho veršů mlčet, později v padesátých letech po sektářské „kritice“ Ladislava Štolla a jiných a nakonec i po čistce roku 1969 a opět po roce 1981 byla Hořcova poezie umlčena znovu. Z tohoto hlediska se nám jeví tato tvorba jako téměř beznadějně počinání, myslíme-li na ohlas veřejného čtenáře a úsilí autora být vydáván, čten, vnímán a konfrontován. Vždyť většina básnické práce Jaromíra Hořce byla až do roku 1990 zasuta pouze v rukopisech nebo strojových opisech, které znalo jen několik desítek čtenářů.

Jeho urputná nepřestajná poezie je nevyvratným svědkem času, autentickou výpovědí. To nesporně. Vytváří však i vlastní prostor, v němž se rozvíjí nezávislý a usilovný umělecký proces. A je i poselstvím ohrožené existence, ponižované i vítězí. Vzniká tu dramatický osobní deník, zaznamenává se i seismograf společnosti. V řadě, která od počátku osmdesátých let vychází ve strojových opisech nazvaných „*Lyrika Jaromíra Hořce*“, výrazně se zobrazuje neustálé úsilí o vlastní výraz, osobitou metaforu sdělující básníkův životní a umělecký pocit⁶².

Hořcovy literární začátky spadají už do konce třicátých let a první poloviny let čtyřicátých, kdy ve sbírkách *Tvář ve skle*, *Úděl rosy*, *Pod srdcem tmy*, *Uvnitř té hudby* a *Psí dny* reagoval na tíživou situaci české společnosti v období nacistické okupace (průřez touto juvenilní ineditní tvorbou přinesl výbor *Vzdory*). V Hořcově generaci se zrodila existenční touha po svobodě brutálně potlačovaná a pronásledovaná. Odtud i setrvačnost tohoto úsilí o svobodnou existenci v padesátých letech a po srpnu 1968, úsilí, jež Hořcova poezie vyjadřuje v nerůznějších obrazech, analýzách a projektech snů i skutečnosti. Tato poezie, tak bezprostředně spjatá se životem svého pokolení, má zoufalé toužení po svobodě v krvi.

⁶² Doslov Jaroslava Moráka k Hořcově sbírce *Ne*, Praha: Česká expedice, 1995, str. 75

„Svoboda je krví poezie,“ pravil kdysi František Halas.⁶³

Výrazná halasovská inspirace Hořcovy rané lyriky je patrná také ve válečných sbírkách *Úpadek hvězd a Vnitrozemí*. Tyto sbírky vznikaly v letech 1944–1945, kdy se Jaromír Hořec účastnil aktivit skupiny *Pětník* (Ivan Andernik, František Listopad, Jan Grossman, René Zachovalová, posléze také Jaroslav Morák, Oldřich Kryštofek, Ladislav Fikar), která se po roce 1945 stala základem skupiny *Mladé fronty*. Skupina básníků a teoretiků sdružených po květnu 1945 okolo deníku *Mladá fronta* vyznávala tzv. dynamoarchismus. (Toto literární seskupení, k jehož spoluzakladatelům Hořec patřil, usilovalo o syntézu romanticky pojaté revolučnosti se syrovou banalitou každodenního života; z ní pak měl vyrůst obraz nového socialistického člověka).

Tato tendenčně aktivistická koncepce dala Hořcově rané básnické tvorbě až křečovitou výrazovou expresivitu a exaltovanost, s níž básník, zřetelně ovlivněný Vladimírem Majakovským, chtěl zobrazit proces revoluční proměny člověka (*Květen č. I, Na časy*).

Roku 1950 byl dynamoarchismus, jmenovitě pak Hořec, tvrdě odsouzen na konferenci Svazu československých spisovatelů⁶⁴.

Ve své básnické tvorbě z let padesátých a šedesátých Hořec vstupoval do stále příkřejší konfrontace se společenskou realitou socialistického Československa (*Nelogicky náměsíčná krajina, Hamleti v texaskách*).

A opět to byl vliv Františka Halase, který směřoval Hořcovo úsilí k antiiluzivní poezii, v níž si kladl otázky po smyslu vlastních mladických ideálů a pateticky útočil proti všemu, co ohrožuje svobodu a plnost lidského života (*Hněv trávy, Špatně rozdané karty*).

Lyrismus této tvorby je často oslabován silnou apelativností, s níž básník komentuje soudobý stav české společnosti. Ve sbírkách *Soudný den* (inspirovaná 21. srpnem 1968, pozn. autorky) a *Pozdvihování slov* (reagující na společenskou situaci po vzniku *Charty 77*, pod pseudonymem Jan Čech nakladatelstvím *Index* v Kolíně nad Rýnem) Hořcova básnická apelativnost vrcholí; nenávist vůči posrpnovým okupantům a normalizačním konformistům dává jeho poezii až pamfleticko-sarkastický ráz,

⁶³ HOŘEC, Jaromír: *Ne*. Praha: Česká expedice, 1995, str.75.

⁶⁴ referát Ladislava Štolla: *Třicet let bojů za českou socialistickou poezii*, 1950

doprovázený však značnou rétoričností a hyperboličností výrazu (např. ve sbírce *Půlnoc moskevského času*, inspirované autorovou cestou do Sovětského svazu, či v souborech *Dílna Hölderlinova* a *Brzy jazyk nazývati Ruzyně*, v nichž autor mnohdy až s dokumentaristickou věcností básnicky zpracoval svoji normalizační a vězeňskou zkušenost).

Tvrdé odsudky společenské reality zde převažují nad elegičností, často doprovázející Hořcovo hledání naděje. Její obrysy básník nachází jednak v mýtech, formujících od pradávna podstatu lidství (*Svěcení hlíny*), jednak v křesťanství (*Anežka Česká*). Ani v pozdní tvorbě neslevuje z pronikavosti pozorování světa a z kritičnosti soudů o soudobé realitě (*Noclehy pod mostem*). Jsou to sondy plné napětí usvědčující lháře ze lží a parazity současnosti u nečestnosti.

Jaromír Hořec si vedl přesnou evidenci svých vydaných publikací, a tak nebylo překvapením, že v deskách na pracovním stole vedle soupisu písňových textů byl i soupis jeho sbírek básnických i prozaických. Soupis je významný i poznámkami, kde kniha vyšla a pod jakým pseudonymem. Pro snahu o zachování autentičnosti je místo strohého přepisu seznam publikací v originále okopírován a stal se součástí přílohy této práce.

6.1 Tvorba pro dětského čtenáře

Jaromír Hořec neměl ambice stát se autorem dětské literatury. Přesto napsal několik publikací určených právě pro malé čtenáře. První byla sbírka básniček *Zimička* z roku 1947.

Druhou v pořadí byla knížka s poetickým názvem *Nedělní vláček*. Říkaneky o nedělním prázdninovém výletu vlakem vydal autor v roce 1968. Kniha plná barevných ilustrací Jitky Kolínské⁶⁵ zachycují ranní nálady u řeky, koupání, hry a dovádění dětí, pozorování přírody i pamětihodností a neradostné loučení s přírodou večer. Říkaneky doplňují dvě písničky (text provázený notami): o ranním vláčku, který veze děti na výlet (*Nedělní vláček*) a o vláčku, který jde spát (*Ospalý vláček*). Píseň *nedělní vláček* se stala velmi populární, hudbu k ní složil Bedřich Nikodém, nazpíval Josef Zíma.

⁶⁵ významná česká malířka, grafička a ilustrátorka především dětských knížek

Také třetí kniha, *Žluté nebe modrá louka*, je koláží textů a notových předloh. Vydalo ji nakladatelství *Panton*⁶⁶ v roce 1980.

Půvabná knížka *Žluté nebe modrá louka* není jen pouhou dětskou knížkou na čtení před spaním.

Nenásilně přinutí rodiče trávit s dětmi čas nad knížkou společně a hlavně déle. Poskytuje čtenářů zábavu i poučení. Básničky si pohrávají se slovy, skládajících se do pravidelných rýmů, které se snadno zapamatují. Knižka si získává malé čtenáře jednoduchými náměty básniček, které na sebe obsahově navazují a udržují celistvou dějovou linii. Je přeci zábavné pohrát si se slovíčky a složit si svojí vlastní básničku. A což teprve dobrodružství, když se z básničky stává písnička a není ani žádný problém písničku namalovat.

Autor dětem nabízí úžasný výlet do země fantazie. Do země písmenek, not i barev. Jsme svědky setkání básníka, malíře i písničkáře. Kdo to jsou? Co dělají, jak vypadají, jak je vůbec ve světě poznáme? Proč má básník tužku a malíř štětec? Co se stane, když se noty nudí a utečou z notové osnovy? Jak zkrotíme nezbedná písmenka, když se nám otočí a nelze je přečíst? Jde vůbec zachránit básničku, které se rozsypou slova? Poskládají je děti?

Nedílnou součástí knížky je i vložený zpěvníček, jednoduchý hudební doprovod básniček-písniček. A tak se můžeme s knížkou přesunout ke klavíru a společně si zazpívat.

Stejně jako v pohádkovém příběhu knihy, stáli u jejího vzniku tři autoři. Básníka známe, byl jím sám Jaromír Hořec, písničkářem se stal Václav Trojan, vynikají český hudební skladatel a hudební pedagog a nakonec postava malíře, půvabnými ilustracemi knížku dotvořil vynikající malíř a knižní ilustrátor Jiří Běhounek.

Když si otevřeme útlou knížku na její první stránky, a prohlédneme si, jak vypadají tři pohádková města Básničkov, Malířov a Písničkov, rázem jsme vtaženi do děje a na vlnách fantazie musíme řešit třeba zapeklitou otázku. Cože to vlastně je BAMAPI?!

⁶⁶ Panton, vydavatelství Českého hudebního fondu v Praze. Vedoucí redaktor byl Pavel Jeřábek. Kniha vyšla nákladem 5000 kusů a byla zcela rozebrána.

Kde leží BAMAPÍ?

*Viš, kde leží BAMAPÍ?
Podívej se do mapy.*

*Vede tam jen jedna cesta,
na té cestě jsou tři města:
Básničkov, Malířov Viš, kde leží BAMAPÍ?
Podívej se do mapy.*

*Leží blízko Tramtárie,
Kde se limonáda pije
Doma přímo z kohoutků
a kde pro tvou pochoutku
kvetou zjara celé sady
stromů z mléčné čokolády.*

*A hned vedle Písničkov.
Chcete-li je poznat zblízka,
nasedejte! Vlak už píská!*

*Viš, kde leží BAMAPÍ?
Nedívej se do mapy.*

*Vystupujem, už jsme tady
Na stanici Básničkov.
BAMAPÍ je dohromady:
BÁSničkov
a MALířov
i PÍsničkov.*

Poslední knihou pro děti byla *Psi parta z Ungeltu*, zde již autor ustoupil z osvědčeného básnického pojetí a sepsal příběh.

Hlavním hrdinou knihy vydané v roce 1998 je pejsek Don, bydlící v Dlouhé ulici v Praze a se svými lidskými pány i psími kamarády prožívá řadu dobrodružství. Literární postava Dona není náhodně vymyšlená, na stránkách knížky ožívají vzpomínky autora na skutečného psa Dona, který žil v rodině Jaromíra Hořce téměř 11 let.

Jaromír Hořec s manželkou Věrou a dcerou Blankou v roce 1966 letní dovolenou v Maďarsku u jezera Balaton, v mezinárodním hotelu novinářů. Komunikativní Hořec se zde seznamuje se členy zájezdu novinářů a podnikatelů z Moskvy. Dobrá znalost ruštiny i vzpomínky na rodiště v Chustu a pobyt v Užhorodu jen posílila vzájemné sympatie. Přátelství se Zacharem Jakovlevičem Malkinem, ředitelem továrny na hračky v Moskvě, trvalo řadu let.

V roce 1967 strávila dcera Blanka, díky pozvání Malkinových, celý jeden měsíc letních prázdnin v Moskvě. Během pobytu trávila čas nejen poznáváním města a jeho obyvatel, ale neplánovaně i péčí o fenku Malkinových, které se právě narodila štěňátka. O nejmenší, které by bez pomoci zemřelo, se obětavě starala právě Blanka. Zamilovala si malou černou kuličku natolik, že si ji nakonec jako živou vzpomínku doslova propašovala do letadla a do Prahy. A tak se Don, ruský bohatýr, dostal do české rodiny, do vilky na Spořilově v Praze a nakonec i do dětské knížky.⁶⁷

Jaromír Hořec dlouho zvažoval, kdo by mohl knihu doplnit ilustracemi. Konečná a šťastná volba padla na dlouholetého přítele, malíře, ilustrátora a karikaturistu Otakara Štemberu.

6.1.1 Otakar Štembera

Na Otakara Štemberu zavzpomínal jeho kolega z redakce Mladé fronty a přítel pan Miroslav Sígl, poskytl písemné dokumenty, které napsal v době jeho úmrtí v roce 1999, mapující život pana Štembery i s jeho autentickou výpovědí. Následující řádky nás zavedou zpět do redakce Mladé fronty, do tiskárny, připomenou nám životní pouť člověka, který prostřednictvím svých obrazů žije stále dál.

„Bylo mu 85 let, když Otakar Štembera (1914–1999) před deseti roky umíral na sklonku roku. Jinak jsme mu v redakci neříkali, než Otík, Oťas, Oťásek, aniž jsme si uvědomovali náležitě tu kouzelnou moc češtiny, jakou hned tak žádný světový jazyk nemá.

⁶⁷ Orální svědectví dcery Blanky Dospivové

Věčně klidný, usměvavý, rozšafný, chápající nás mladé, naopak uspěchané, nervní a netrpělivé kolegy - novináře. Denně nakreslil desítky tzv. „zarážek“, malých kresbiček k našim článkům, ale i větších kreseb k reportážím, fejetonům, dokonce jsme v Mladé frontě, prvním poválečném deníku mládeže v Evropě, tiskli Otíkovy komiksy na pokračování – a to hned nad titulní hlavičkou novin.

Anebo když jsme za ním přiběhli, že máme domluven rozhovor s tehdejší „celebritou“, Otík popadl své ohromné desky s připravenými archy a pádil s námi, abychom včas stihli uzávěrku.

Na 15 000 portrétních karikatur předních umělců, sportovců, novinářů, tanečnic, artistů a klaunů, také vědátorů či vynálezců napočítala dcera Eva, když třídila tatínkovu pozůstalost v jeho malém ateliéru v podkroví starého domu za Národním divadlem v Praze. Jak tu však bývalo milé posedět se sklenkou červeného, Otík jen občas cosi utrousil a dál si kreslil svá zátiší, náhodně vzniklá v tom tvořivém budoáru, někdo by řekl přímo „malířském bordelu“. Navíc – on byl úžasným posluchačem každého příteleva vyprávění, pořád pobízel „no, tak jak to bylo dál...“ A když nebyl po ruce přítel živý, linuly se mu do tvůrčího zápalu melodie a verše z milovaného rozhlasu.

Byli to kamarádi, rovněž chudí studenti, kteří přivedli Otu k novinám, s nimiž sami spolupracovali. V Národní politice uprostřed nacistické okupace naší země, jsme tiskli své zprávy, malé recenze z výstav, divadel, za které se platilo tzv. řádkovné, zatímco Ota za své kresby k těm článkům dostával honorář od kusu. Sotvaže končila dlouhá válečná léta, skupina mladých nadšenců kolem Jaromíra Hořce (psal do *Národní politiky* dokonce zprávy ze sportovních událostí) založila již vzpomenuť deník *Mladou frontu*.

Protože Ota měl jako výtvarník navíc už několik let zkušenosti z práce v tiskárně, nastoupil do redakce *Mladé fronty* ještě v květnu 1945 tak, jako mnozí z nás dalších uchazečů, chtivých dělat mladé noviny. Spolupracovat s ním byla jedna velká radost. Stoprocentně spolehlivý. Nepamatuji se, že by se řešily kolem něj a kvůli němu nějaké maléry, v jakých jsme lítali denně my písíci. I na těch nejprudších redakčních poradách vytáhl Ota svůj skicář a postupně si nás všechny potichu karikoval. Jak se ty jeho obrázky uplatnily v pravý čas, když najednou šéfredaktora napadlo, že by k tomu článku

či reportáži byla vhodná karikatura dotyčného autora. S bohorovným klidem profesionála Ota zalovil ve svém „kutlochu“ také až u půdy v redakci a překvapený „šéf“ lapal po dechu: „Kdes´ mě, prosím Tě, tolikrát stačil nakreslit?“⁶⁸

Štemberovy kresby se lidem líbily, měly v sobě tolik osobitého poklidu, vzbuzovaly radost, úsměvy i smích svým humorným pojetím lidiček a jejich příhod, ale také v satirickém týdeníku *Dikobraz*, v němž byl Ota kmenovým spolupracovníkem, dovedly tnout do živého.

Na vernisážích obrazů Otakara Štembery rád k vystaveným obrazům promlouval Radovan Lukavský nebo zpívala Magdalena Kožená, mezi pozvanými byli i hosté z parlamentu. Desítky Štemberových obrazů visí v různých galeriích, státních budovách, nejvíce však v příbytcích uměnilovných lidí.

Při našich setkáních bývalých redaktorů Mladé fronty z let poválečných do let padesátých, kdy jsme byli propouštěni jeden po druhém pro politickou nespolehlivost, jsme si nejednou posteskli nad tím, co se nepodařilo uskutečnit dosud: založit studium novinových karikaturistů, portrétistů, žánrových novinových kreseb, bez nichž jsme si tenkrát nedovedli pořádné noviny představit. Otova galerie by takové škole mohla vévodit. Naším dnešním novinám by to jen prospělo.⁶⁹

⁶⁸ Karikatury jsou součástí knihy *Generace 45*, Hořec-Sígl, 1997

⁶⁹ Soukromý archiv spisovatele a novináře Miroslava Sígl

7. ROK 1989, DEMOKRACIE A SVOBODA SLOVA

Osmdesátá léta minulého století jsou charakteristická zvýšeným neklidem a napětím ve společnosti. Lidé v zemích označovaných jako východní blok byli dlouhodobě nespokojeni s politickým a s tím souvisejícím ekonomickým vývojem zemí. Pojem východní blok bylo neoficiální označení Sovětského svazu a jeho politických satelitů. Mezi takto označované země patřilo Československo, Polsko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko, Albánie, Východní Německo a samozřejmě Sovětský svaz. Tyto země sice byly formálně nezávislé, fakticky však z velké části závislé na politice Sovětského svazu. Země byly sdružovány ve dvou zásadních organizacích. Prvním byl vojenský pakt Varšavská smlouva, hospodářskou organizací potom RVHP (Rada vzájemné hospodářské pomoci), obě měly sídlo v Moskvě. Jako protiklad proti nim byl Západ.

V sousední Polské lidové republice tato všeobecná nespokojenost vyvrcholila masovými protesty v loděnicích v Gdaňsku a vznikem nezávislých odborů – organizace *Solidarita*, která v roce 1989 zapříčinila svobodné volby a pád totalitního systému, což odstartovalo dominový efekt pádu socialistických vlád v celém východním bloku. Vůdčí postavou stal elektrikář Lech Wałęsa⁷⁰. Již v roce 1985, jako reakce na rostoucí nepokoje, přišel generální tajemník ÚV KSSS Michail Gorbačov⁷¹ s návrhem nových ekonomických reforem s názvem „perestrojka“⁷² a vyzývající ke „glasnosti“⁷³.

⁷⁰ Polský politik, aktivista za lidská práva, nositel Nobelovy ceny za mír z roku 1983, polský prezident v letech 1990-1995, KOLEKTIV AUTORŮ: Všeobecná Encyklopedie ve čtyřech svazcích. Praha: Nakladatelský dům OP, 1996. ISBN 80-85841-17-7

⁷¹ Michail Gorbačov – původem právník, člen KSSS. Ctížadostivý funkcionář, od roku 1985 generální tajemník ÚV KSSS a poslední prezident Sovětského svazu. Přes odpor konzervativců zahájil přestavbu, po rozpadu socialistického tábora byl internován na Krym. Za svoje kroky v 80. letech získal Nobelovu cenu za mír. KOLEKTIV AUTORŮ: Všeobecná Encyklopedie ve čtyřech svazcích. Praha: Nakladatelský dům OP, 1996. ISBN 80-85841-17-7

⁷² reformní program, přestavba, restrukturalizace sovětské ekonomiky zdecimované závody ve zbrojení. KOLEKTIV AUTORŮ: Všeobecná Encyklopedie ve čtyřech svazcích. Praha: Nakladatelský dům OP, 1996. ISBN 80-85841-17-7

⁷³ Glasnost' = veřejná informovanost a otevřená politika. KOLEKTIV AUTORŮ: Všeobecná Encyklopedie ve čtyřech svazcích. Praha: Nakladatelský dům OP, 1996. ISBN 80-85841-17-7

Jeho model zaujal obyvatele většiny zemí v područí Sovětského svazu a setkal se s velkým ohlasem. Československý prezident Gustáv Husák a generální tajemník ÚV KSČ Miloš Jakeš se snažili projevy nespokojenosti ještě umlčet silou (ať již se jednalo o tvrdě potlačené demonstrace v souvislosti s okupací Československa v srpnu 1968, upálením Jana Palacha⁷⁴ v lednu 1969, oslavami prvního Máje v květnu, výročí založení republiky v říjnu 1918 a mnoho dalších), ale po pádu socialismu v Polsku a následně také v Rumunsku a východním Německu už byla situace u nás rovněž neudržitelná.

Spouštěcím mechanismem revoluce v Československu byla demonstrace u příležitosti 50. výročí uzavření vysokých škol nacisty 17. listopadu 1939. Kromě uctění památky tehdy zastřeleného studenta Jana Opletala⁷⁵ však někteří studenti současní protestovali proti režimu a zřízení, což mělo za následek potlačení demonstrace policejní silou. Tato událost spustila lavinu demonstrací a protestů, na jejímž konci stál konec komunistického režimu v zemi.

Přímý dopad této Sametové revoluce⁷⁶ pro média byl v postupném uvolňování poměrů v průběhu celých osmdesátých let, až po okamžitý a rychlý přerod ke svobodě slova, kdy náhle bylo možno psát a mluvit o všem, do médií se vrátila publicistika v pravém slova smyslu, zpravodajství nabylo opět svých hodnot a realita byla podávána nadále skutečná a nikoliv konstruovaná.

V souvislosti s demonstracemi v průběhu Sametové revoluce vzniká nová demokratická strana, *Občanské fórum*. Její představitelé vystoupili poprvé veřejně před národem na balkoně budovy bývalého vydavatelství *Melantrich* – největšího a nejvýznamnějšího vydavatelství z první republiky.

⁷⁴ Student Univerzity Karlovi, který demonstrativní sebevraždou upálením 16.1.1969 vyjádřil protest proti okupaci Československa a nesvobodě v zemi. Encyklopedie *Universum*. Praha: Euromedia-Group, 2007. ISBN 80-242-1755-4.

⁷⁵ Jan Opletal- student lékařské fakulty UK, který byl zabit při protinacistické demonstraci během okupace 11. listopadu 1939 Encyklopedie *Universum*. Praha: Euromedia-Group, 2007. ISBN 80-242-1755-4.

⁷⁶ Sametová revoluce – označení období změn od 17. listopadu do konce roku 1989, tedy pádu komunistického režimu a přechodu k demokracii v novém svobodném Československu. Encyklopedie *Universum*. Praha: Euromedia-Group, 2007. ISBN 80-242-1755-4.

7.1 Občanské fóry

Jaromír Hořec intenzivně prožíval revoluční období, pln energie se vrhl do práce a jeho prvním počinem, společně s karikaturistou Ivanem Hanouskem byla kniha **Občanské fóry**, která vyšla hned na začátku roku 1990.

Unikátní publikace zachycuje listopadové dění v zemi. V několika málo dnech ji dali dohromady spisovatelé a malíři z okruhu *České expedice*, samizdatové nakladatelství, v němž bylo opsáno na 150 českých knih. Tajná policie se snažila mnohokrát Českou expedici zlikvidovat, ale když někoho z nich zavřela, za jejími zády vyšel další svazek edice, jako naschvál a s úsměvem, že je *StB* na ně krátká. Na knize Občanské fóry se podíleli: Jiří Jirásek (český grafik a karikaturista) a Miroslav Klomínek (český grafik, malíř, typograf). Předlohy k reprodukcím dodali Pavel Frič, Klára Jirásková, Oldřich Karásek, Karel Kameník, Jiří Koliš, Petr Rošický, Hana Rysová, Karel Seidl, Herbert Slavík a Petr Tůma.

Jedinečný komentář ke knize společně se svým vlastním hodnocením událostí poskytuje sám autor:

„Kdyby se přívlastky něžná nebo sametová měly vytratit a zůstalo by jen strohé a nevlídné slovo revoluce, byla by to škoda „s nedozírnými následky“, jak se o jiných věcech ještě donedávna vyjadřovali to nahoře, kteří nás chtěli zastrášovat. Vždyť právě humanismus prvních dnů po 17. listopadu, kdy se děly změny tak převratné, jaké snad naše novodobé národní dějiny dosud nepoznaly, zůstává stále tím, čím se mohou Češi a Slováci poprávu chlubit. Evropa, ba i celý svět kroutí hlavami, jak jsme dokázali změnit společenské poměry klidně, rozhodně a plni vtipného espritu. Když i předseda nové české vlády⁷⁷ sliboval v nedávném nástupním projevu, že se alespoň občas pokusí vládnout také s úsměvem, dokázal, že se smysl pro humor nevytrácí ani z míst, která díky předchůdcům mnoho důvodů k smíchu nemají, a že se tedy o humor nemusíme bát.

Až budete prohlížet knížku Občanské fóry, dáte mi jistě za pravdu, že dramatické dny provázely i smích, legrace, veselé klukoviny, srandy a vtip.

⁷⁷ JUDr. Marián Čalfa, 10. 12. 1989 premiér v tzv. vládě národního porozumění, která dovedla zemi k prvním demokratickým volbám v roce 1990. TOMEŠ, Josef a kol. *Český biografický slovník XX. století*. Praha: Paseka, 1999. ISBN 80-7185-248-1.

Je to zvláštní, že náš národ dokáže najít v nejhroších chvílích sám sebe a v hloubi své duše probudí humor, kterým odpovídá na to, co se děje kolem.

Vzpomeňme si i na rok 1968, jak tehdy přímo rozkvetlo umění karikatury a jak se i v nejkrušnějších dnech srpnové okupace rozchechtaly výkladní skříně, stěny a jiné plochy kreslenými vtipy i šíravou kritikou okupantské moci. Není divu, že naše úsměvy i výsměchy nešly pod nos generalitě a že v noci pochodovaly její vojenské hlídky s nabitými samopaly po Praze i jiných městech a strhávaly kresby, grafiky, hesla i posměšné verše. Jako čert kříže se toho báli.

„Jsem šťasten, když se lidé smějí a jsou kapku šťastni,“ řekl kdysi Jan Masaryk⁷⁸. „Vždyť by to tady na světě pomalu vypadalo jako v předpeklí. Humor je velká věc. Věřte, že když si někdo ze mne nebo já z někoho během čtyřiaadvaceti hodin neudělám nějakou legraci, je to pro mne ztracený den.!

Kéž by nám ten smysl pro humor zůstal i v příštích všedních dnech, abychom si to nerozházeli ani u Haška, ani u V+W, o Janu Masarykově ani nemluvě“.

Jaromír Hořec, *Česká expedice*, prosinec 1989

⁷⁸ Syn, první československého prezidenta T.G.Masaryka a jeden z nejvýznamnějších československých diplomatů první poloviny 20. století, zemřel 10. března 1948 za nevyjasněných okolností. TOMEŠ, Josef a kol. *Český biografický slovník XX. století*. Praha: Paseka, 1999. ISBN 80-7185-248-1.

7.2 Lyrická poezie

Intimně laděná lyrika *Světlá a Celá ze svítání* se vymykají Hořcově dosavadní básnické tvorbě. Verše sbírky *Světlá*⁷⁹ věnované mamince Ludmile Habrové byly napsány zčásti v hektickém létě roku 1981 v cele číslo 346 ruzyňské věznice.

Zde, obviněn z činů, za něž ho mělo čekat několik let žaláře, setkal se autor s hlasem, který mu byl nejbližší. Verš plně něhy s prostupující, zoufalstvím z nepopsatelné ztráty milovaného a milujícího člověka. Jaromír Hořec se v básních vyznává, omlouvá a vysvětluje, vyčítá si, co udělal i neudělal.

V básních si pohrává se slovy a nabízí čtenáři pohled do svého nitra prostřednictvím krásných metafor. Podněcuje tím ve čtenáři fantazii a osobitým způsobem ztvárňuje skutečné události. Metafora⁸⁰ je v literatuře nepostradatelná, právě díky ní se literární díla stávají poutavými, čtivými a pro čtenáře obohacujícími. S pomocí metafor si básník nasazuje křídla svobody, proplová světem imaginace, světem plným her se slovy, kdy metafora přirovnává, personifikuje a nutí nás se zamyslet, co chtěl básník vlastně říci, kde je ukryta jeho pravda. V rukou básníka se z obyčejných slov rozehrávají neobyčejné příběhy.⁸¹

Ze sbírky *Světlá* jsou vybrány následující verše:

JAK JSEM JEN MOHL

Jak jen zlehčovat

vzlykot srdce

nemocného na smrt!

Ticho

které v ní vroucně spočívalo

jak jen urážet!

⁷⁹ HOŘEC, Jaromír. *Světlá*. Praha: Nakladatelství Iris, 2003

⁸⁰ Řecky přenesení, básnický prostředek, nepřímé obrazné pojmenování na základě překvapivé podobnosti vzhledu, rozměru, množství, stavu, vlastností apod. Encyklopedie *Universum*. Praha: Euromedia-Group, 2007. ISBN 80-242-1755-4.

⁸¹ Metafora se zabývá rovněž PhDr. Olga Nytrová, která na svých webových stránkách nabízí ucelené výklady a příklady. www.husiti.cz/dialognaceste/nytrova_tvorba.htm

*Jak jen zesměšňovat
křížek na čelo!*

*Jak jen nevyslyšet
a padat do propasti kterou předvídala
Její slova
lampy pohozené*

*Jak jen se sám připravit
o hlubokou slast jménem maminka!
Tak ráda svačovala
bílou kávu s chlebem a máslem
celá se přitom schoulila do sebe
„Ty seš jako při svatým přijímání“
Utrhl jsem se na ni jednou
Ale ona se jen pousmála
u svého šálku
s modrými cibulkami
jako by se chtěla omluvit
že je jí dobře
Aspoň jeden
Aspoň poslední křížek*

Druhá sbírka *Celá ze svítání* navazuje na sbírku *Světlá*. Je věnovaná památce choti Jaromíra Hořce paní Věře Tauchmanové-Hořcové. Básněmi se Hořec vyrovnával s odchodem své milované ženy 24. ledna roku 2003.

Podobně jako v předchozí sbírce, kde se vyznával mamince, i zde splácí pomyslné citové dluhy. Obviňuje se z nedostatků projevů lásky a porozumění. Vzpomíná na celý společný život, na narození dcery Blanky, na těžká období křivd a ústrků, vyčítá smrti, že mu vyrvala z náručí již druhou ženu, kterou miloval. Polemizuje o smyslu života v těžkých chvílích.

Sám sebe vybízí k síle vzchopení i pochopení koloběhu života, k přesvědčení a uvědomění si, že vůle, síla a touha přeci jen mají své hranice a my musíme, byť se srdcem plným bolesti a žalu nechat milovaného odejít.

ODPUŠŤ

Odpust'
proboha odpust'
že jsem do dlaní nebral
každé tvé slovo
a nehladil
jeho pel
že jsem neslyšel
tvá ústa
která nikdy nepřestala
chvět se něžností
že jsem se ti nevyznal:
Věrunko
Jsi hluboká voda
k neuvěření čistá

Básněmi plnými citu a lásky se se svými milovanými rozloučil. Obě sbírky jsou nejen dosud v prodeji, ale staly se součástí pozůstalosti uchovávané v *Památníku národního písemnictví* a samozřejmě rovněž ve vlastnictví rodiny Jaromíra Hořce.

7.3 Masarykovo demokratické hnutí

V dobách nově získané svobody se ze všech sil snažil dohnat časy, kdy byla jeho tvorba zakázaná. V devadesátých letech minulého století byl aktivním členem hned dvou společností. Prvním bylo **Masarykovo demokratické hnutí**, kde byl aktivním členem předsednictva MDH, ale především se ujal vydávání časopisu *Čas* a navázal na jeho tradici. Časopis *Čas* vyšel poprvé v roce 1886. Tehdy u jeho zrodu stáli T. G. Masaryk a jako duchovní inspirátor a spisovatel Jiří Herben se svou manželkou

Bronislavou jako redaktor a administrátor. Články *Času* masarykovsky zásadní a podnětné měly v české společnosti značný ohlas. Dokonce již první číslo statí H. G. Schauera podnítilo výraznou diskusi o existenci českého národa v Evropě. *Čas* vycházel s přestávkou v první světové válce, kdy jeho vydávání rakouská cenzura zakázala, až do dvacátých let v době první republiky.

Jaromír Hořec na tradici navázal v červnu roku 1993, kdy vyšlo první číslo zprvu nazývaného zpravodaj, nebo bulletin. Záhy se ukázalo, že časopis mám autorské síly k tomu, aby *Čas* vycházel jako časopis a nejen organizační zpravodaj. Zde se opět projevil vrozené organizační schopnosti i literární úsilí Jaromíra Hořce rozjet kvalitní literární časopis. A opět se mu to podařilo.

Ke spolupráci přizval významné historiky, spisovatele, představitele demokratických organizací a autory, kteří čerpali ze svých osobních vzpomínek.

Krom řady kulturních akcí, kterým Masarykovo demokratické hnutí vstupovalo a vstupuje do povědomí veřejnosti je nutno zmínit i projekt umístění sochy prvního prezidenta československého prezidenta na Pražském hradě. A byl to právě Jaromír Hořec na pozici předsedy správní rady a pan Milan Veverka jako místopředseda, kdo dotáhl jednání o umístění pomníku do vítězného konce. Ke slavnostnímu odhalení na Hradčanském náměstí došlo 7. března roku 2000. Slavnosti byli přítomni i tehdejší prezident pan Václav Havel, Charlotta Kotíková, pravnučky T. G. Masaryka, primátor města Prahy Jan Kasl, ministryně Madeleine Albrightová a další významní činitelé. Ve Vladislavském sále se konal slavnostní večer, k němuž vydalo Masarykovo demokratické hnutí v důstojné úpravě knihu Milana Machovce T. G. Masaryk a česká státnost.⁸²

Respekt a úcta k prvorepublikovému prezidentu provázela Jaromíra Hořce celý život a krom své činnosti ji projevoval i nošením pokrývky hlavy zvané „masaryčka“, s kšiltlem nad čelem⁸³.

⁸² Informace čerpány ze Sborníku dokumentů z jednání III. sněmu MDH, vydaného v roce 2005, pozůstalost Jaromíra Hořce ve vlastnictví rodiny

⁸³ Orální svědectví rodiny Jaromíra Hořce, osobní zkušenost

Význam T. G. Masaryka je připomínán a hodnocen mnoha autory a jeho myšlenky jsou více než současné. PhDr. Olga Nytrová, vedoucí této bakalářské práce, se rovněž zabývá přínosem našeho prvního prezidenta v knize *Etika a logika v komunikaci*, studijním materiálu vydaném *Vydavatelstvím Univerzity Jana Amose Komenského* v roce 2007. O osobnosti TGM píše v knize: „Masaryk je mravní osobností, bez které si nedovedeme představit porozumění skutečné demokracii. Tento filosoficky založený muž, tato osobnost politicky nadaná, zdůrazňuje, že demokracie má být eticky zakotvena“⁸⁴.

7.4 Společnost přátel Podkarpatské Rusi

Vedle práce pro MDH byla jeho srdeční záležitostí činnost ve **Společnosti přátel Podkarpatské Rusi (SPPR)**. Během působení ve společnosti udělal velký kus práce a co je důležité, v jeho myšlenkách pokračují i další.

Po jeho úmrtí se s ním jeho spolupracovníci na stránkách časopisu rozloučili, připomínali Hořcovo působení ve Společnosti i jeho životní cestu. Spisovatelka a novinářka paní Agáta Pilátová, členka Společnosti a redaktorka časopisu Podkarpatská Rus vzpomínala na Jaromíra Hořce v souvislosti s jeho úmrtím následovně:

„Na ty okamžiky nezapomenu: Když po mnoha desetiletích opět stal v Chustu v místech, kde se narodil, pak se s leskem v očích díval na vrata „své“ školy, do které chodil. Jmenovala se tuším Masarykova. Procházel ulicemi svého dětství a vzpomínal. Byla jsem při tom a dojatě sledovala jeho šťastný výraz i pohnutí.

Tehdy, na počátku devadesátých let minulého století, měla už naše Společnost za sebou první kroky. Vydali jsme pár knížek a brožur, první ročníky časopisu (tehdy maličký zpravodaj o pár stránkách), organizovali pravidelná setkání a začali se zapisovat do povědomí veřejnosti. Jaromír Hořec stal u zrodu SPPR, první přišel s iniciativou, která sice souzněla s podobným podnětem několika dalších, ale především on ji dovedl ke skutečné realizaci.

⁸⁴ NYTROVÁ, Olga a PIKÁLKOVÁ, Marcela. *Etika a logika v komunikaci*. Praha: Vydavatelství UJAK, 2007. ISBN 978-80-86723-45-7, str. 83

Pak byl více než deset let předsedou Společnosti a vedl ji dobře. Měl totiž i manažerské schopnosti, však také kdysi řídil velký deník a několik časopisů.

K Podkarpatské Rusi a Rusínům měl niterný osobní vztah, vřely, láskyplný cit i vědomí odpovědnosti; svědčí o tom nejen jeho verše, třeba sbírka *Jasina*, ale například i to, že prosazoval spoluúčast rusínské komunity v Čechách na činnosti organizace. Nebo že měl nápady, které prodiskutoval s přáteli z Užhorodu i Mukačeva, jak navrátit do hlav lidí, kteří v důsledku dlouholeté ukrajinizace zapomněli na svou národnost, vědomí, že jsou Rusíni.⁸⁵

Na stránkách časopisu *Podkarpatská Rus* se k úmrtím Jaromíra Hořce vrátili jeho přátelé i v prvním čísle ediční řady vydané v roce 2010, které jsou archivované a volně dostupné na internetových stránkách společnosti.⁸⁶

Svoji vzpomínku vyjádřil například i JUDr. Bohuslav Hynek, člen syndikátu novinářů a dá se s mírnou nadsázkou komentovat, jak je ten svět malý, i bývalý redaktor *Mladé fronty*. V jeho vzpomínání nám znovu ožívají poválečná léta, tragédie lidských osudů redaktorů bývalé *Mladé fronty* i penzum práce, kterou Jaromír Hořec za svůj život odvedl:

„Zprava o úmrtí (22. 11. 2009) básníka a publicisty Jaromíra Hořce, dlouholetého předsedy SPPR, nás zastihla po uzávěrce posledního loňského čísla; poté jsme dostali i zaznamenali řadu ohlasů, jimiž se k jeho osobnosti znovu vracíme. Určitě si to zaslouží.

Po celý život statečný. Byli to odvážní chlapi, nejmladší dvacetiletý, nejstaršímu bylo pod sedmadvacet, co v květnu 1945 obsadili v Panské ulici dům největších protektorátních novin *Der Neue Tag*, aby tu založili deník *Mlada fronta*.

Na pultech trafik předběhl ostatní česká periodika. Byl jsem do redakce přijat o dvacátém výročí deníku jako čtyřadvacetiletý elév; tolik bylo šéfredaktoru Jaromíru Hořcovi, když vyšlo vůbec první číslo. K jubileu listu jsme tehdy sestavili sváteční výtisk. Pojali jsme do něj všechno, co jsme věděli o prvopočátcích periodika. I když úplně všechno ne – do Pražského jara zbývaly ještě tři roky.

⁸⁵ Časopis *Podkarpatská Rus* číslo 4/2009

⁸⁶ adrese www.podkarpatskarus.cz

Hořec, narozený v Chustu na Podkarpatské Rusi, za války účastník hnutí odporu, se v MF obklopil stejně schopnými intelektuály. Kulturní rubriku řídil pražský literát, odbojářský veterán František Listopad.

Ten po roce 1948 zůstal v cizině. Stal se chloubou Portugalska, jeho spisovatelem, ředitelem Národního divadla, spoluzakladatelem filmové a divadelní školy. Po sametové revoluci se i Česko k němu přihlásilo udělením Ceny Jaroslava Seiferta i dalších ocenění. Kulturní redaktor a překladatel ze šesti jazyků Sergej Machonin byl dalším spolutvůrcem „Hořcovy“ Mladé fronty. Předtím strávil tři válečná léta v lágru Sachsenhausen – aby další degradaci zažil za normalizace, kdy ne a ne se vyšvihnout z pozice nočního hlídače.

Protinacistický aktivista Jan Grossmann vedle redigování *Mladé fronty* a divadelní činnosti studoval na Univerzitě Karlově srovnávací dějiny literatury, než byl odtud i odtamtud po únoru 1948 vyloučen. Příchod sovětských vojsk ho vyhnali z domova: režíroval v Holandsku, SRN, Švýcarsku a Rakousku. Stejně jako Listopad nebyl doma prorokem. Sam Hořec, jehož talent se postupně rozprostřel do mnoha oborů, unikl „hořkým“ koncům posrpnové doby jen tím, že dostal invalidní důchod. Pro zajímavost, Miroslav Jelínek, který šéfoval Mladé frontě nějaký čas po Hořcovi, se po roce 1968 uchytil jako izolatér a výškový montér. (Skonal měsíc před Hořcem - naposledy byl předsedou Syndikátu novinářů.)

Po sametové revoluci se Hořec chápe nové práce. Společně s několika nadšenci zakládá Společnost přátel Podkarpatské Rusi, vydávají časopis Podkarpatska Rus, hodnoceny jako nejprestižnější periodikum z těch, co vydávají občanská sdružení. Hořec se rovněž dává do psaní vlastních monografií i osvětlujících, jak vidí po letech někdejší soužití Čechů a Slováků s Rusíny. Upozorňuje na nespravedlnosti poválečného uspořádání Československa. Burcuje i v rozhlase: „Rusové si drží Kaliningrad. Proč my bychom neměli mít specifický status vztahů s Podkarpatskou Rusí?“ Tušil, že by to mohla být předpříprava budoucího vstupu Ukrajiny do Evropské unie.

Teď máme v Bruselu evropským komisařem specialistu na východní Evropu Štefana Fule, co kdyby on se zasadil... Evropa se postupně dělí do regionů, z nichž některé blíže spolupracují, ačkoliv vzdálenost mezi nimi je úctyhodná.

Chodské Domažlice si mají co povídat s podkarpatským Užhorodem, např. o kříšení tradičních lidových zvyků návštěvami souborů k účasti na lidových slavnostech apod. Český eurokomisař Fule má na starosti rozšíření Evropské unie (EU) a kromě toho dostal na starost také politiku sousedství.

Projekt Východního partnerství, tj. snaha navázat užší spolupráci se zeměmi bývalého SSSR, patřil mezi priority českého předsednictví EU.

K pětadesátinám jsem měl čest gratulovat panu Hořcovi společně s mým přítelem, rozhlasovým esejistou Jiřím Ješem. Hořec i já jsme vstupovali do *Mladé fronty* každý ve svých čtyřadvaceti letech. On prošel o dvacet let delší a těžší životní pout'.

Uplatnil se i v mnoha oborech, k nimž si dovoluji jen vzhlížet, ale praktikovat je neumím. Jeho práce zanechává hluboké otisky v našich myslích i srdcích. Pro občanské sdružení Rusínů a jejich přátel je velké zadostiučinění, že u jeho kolébky stal pan doktor Hořec, rodem z Chustu.“

Další rozloučení s osobní vzpomínkou přidal i novinář, kritik a rozhlasový moderátor Jan Rejžek, text byl poprvé otištěn již 26. listopadu 2009 v *Lidových novinách*:

„S Jaromírem Hořcem jsem se setkal přes rádio, když jsem ho pozval do studia bývalé Svobodné Evropy do relace k jeho osmdesátinám. Upřímně v něm popsal svou cestu od jinošského komunistického poblouznění k podpisu Charty a husákovskému vězení. Navštívil jsem ho letos v únoru v jeho spořilovské vile. Na uvítanou mi řekl: „Ale ruku vám nepodám.“ Upadl totiž předtím na Malostranském náměstí, pochroumal si ji a musel na operaci do nemocnice.

Na klavíru měl rozložené všechny své básnické sbírky a věnoval mi po exempláři. Listuji si teď v nich, vyzobávám hrozinky, i větu:

„Muž, který udal, lehčí je než prach ve stopě polní myši.“

Byl plný plánů, že založíme básnickou skupinu poezie faktu. „Víte, já chodím vynášet smetí do kontejneru a v něm je tolik různých věcí.

Tahle poezie všedního dne mě baví.“ Hořcův podíl na kultivování naší populární hudby je nezměrný. S bratrem Miroslavem založili za války skupinu Harlem Jazz, kde hrál i výtvarník Libor Fara. Inicioval vznik průkopnických sborníků Taneční hudba a jazz a usiloval o spojení veršů s jazzem. S Josefem Kotkem sestavil dvoudílnou *Kroniku české synkopy*, ale nesměl být uveden jako spoluautor. Napsal vynikající texty k evergreenům jako Dva modré balonky, Barborka, Nedělní vláček nebo Docela všední obyčejný den. Nevěděl jsem, kdy má pohřeb, a tak volám na jeho číslo, že mi to někdo z pozůstalých poví.

A ozvalo se:

„Dobry den, tady Jaromír Hořec, prosím vás, můžete mi nechat zprávu? Díky.“

Nechávám. Byl jste moc fajn chlap.“

Společnost přátel Podkarpatské Rusi si na sklonku roku 2011 jako jediná připomněla nedožitě 90. narozeniny Jaromíra Hořce pietním setkáním u jeho hrobu na Vinohradském hřbitově.

Setkání se konalo 15. prosince v 15 hodin i za účasti rodiny Jaromíra Hořce. Současná předsedkyně výkonného výboru paní Dagmar Březinová položila na hrob květiny a připomněla zásluhy Jaromíra Hořce a usilovnou práci na podporu vztahů mezi naší zemí a obyvateli Podkarpatské Rusi. Součástí piety byl i přednes básní v podání člena Společnosti ing. Josefa Havla z Hořcovy sbírky *Den u kusu hlíny*, ve které Jaromír Hořec vzpomíná na svoji rodnou zem. Je správné, chvályhodné a hlavně důležité pro další generaci připomínat si zásluhy a práci lidí, kteří již mezi námi nejsou.

Pod záštitou Společnosti přátel Podkarpatské Rusi vydal Jaromír Hořec několik publikací, které lze i dnes na adrese Společnosti poptat a zakoupit.

1. V edici statí, reportáží, vzpomínek a dokumentů jde o tyto tituly:

- Jaromír Hořec – *NEDĚLITELNÁ SVOBODA PODKARPATSKÁ RUS*

Vydáno 1992. Počet stran 24. Dvě zásadní studie historika, básníka a rodáka z Podkarpatské Rusi. Rozebráno.

- Jaromír Hořec – *PODKARPATSKO VČERA A DNES*

Vydáno 1994. Počet stran 64, cena 20 Kč. Novinové a časopisecké články o Podkarpatské Rusi z roku 1992.

- Jaromír Hořec – *PRAVDA O PODKARPATSKU*

Vydáno 1994. Počet stran 72, cena 20 Kč. Novinové a časopisecké články o Podkarpatské Rusi z roku 1992.

- Vladimír Fišer, Jaromír Hořec – *MINULOST A SOUČASNOST PODKARPATSKÉ RUSI*

Vydáno 1994. Počet stran 64, cena 25 Kč. Novinové a časopisecké články o Podkarpatské Rusi z roku 1993.

- Jaromír Hořec – *ZEMĚ NADĚJE*

Vydáno 1995. Počet stran 52, cena 20 Kč. Významné statě a rozhlasové komentáře J. Hořce o Podkarpatské Rusi z let 1990 – 1995.

- Edvard Beneš – *PODKARPATSKO A JEHO VZTAH K ČESKOSLOVENSKU.*

Vydáno 1996. Počet stran 48, cena 25 Kč. Obsáhlý projev tehdejšího ministra zahraničí, který pronesl při návštěvě Podkarpatské Rusi v roce 1934. V doslovu tuto cestu hodnotí J. Hořec.

- Jaromír Hořec – *DOKUMENTY O PODKARPATSKÉ RUSI*

Vydáno 1997. Počet stran 90, cena 40 Kč. První návrhy a podněty na organizaci Podkarpatské Rusi v rámci Československa z let 1919 – 1921

- Jaromír Hořec – *PRVNÍ KROKY SVOBODY*

Vydáno 1999. Počet stran 92, cena 35 Kč. Historická studie s podtitulem „Podkarpatská Rus – 1918 – 1920“.

2. V edici krásné literatury VRCHOVINA

- Jaromír Hořec – *CHLĚB NA STOLE*

Vydáno 1999. Počet stran 120, cena 60 Kč. Sbírká básní z let 1944 - 1998 opěvuje autorovu rodnou Podkarpatskou Rus. Ilustrováno Janem Kristoforim.

Jaromír Hořec byl velmi neúnavný, přes pokročilý věk se věnoval činnosti v obou společnostech s chutí a nadšením.

8. NASTAL ČAS ODEJÍT

Když v roce 2001 Jaromír Hořec oslavil osmdesáté narozeniny, často se zmiňoval o svém přání, sepsat paměti. Přál si tak důstojně zakončit svoji celoživotní literární a novinářskou činnost. Bohužel ve stejném roce těžce onemocněla jeho manželka. Vyčerpávající péče a nervové vypětí, kterým procházel, ho od práce vzdálily. Sepisování svých pamětí odkládal.

Jaromír Hořec byl renesanční člověk, mluvil několika jazyky, rozuměl hudbě, malířství, filatelii, uměl obstojně hrát na klavír i namalovat drobné kresbičky ke svým básničkám. Vnoučatům sepisoval krátké veselé básničky, skládal do sešitků, které sám ilustroval a nazval *Říkadla, která dědu*⁸⁷ napadla.

Měl široký přehled a současně značný nepřehled ve svých písemnostech, svém archivu. Ani na naléhání rodiny nezačal své písemnosti pořádat a hlavně třídit. Nechtěl nikoho na pomoc. Rodina potvrzovala, že nebyla jediná dopisní obálka, kterou vyhodil, jen přeškrtl adresu a druhou stranu obálky používal na poznámky. Ke škodě věci řadu důležitých materiálů sám nemohl dohledat⁸⁸.

A tak se v jeho pracovně, na pracovním stole, policích i zemi začaly kupit popsané listy papíru. Zprvu psané na stroji a později písmem stále více roztřeseným. Vzpomínek, zážitků i historických poznámek bylo najednou mnoho. Stres se zvyšoval, množství zbývajících práce Jaromíra Hořce vyčerpávalo a ubíralo sil. Nakonec se rozhodl pro jediné správné řešení. Svoje paměti rozdělil na dvě části. První část ještě stihl dopsat a předat nakladatelství *Mladá fronta*, a.s. Programový ředitel PhDr. Jiří Kolečko ji připravil k vydání.

Bylo úterý večer, 17. listopadu 2009, celá země si připomínala a slavila dvacetileté výročí Sametové revoluce. Jaromír Hořec večer trávil ve svém domě na Spořilově. Co přesně se ten večer odehrálo, se nepodařilo zjistit. Hořcův zeť František Dospiva se při večerní kontrole nemohl dostat do jeho pokoje. Dveře byly zamčené a Jaromír Hořec volal, že upadl a nemůže vstát. Proč osudný večer zamknul dveře? Měl strach, přepadla ho obava nebo snad v činu hledat symboliku skrytí se před světem?

⁸⁷ Součást pozůstalosti ve vlastnictví rodiny

⁸⁸ Orální svědectví rodiny

Přivolání hasiči ani policie neshledali cizí zavinění, dveře rozbili a zraněného Jaromíra Hořce předali záchranné službě.

Náhlá slabost a následná pád však způsobily krom psychického otřesu hlavně zlomeninu stehenní kosti v horní části, tzv. zlomenina krčku.

Jaromír Hořec byl hospitalizován v Thomayerově nemocnici v Praze. Během pobytu a následných vyšetření lékaři rozhodli o konzervativním způsobu léčba, tehdy klidem na lůžku bez chirurgického řešení. Jiný postup zdravotní stav nemocného a jeho další onemocnění nedovolovalo.⁸⁹ Situace se nevyvíjela dobře, během převozu na vyšetření CT⁹⁰ Hořec upadá do stavu polovědomí a přestává komunikovat s okolím. Rodina se s ním naposledy setkává v neděli 22. listopadu večer. Vnučka Simona s ním mluví poslední, krátce před sedmou hodinou. O dvě hodiny později se stav nemocného rapidně horší a Hořec kolabuje. Lékařská pomoc a resuscitace jsou marné. V půl desáté večer Jaromír Hořec umírá. Odešel v klidu, vědomí se mu nevrátilo. Rodina byla o skonu informována nedbalostí personálu až následující den ráno, v pondělí v 8 hodin. Z tohoto důvodu byla informace v médiích tištěných až o den později.

Pohřeb se uskutečnil 1. prosince ve Velké obřadní síni Strašnického krematoria. Pan Miroslav Sígl sepsal pro členy klubu Mladé fronty následující oznámení.

„V úterý 1. prosince jsme se naposledy loučili s naším prvním šéfredaktorem Jaromírem Hořcem (18. 12. 1921 – 22. 11. 2009). Smuteční projev, o který mne požádali shodně *Obec spisovatelů* a pozůstali z rodiny zemřelého. Snad lze, myslím, říci, že byl důstojným rozloučením.

Smutečního obřadu se z našich řad zúčastnili: Slávek Bergr (manžel zemřelé Zdenky), Ríša Böhnel (přijel z Milče u Nepomuku, na poslední chvíli sehnal opatrování vnoučat), Vladislav Jisl (syn ho přivezl na invalidním vozíku) a Zdeněk K. Slabý. Přišli tři zástupci *Masarykova demokratického hnutí*, dva sousedé ze Spořilova, z disentu pouze Jiřina Šiklová, která se přihlásila o slovo a vzdala veřejně poslední poctu svému někdejšímu spoluvězni. Přišla také dcera Oty Štembery.

⁸⁹ Orální svědectví dcery Blanky Dospivové

⁹⁰ CT – počítačová tomografie, radiologická vyšetřovací metoda umožňující neinvazivní cestou vyšetřit a zobrazit vnitřní orgány živočichů, zejména člověka, encyklopedie *Universum*, 2006

Za nakladatelství *Mladá fronta* zde byl šéfredaktor Jiří Kolečko, který se ke mně přihlásil jako letitý známý z někdejšího *Rapidu*. Z *Obce spisovatelů* jsem tu nikoho neviděl, rovněž jsem nepoznal ostatní (například ze *Společnosti přátel Podkarpatské Rusi*), nebo jazzmany, s nimiž Jaromír spolupracoval. Napočítal jsem celkem (včetně pěti pozůstalých) asi čtyřicet smutečních hostů.

Celý obřad měl svou kompozici, složenou z písniček na texty Jaromíra Hořce, včetně nejznámější Dva modré balónky (ty také byly zavěšeny nad hlavní ceduli v obřadní síni), poté smuteční projevy a závěrečná Ave Maria.

Manželé Dospivovi (dcera Blanka) si vyžádali ode mne všechny adresy, na něž Vám posílám rovněž své pozvánky (více než 35 adres) a na něž také odešlo úmrtní oznámení. Rozeslali ještě více než 100 dalších dopisů. Někteří z vás jste se omlouvali, jiní se neozvali dosud, anebo někteří dokonce o pohřbu ani nevěděli (snad nečtou noviny nebo nereagovali ani na ten dopis), ještě všem, kteří mají e-mail, jsem posílal oznámení a upřesňoval datum a hodinu pohřbu. Tolik na vysvětlenou.

Napříště na našich setkáních už nám bude Jaromír chybět. Zejména jde o květen 2010. Bude tomu 9. května již 75 let, kdy se poprvé objevil deník české mládeže *Mladá fronta* v rukou prvních čtenářů. Znovu se podobné akce neobejdou bez připomínání jeho zakladatele.

Částečně jsem již vstoupil v jednání s nakladatelstvím *Mladá fronta*, které jako jediné je právním nástupcem *Mladé fronty*. Nabídl jsem pomoc při dokončení paměti Jaromíra Hořce, skenování ilustrací pro tuto knihu, jakož i její korektury. Současně jsem uvedl, že máme zájem (my, bývalí redaktoři MF z let 1945 a počátků 50. let) zúčastnit se připravovaných akcí, mj. též veřejné prezentace paměti Jaromíra Hořce „*Pro a proti*“ (pracovní název) a některých dalších. K dispozici jsou naše adresy pro případné dotazy, vzpomínky, svědectví...⁹¹

Bohužel k žádnému dalšímu jednání mezi bývalými redaktory a současným vedením *Mladé fronty* nedošlo. Po odchodu Jaromíra Hořce zájem ze strany deníku o historii a žijící pamětníky bohužel upadá.

⁹¹ Písemná zpráva, soukromý archiv pana Miroslava Síglu

8.1 Vzpomínky zakladatele Mladé fronty

Kniha Poválečná léta, s podtitulem, vzpomínky zakladatele Mladé fronty, přes všechny potíže nakonec vyšla. Na jaře roku 2010 mohli čtenáři poprvé otevřít knihu v modrobílé vazbě s fotografií Jaromíra Hořce a pracovny první redakce na obálce.

Jaromír Hořec začíná své vzpomínky na Podkarpatské Rusi, u svých rodičů, přes období nacistické okupace až k deníku Mladá fronta a svým nuceným odchodem z něho. Bohužel Hořci nebylo dopřáno ve svých pamětech pokračovat, přesto vznikla jedinečná publikace, která si rozhodně zaslouží pozornost a čtenáři umožní jedinečnou sondu do první poloviny dvacátého století se všemi jeho tragediemi, mocenskými zly i silou lidské statečnosti a vůle se nevzdát.

8.2 Nekrolog bez úcty

Zpráva o úmrtí Jaromíra Hořce se objevila na stránkách všech deníků. Na internetových stránkách hned 23. listopadu, o den později v tištěných médiích. Nekrology mapující Hořcův život a připomínající jeho tvorbu i útrapy, které musel podstoupit při svém boji o pravdu a svobodu slova.

Jako pomyslný blesk z čistého nebe, dusící křivda, nepochopení a urážející nadřazenost, tak by se dalo nazvat chování „mateřského deníku“ Jaromíra Hořce, „jeho“ Frontička úmrtí komentovala jen pár řádky. Vlna nevole se však přenesla nejen na rodinu, ale se stejnou silou na bývalé spolupracovníky a kolegy. Na protest kontaktovala editora Chundelu, který incident svými texty vyvolal, rodina Jaromíra Hořce, řada přátel a bývalých kolegů i jmenovitě pan Miroslav Sígl.

V dokumentech, které pan M. Sígl zapůjčil pro potřeby této práce, poskytl ze svého archivu, jsem objevila záznam korespondence bývalého redaktora Mladé fronty, pamětníka Richarda Böhnela se zmiňovaným deníkem a současně i jeho vzpomínky na Jaromíra Hořce.

Chronologicky vedená korespondence s Mladou frontou přesně mapuje dění, které oznámení o úmrtí i následný článek vyvolal, že shledávám důležité je v mé práci prezentovat. Novinář, pan Richard Böhnel materiály souhrnně nazval:

Setkávání s Jaromírem

„Byl jsem kluk ještě se zbytky mateřského mléka na bradě, ověšený kytarou a velmi skromnou schopností vyloudit na ní něco doprovodných akordů, mladík plný ideálů, odhodlaný malovat a tvořit, ale i přetvářet k lepšímu nejlépe hned celý svět. Jenomže kde, s kým a jak, když dveře na pražskou UMPRUM, jimiž bych býval rád procházel do Pelcova ateliéru, zůstávaly zavřené s odkazem čekat a zkoušet to znovu. Čekat jsem nikdy moc neuměl a za celý život jsem se to nenaučil. Chyba, vím. Ale vykládejte to devatenáctiletému, nedočkavému mladíkovi.

A pak jsem někdy na jaře 1949 v Mladé frontě objevil inzerát, že přijmou redaktora, který by měl v redakci na starosti psaní o dění mezi pražskými mladými. Jenomže já nebyl redaktor. Vydával jsem, pravda, co patnáctiletý kluk, žijící v Praze v Nerudově ulici na Malé Straně, pro pár spřízněných duší zpravodaj našeho klubu Rudá letka a ovládal něco vybraných slov, ale redaktor??? To by ode mne byla přece drzost! Nebyla! Přesvědčovali mě kamarádi. Jen tam jdi, tam budeš moct psát a možná i kreslit. Prostě to zkus a uvidíš! Odejít můžeš vždycky!

A tak jsem se poprvé setkal s Jaromírem.

Upřímně řečeno - mé gala pumpky se tehdy chvěly jak lístky na osice. Byl to první šéfredaktor, s nímž jsem se v životě setkal a měl možnost s ním promluvit. Tak proto. Ale i proto, že věkový rozdíl mezi námi se mi v tu chvíli zdál být nejméně generační, byť ve skutečnosti nesahal ani do poloviny toho odhadu. Inu - nejen strach, i respekt má velké oči... Za pár chvil bylo po trémě i po chvění. Důvod po pár slovech pominul. Rozhovor byl stručný, věcný, především ale přátelský. Je už to trochu dávno, abych z něj mohl ještě dnes něco citovat. Jen vím, že Jaromír po mně chtěl věnovat se svěřené práci naplno a řekl mi, že k psaní na inzerované téma se dostanu poté, co úspěšně absolvuji práci v mutačkách. Zkušenější mi rádi pomohou a všechno bližší mi sdělí vedoucí oddělení. A ještě dodal, že v redakci je dobrá parta a on doufá, že do ní

brzy zapadnu. Netušil jsem sice, co jsou to mutačky, ale přátelský, pevný stisk ruky už rozhovor ukončil, takže na vysvětlení jsem si musel počkat. I tak jsem tehdy z redakce v Panské odcházel přesvědčen, že mé rozhodnutí zkusit to v *Mladé frontě*, byl s největší pravděpodobností krok správným směrem.

Příští dny, týdny, měsíce a léta, jichž jsem v dresu MF i díky Jaromírovi urazil rovných čtyřicet, to potvrdila.

Je leden. Leden 2010. Sedím u počítače a doluji z paměti co je schopna si vybavit, když jí zadám téma "Jaromír Hořec".

Je leden. Leden 1968. Jsem studujícím čtvrtého ročníku *Institutu osvěty a novinářství Univerzity Karlovy*. Studujícím při práci. Při práci v redakci deníku MF. Sedím v nevelké místnosti proti svému profesorovi, u něhož mám zapsán mj. předmět *Komentář v českém a světovém tisku*.

Profesor se jmenuje Jaromír Hořec.

Poté, co do indexu vepíše známku, hodnotící výkon zkoušeného, nenásleduje rozloučení, ale nedlouhý, pro studenta - redaktora významný rozhovor. Téma? Masaryk. Co všechno jsem přečetl, jak dalece mám Masaryka sestudovaného, v každém případě je zapotřebí odstranit bílá místa ve znalostech, neboť se zdá - je přece leden 1968 -, že co nevidět budou moci jeho myšlenky opět přijít ke slovu. A nejen v komentářích.

Kéž by ses býval nemýlil, Jaromíre!

Uplynula mnohá léta, během nichž jsme se vídali jako aktivní sice, ale přece jen už staří pánové, pamětníci. Jaromíra elán spolu s odhodláním prosazovat, co považoval za správné a pro společnost potřebné, neopustily téměř do posledních dnů jeho života.

A pak přišlo setkání poslední. Ve velké obřadní síni strašnického krematoria. Prvního prosince 2009. O místě, datu a hodině rozloučení jsem se nedověděl z listu, který Jaromír založil, ale od přátel.

Nemohl jsem proto nezaslat 2. prosince 2009 do redakce *MFD* mail tohoto znění:

"**NEROZUMÍM.** V neděli 22. listopadu zemřel spoluzakladatel a první šéfredaktor deníku Mladá fronta Jaromír Hořec. V úterý 24. listopadu t. r. o této smutné události přinesla MD DNES na stránce A4 v rubrice "Telegraficky" - jako poslední ze čtyř uveřejněných - třípůlřádkovou zprávičku. O datu, hodině a místě konání posledního rozloučení se zesnulým, ani o rozloučení samém, které proběhlo v úterý 1. prosince ve Velké obřadní síni strašnického krematoria v Praze, ani slůvko. Jak tomu rozumět?"

Dne 8. prosince 2009 na straně A2 nahoře uveřejnila MF DNES pod titulkem "**Slušný člověk nebyl komunistou**" tento text editora MF DNES Tomáše Chundely:

"Jak rozumět tomu, že o úmrtí prvního šéfredaktora Mladé fronty (1945 - 1950), spisovatele Jaromíra Hořce, jste přinesli jen malou zprávičku? zeptal se v dopise redakci pohoršeně jeho tehdejší kolega.

Bylo to moje rozhodnutí.

Proč jsem mu nevěnoval víc řádek? Protože komunistům, kteří v únoru 1948 oslavovali bolševický puč a demokratům nadávali do zrádců a fašistů, nekrology nepíšu. Už slyším ty argumenty mravních relativistů: Nebylo to černobílé (nebo spíš rudobílé?), pochopil, prozřel, změnil se...

Jistě. Stejně jako jiní soudruzi spisovatelé. Ale nejdřív pomáhali zničit svou zem i životy několika generací. Že si s režimem zadal tak nějak každý?

Ne, vy rozmazávači viny.

Třeba můj děda nikdy nebyl komunista. Byl prostě slušný člověk. I proto mu soudruzi všechno vzali. Bohužel umřel rok před pádem komunismu. Tehdy mu nikdo v novinách nekrolog nenapsal.

Tak ti ho, dědo, píšu teď."

Po jeho přečtení jsem 8. 12. 2009 odeslal do redakce MF DNES e-mail tohoto znění:

"**ROZUMÍM.** Díky za dnešní odpověď ("Slušný člověk nebyl komunistou", MFD, str. A2) na můj dotaz ohledně ignorování úmrtí prvního šéfredaktora MF Jaromíra Hořce *Mladou frontou* dnes, který jsem nadepsal "Nerozumím".

K vaší odpovědi snad jen malou připomínku: Od člověka Vašeho ražení bych očekával více zásadovosti. Proč nenapsat o odchodu Jaromíra Hořce v podstatě ani slůvko a proč po odchodu Mirka Jelínka (šéfredaktor MF, který zemřel 7. 10. 2009 - pozn. aut.) uveřejnit v *MFD* celostránkový rozhovor s ním? Vždyť to byl také - stejně jako Hořec a stejně jako já - podle vás neslušný člověk. Nicméně - díky za vašich pár řádek, teď už rozumím. A promiňte, prosím, že jsme se vůbec narodili a že tu mnozí z nás ještě překáží."

Tento text jsem doprovodil touto prosbou:

" Prosím velmi důrazně, aby těchto několik řádek přinesla *MFD* pokud možno na stejném místě, kde byla zveřejněna odpověď Tomáše Chundely. V nejhorším případě i na jiném místě, ale v každém případě aby je zveřejnila."

Vzápětí dorazila odpověď:

"Vážený pane doktore, děkujeme Vám za Váš dopis. Musím Vás však zklamat, Vaši žádost o jeho zveřejnění musíme odmítnout. A to z toho prostého důvodu, že vůbec není zřejmé, proč byste se k dané věci měl na našich stránkách vyjadřovat. V zápisníku reportéra jste nebyl jmenován a daný text se Vás dotýká pouze okrajově, když odpovídá na otázku, kterou jste nám položil.

Mějte se hezky. Jana Blažková, vedoucí oddělení reportéři MF DNES."

" **Beru na vědomí**" napsal jsem ještě týž den, tedy 8. 12. 09, úvodem své stručné odpovědi na tuto neomalenost. Nic jiného mi totiž, žel, nezbyvá. Za daných okolností nemá smysl pokračovat. Pokud to, co mi Vaším prostřednictvím vzkazuje Tomáš Chundela je hlasem slušných lidí, pak jsem šťasten, že náležím mezi ty neslušné. R. B."

Nemyslím, že by Jaromír z novinářského a spisovatelského nebe dohlédl až na tyto řádky. A je to tak dobře. Dozajista by jej nepotěšilo, co je dnes možné se dočíst z pera redaktora jím odkojeného periodika. Ale nenapsat o těchto okolnostech našeho zatím posledního setkání, to jsem, jak - doufám - chápete, nemohl.

A to je docela všechno. Příští setkání s Jaromírem se odehraje jinde a za zcela jiných okolností. A také o něm s určitostí nebudu nikam psát.

Nicméně, za všechna ta minulé - díky!

Richard Böhnel“

Ale k této záležitosti jsem se vyjádřila i sama, ovšem se stejným neúspěchem. Editor Chundela byl se svými názory neochvějný a ze svého pohledu samosoudce nepřístupný k jakékoli polemice o Jaromíru Hořcovi.

Jakoby k nám znovu zavála fanatická příchut' totality, kdo mu dal právo hodnotit, šmahem soudit a rozdávat nálepky? Může být novinářem člověk, který je zaujatý, poznamenan minulostí a neochoten přehodnotit své názory? Zaslouží si čtenáři *Mladé fronty Dnes*, aby jim informace předkládal takový člověk?

8.3 Jaromír Hořec zpověď i obhajoba

Tato část práce vznikla z potřeby autorky reagovat na vývoj událostí po smrti JH, konkrétně jeho nařčení z podpory komunistické propagandy. Během setkání s pamětníkem spisovatelem a novinářem panem Miroslavem Síglem mi jím byla doporučena kniha *Nelogicky náměsíčná krajina*⁹².

Knižní vydání sbírky z let 1949 až 1967 je nezměněným textem, který byl opsán v roce 1989 v samizdatu *České expedice*, a to jako 18. svazek edice *Lyrika Jaromíra Hořce*. Z tohoto opisu je také převzat autorův pokus o přibližný autoportrét a v něm dodatečně dopsána část o referátu Jiřího Taura z ledna roku 1950, jehož text objevil autor v archivu *Svazu čs. spisovatelů* až po listopadu 1989:

⁹² Vydal Riopress, 2003, ISBN 80-86221-61-X

„Mohl bych citovat z Hořcových sbírek desítky příkladů, abych dokumentoval – tak jako v případě Kolářově – něco, co by se dalo přiléhavě nazvat vpádem lumpenproletářského pepictví do poezie, cynickou, v podstatě antihumanistickou notu...Při čtení výtvorů všech těch Chalupeckých, Kolářů, Hořců, Vladislavů, Grossmanů, Moráků atd. máme pocit, že jde o společnost chuligánů, kteří se v jakémsi nestřeženém okamžiku vloupali do literatury...Tito lidé vyrostli za okupace z ovzduší Durychova Řádu, obracejí po válce své oči k západu a poklonkují před posledními výhonky nejodpornější dekadence.

*Zde máme co dělat s kosmopolitismem, který dosáhl nejodpornější formy svého dovršení. Je to vyvrcholení vývoje od apolitického, zdánlivě neškodného pokřiku a všech krásách světa kapitalismu, cesta k sartróvské již Paříži, ale zároveň již k Anglii a Americe, orientace na všelijaké ty T. S. Elioty, Stephen Spendery, Henry Millery a jak se všechna ta dekadentní verbež jmenuje.*⁹³

Jak lze v roce 2012 hodnotit dobu před šedesáti lety? Obtížně, na jedné straně máme reálná historická fakta, na straně druhé výpověď pamětníka.

Jaromír Hořec svoji zpověď uchoпил dvojím způsobem, zprvu při popisu dění v padesátých letech nemluví přímo o sobě, ale pasuje se do role písíciho o Jaromíru Hořcovi. Postupně se více odhaluje a vypovídává, konečně v sobě najde sílu a v druhé části své výpovědi již píše plně sám o sobě. Po dlouhé úvaze se autorka rozhodla dát slovo Jaromíru Hořcovi a citovat doslovně jeho názory a komentáře dění. Autorce nepřisluší a není snahou této práce podrobně zkoumat a hodnotit pravdivost či snad věrohodnost předloženého materiálu. Nicméně jeho výmluvnost, poselství a hlubokost Jaromíra Hořce, který se svými nejniternějšími pocity svěřil ve své knize, je natolik opravdový, že si zaslouží zveřejnění.

„V tomto svazku (*Nelogicky náměsíčná krajina*, pozn. autorky) jsou verše věnované památce Milady Horákové. Jejich autor musel být podepsán na brožuře o procesu s M. Horákovou, která vyšla v nakladatelství MÍR, kde byl v té době zaměstnán, jako tzv. „odpovědný“ redaktor. Jaký krutý paradox! A nyní se dělo něco,

⁹³ Úryvek u oficiálního a na sekretariátu ÚV KSČ schváleného referátu J. Taura na konferenci Svazu čs. Spisovatelů v Praze, 22. ledna 1950

co nemá obdoby. Něco, co lámalo a bude asi vždy lámat lidi v celách, před vyšetřovateli, za vězeňskými zdi i ve vězení „na svobodě“.

Pocíťoval jsi proti nim odpor, nenáviděl jejich lži, odsuzoval ničemné praktiky a dusil ses bezmocností. Sahali po nejdražším, čehož sis vážil nade vše. A nejen v poesii, ale i v životě. Procíťoval jsi znovu s J. Ortenem „trosky volnosti“.

Třebaže v tobě odpor nijak neustupoval, přece jen sis občas položil ve svém osamocení sám sobě otázku:

A co když je ve mně skutečně ještě pozůstatek nějakého starého špatného myšlení a cítění, co když oni mají v něčem pravdu? Aniž by ti za to kynul nějaký prospěch, trápil ses těmito pochybnostmi a nenalézal odpověď.

Začal jsi pracovat v nakladatelství *Mír a Družstevní práce*. Měl jsi vykonávat práci za šéfredaktora, který byl sice oddán straně, ale neovládal stejně jako jeho protektor základní pravidla češtiny, a literatura i nakladatelství mu byly španělskou vesnicí. Snažil ses dohnat, cos zameškal za války i po ní., dokončil jsi vysokou školu a na filosofii tě obdařili titulem „promovaný filolog“, což znělo jako přemovaný písař, sepsals několik dokumentárních knížek poplatných dogmatickému chápání historie a napsals hrst nevalných veršů. Snažil ses vyslovit popisnou formou, neuměls to, ty rýmovačky by sice mohly ještě dnes u mocipánů zlepšit tvůj kádrový profil, ale umělecky jsou bezcenné.

Na počátku padesátých let, kdy se Stalin vážně obíral ve své stařecké světovládné mánii myšlenkou vyprovokovat třetí světovou válku a obsadit Evropu, rozvinul on i mírovou kampaň. Té demagogii s bojem za mír jsi ovšem naletěl i ty. Proto jsi sepsal i pár „mírových“ zřymovaných výzev a spoluredigoval časopis „*Mír*“. Mírová, „protiválečná“ a „protiimperialistická“ psychóza tak obratně rozehraná tisíci ideologů propagandistů na celém světě útočila a působila – a v tom je zákeřnost všech totalitních ideologií – na ušlechtilé vlastnosti člověka, jitřila dosud nezacelené rány z války a zapřísahala se vším možným, jen aby ohlupovala celé národy, a tak je zatáhla do služeb a plánů skutečných připravovatelů nové války. „Chyt'te žháře“ volali žháři.

Také další námět některých veršů, jež jsem tehdy napsal, byl na první pohled jaksi samozřejmý a potřebný. Vycházel z další demagogicky rozvinuté kampaně o budování republiky, která je teď „naše“, o úderkách a pracovních brigádách. Kdo by nesouhlasil, aby se poctivě, rozumně a usilovně pracovalo, když to společná republika potřebovala? Jenže zase: to všechno byla záminka, aby se zakamuflovala pravá podstata systému, který začal bez skrupulí drancovat a zaprodávat bohatství země válkou téměř nedotčené i zotročené lidi.

A přišlo i úmrtí Stalina a Gottwalda, a zase: Nedokázali jsme si, jak to však už tehdy uměli mnozí jiní, spojit zločiny a omyly vládnoucí ideologie zejména se jmény a činnostmi těchto mrtvých. Dokládá to i několik mých „smutečních“ veršů (viz polemická báseň z roku 1957 „*Jak jsme se mohli zachvět?*“).

Tehdejší historikové a novináři vykládali, jak se v „Masarykovské republice“ střílelo do lidí, jak byli perzekvováni komunisté! Tu „perzekuci“ by jistě soudruh Slánský a další brali všemi deseti. V předmnichovské republice nejen že se nekonal žádný větší politický proces s komunisty, ale nikoho tehdy přirozeně ani nenapadlo popravovat za politické názory.

Jak se dostal jejich jed do naší krve? Ano, i nade mnou visel strach, úzkosti se prohlubovaly, každý den, i ve všední práci, sílily tlaky na ohroženou existenci, protože šel za mnou stále stín likvidace v *Mladé frontě* a nedůvěra sekretariátu ÚV KSČ. Nedalo se však na to všechno reagovat jinak, ostřeji, moudřeji? Nevymanil jsem se tehdy ještě zcela ze základního omylu, který jsme si formulovali tak zjednodušeně: Myšlenka je správná, jen metody jsou špatné... Tahle školácká slepá ulička zavedla do „neřešitelné“ situace i mnohé z mé generace.

A navíc:

- nedovzdělanost a nevědomost,
- politická prostoduchost a naivita,
- pohodlnost a neschopnost dojít až do konce otázek,
- slabost oklamaných rozejít se zásadně s klamajícími,

- umělecká i lidská povrchnost.

A tak se v *Mladé frontě*, *Práci*, *Lidových novinách* i jinde objeví několik mých veršů ovlivněných tím vším a kromě toho – jak jinak, když to jsou slova klamu – také nevýrazných, neosobitých a slabých.

Ta bezedná naivita, když jsem napsal:

Ted' přišel čas,

kdy můžem vzít

do rukou osud svůj

jak štít...

A v poslední sloce jsem si zavěštil:

Ted' přišel čas,

jenž plní sny

tohoto světa

navždycky!

Byl jsem sám sobě špatným prorokem, natož světu! Verš jsem otisknul v *Mladé frontě* v roce 1949 a do roka a do dne mi už v téže *Mladé frontě* ukázali, kde nechal tesař díru.

Nebo si připomenu „mírové“ verše:

na stráži stojím. Nikdy nedopustím,

aby zas nový Hitler vtáh,

a aby děti krvavými ústy

volaly svoje mámy na troskách.

A jiné:

Dělnické proudy jdou a odklidí

řád žalářů a dolarových panství.

A bída, která žila u lidí

Navždycky pojde ve vyhnanství...

Vím, z tamtěch bohů válek, jatek,

Že by vás každý nejraději škrt!

Marné snahy, páni diplomaté,

náš život – to je vaše smrt.

Jak povrchní sebevědomí se vylévalo i z veršů nazvaných „Jas květů není jasnější“ a otištěných v únoru 1951 v Lidových novinách:

Vy mladí, rovní, skuteční

Slévači světa, pokolení,

Jež strhlo bídu, cáry smuteční

a nezná strach a žal a tlení.

Proč se k tomu vracím a právě na okraj této knížky, jejíž některá kritická čísla se začala rodit už i v tomto období?

Ukazuji, jak mohou vznikat verše – bez úplaty, bez kariérické odměny, z vlastní vůle, **verše, za které se autor bude jednou stydět i smát se jim, které vyřadí ze své tvorby, ale nevymaže ze své paměti, pokud se z něho nevytratily svědomí a smysl pro pravdu a odpovědnost.**

Činím to i pro výstrahu všem, kteří mohou být stejně zmanipulovaní a ohlupeni jako já, a kteří by mohli opět své nejlepší síly promrhat i pro cíle a zájmy nehodné mladé nadšené čistoty.⁹⁴

Co dodat k předchozím slovům? Tato výpověď je autentická, spravedlivá. Mluví z ní hlas svědomí, připouští pomýlení a podporuje následnou nápravu.

Jaro roku 2010 bylo osudovým okamžikem. Dům Jaromíra Hořce byl ve špatném stavu a musel být urychleně vyklizen a rekonstruován. Rodina napjala síly, zkontaktovala památkáře z Památníku národního písemnictví a mnoho dalších, abych odkaz Jaromíra Hořce v podobě stovek knih a tisíců písemných materiálů nepřišel vniveč, protože má svůj smysl a zaslouží si nejen další odborné zpracování, ale i zpřístupnění pro další generaci.

⁹⁴ HOŘEC, Jaromír. *Nelogicky náměsíčná krajina*. Praha: Riopress, 2003, str. 82-87

ZÁVĚR

Každý začátek má svůj konec, každé úsilí jednoho dne skončí. A tak odkládám desky s dokumenty, vracím knihy do knihoven a archivů, zařazuji do své vlastní sbírky. Končí mravenčí práce v archivech, kontaktování pamětníků, rozhovory a vzpomínání na léta minulá. Uzavírá se rekonstrukce jednoho životem a politickým systémem usurpovaného člověka, který celý život hledal pravdu a toužil po svobodě.

Tématem mé bakalářské práce bylo připomenout a zmapovat život a pracovní aktivity básníky, spisovatele a novináře doc. PhDr. Jaromíra Hořce, CSc. Druhým úkolem bylo potvrdit, či vyvrátit, zda má Jaromír Hořec co říci i dnešní generaci mladých lidí.

Jaromír Hořec se narodil krátce po první světové válce. S rodiči prožil krásné dětství na Podkarpatské Rusi. Obklopeni divokou nespoutanou přírodou trávili téměř jedenáct let. Po přestěhování do Prahy a studiu na gymnáziu však přišel těžký zlom, druhá světová válka. Každý kdo prožije utrpení, bezmoc a bolest válečného konfliktu si v sobě nese stopu po celý život. A právě v těžkých chvílích se z lidí stávají hrdinové. A ne jen ti s vavříny kolem krku, ale hrdinou se stává každý, kdo vytrvá a nevzdává se! Jaromír Hořec se sám a dobrovolně vydává na nejdelší hledání svého života. Věnoval mu úsilí, čas i zdraví. Hledal pravdu, proč se věci dějí tak jak se dějí. Proč častěji vítězí nepravda a lež, než pravda a láska. Proč se lidem odnímá právo být svobodný. Ostatně první polistopadový prezident pan Václav Havel se stal navždy hlasatelem prohlášení: „Pravda a lásku musí zvítězit nad lží a nenávistí.“

Přichází vzestup a úspěch díky založení nového deníku *Mladá fronta*, následuje tvrdá realita, nepochopení, nesouhlas a nucený odchod z pozice šéfredaktora. Křivda a bolest je zmírněna sňatkem a narozením dcery. Básník se nejlépe vyjádří slovem, Jaromír Hořec se místo smutnění a rezignace začíná ze svých myšlenek, pocitů a prožitých událostí vypisovat. Básnické sbírky jsou plny bolu a žalu, ale i odhodlání a síly nevzdát se. Oslavuje přírodu krajiny svého dětství, popisuje hrůzy politických procesů padesátých let a přitom má v sobě talent pro dětské básničky a hlavně talent pro skládání písňových textů.

Přestože písně s jeho texty byly populární, vyhrávaly soutěže a posluchači je milovali, Jaromír Hořec se jim přestal věnovat. Cítil být se povoláním k jiným činnostem.

Svět novin a tisku mu byl vším. A nejen pro svoji literární a novinářskou činnost. Jaromír Hořec byl výborný řečník a pedagog, druhým domovem se mu v šedesátých letech stala *Fakulta sociálních věd* v Praze, kde přednášel na katedře žurnalistiky. Zde pozdvihl prestiž časopisu *Univerzita Karlova*, zde učil svoje studenty jak dělat poctivé novinářské řemeslo a připomínal význam prvního československého prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka.

Ale opět nastal zlom, srpen roku 1968, vpád vojsk a další násilné ukončení kariéry tentokrát s dovětkem zakázaného autora, který nesmí publikovat. Přesto se Hořec nevzdává, podepisuje *Chartu 77*, zakládá samizdatové nakladatelství a stále píše a zaznamenává dění kolem sebe, nastavuje zrcadlo blamáži a pokrytectví. V boji používá jen sílu slova, a přesto je tvrdě potrestán a v roce 1981 obviněn z podvracení republiky šířením zakázaných tiskovin. S podlomeným zdravím je propuštěn na svobodu a zdálo by se, že se podvolí režimu a vzdá. Nikoli, jeho víra je silnější. Čím více na něho státní bezpečnost tlačí, tím více sbírek zakázaných autorů vydává.

Sametová revoluce je pro něho i mnohé jiné spravedlivým zadostiučiním. Ve svých 67 letech nabírá doslova druhý dech a vrhá se do práce, spoluzakládá *Společnost přátel Podkarpatské Rusi*, je aktivním členem *Masarykova demokratického hnutí*. Vydává jedinečnou publikaci o listopadových dnech Občanské fóry a konečně oficiálně vydává i své básnické sbírky. S přibývajícím lety se rozhodne vydat dvě sbírky intimní lyriky na počest dvou žen, které ho v životě nejvíce ovlivnily, své maminky a své manželky.

Bohužel mu nebylo dopřáno dostatek času a zdraví, aby dokončil celé plánované sepsání memoárů, a tak se do rukou čtenářů dostává jen jejich první a bohužel současně poslední část. Odkaz je však jednoznačný a nadčasový, nevzdávat se, věřit svým myšlenkám a nebát se zariskovat a hlavně nepromarnit talent a uplatnit své nadání. Po pádu musí nastat vzestup.

Když jsem nastupovala v říjnu roku 2009 na Univerzitu Jana Amose Komenského Jaromír Hořec ještě žil, věděl, že jeho vnučka Simona nejistými krůčky vstupuje na akademickou půdu s rozhodnutím studia dokončit a rozšířit si své vědomosti. Po slavnostní imatrikulaci v Betlémské kapli jsme se plni plánů těšili na moje studia. Jaromír Hořec totiž byl mým dědečkem. Zaskočilo mne a ranilo jeho listopadové úmrtí tím víc, když si uvědomuji, jakého učitele a rádce jsem ztratila. Plna odhodlání a doufejme, dostatečně připravena na závěrečné zkoušky ukončím letos studia i pro něho.

Během studia na fakultě jsem se seznámila s řadou vynikajících profesorů, dokonce někteří Jaromíra Hořce znali i osobně. Jedním z nich byl doc. PhDr. Otto Novák, CSc, vynikající profesor, který mi během zkoušky právě v souvislosti s *Mladou frontou* a jejím prvním šéfredaktorovi řekl: „*I kdyby Jaromír Hořec skutečně krátce věřil v dobro komunismu, tolikrát byl následně právě Stranou usurpován a postižen, že je nesmyslné toto pochybení byť jen zmiňovat.*“

Dalším pak prof. PhDr. Jan Barták, DrSc. Bylo pro mne milým zjištěním, že se pan profesor s mým dědečkem setkal a poslal mi vzpomínku na něho. „S Vaším dědečkem jsem se stýkal jen v letech 1965-69 na tehdejší fakultě žurnalistiky UK jako s kolegou na katedře periodického tisku. Obdivoval jsem jeho osobní odvahu při převzetí *MLADÉ FRONTY* v roce 1945 a poznal jsem na základě vlastní zkušenosti v období "Pražského jara" a posléze tzv. normalizace jeho zásadové postoje při vydávání studentského časopisu *Univerzita Karlova*, na setkáních se studenty i při názorových střetech na katedře“.

Univerzita Jana Amose Komenského je mladou univerzitou a svým studentům nabízí kvalitní vzdělání. Poslední rok však byla nucena čelit řadě obvinění znevažující její kvalitu a poslání. Svůj statut však obhájila a ve výuce úspěšně pokračuje dál a já budu doufám další úspěšná a spokojená absolventka.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

HOŘEC, Jaromír. *Poválečná léta. Vzpomínky zakladatele Mladé fronty* Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN 978-80-204-1797-8.

HOŘEC, Jaromír. *Doba ortelů*. Brno: Scholaris, 1992. ISBN 80-900068-3-9.

HOŘEC, Jaromír. *Generace nadoraz*. Praha: Česká expedice a Rio-press, 1998. ISBN 80-85281-55-4, ČE a ISBN 80-86221-01-6, Rio-press.

HOŘEC, Jaromír a SÍGL, Miroslav. *Generace 45*. Praha: Rio-press, 1997. ISBN 80-85611-42-2.

HOŘEC, Jaromír. *Vnitrozemí*. Praha: Riopress, 1996. ISBN 80-85-611-68-6.

HOŘEC, Jaromír. *Úpadek hvězd*. Praha: Riopress, 2000. ISBN 80-86 221-22-9.

HOŘEC, Jaromír. *Brzy jazyk nazývati Ruzyně*. Praha: Mladá fronta, 2005. ISBN 80-204-1206-9.

HOŘEC, Jaromír. *Nelogicky náměsíčná krajina*. Praha: Riopress, 2003. ISBN 80-86221-61-X.

HOŘEC, Jaromír. *Úpadek hvězd*. Praha: Riopress, 2000. ISBN 80-86221-22-9.

HOŘEC, Jaromír. *Sjezd Erinyí*. Praha: Riopress, 2007. ISBN 80-86221-93-8.

HOŘEC, Jaromír. *Halasové*. Brno: Scholaris, 1992. ISBN 80-900688-6-3.

HOŘEC, Jaromír. *Celá ze svítání*. Praha: Iris, 2004. ISBN 80-903082-83-6.

HOŘEC, Jaromír. *Světlá*. Praha: Iris, 2001. ISBN 80-903082-1-X.

HOŘEC, Jaromír a HANOUSEK, Ivan. *Občanské fóry*. Praha: Odeon, 1990. ISBN 80-207-0138-9.

HOŘEC, J., TROJAN, V. a BĚHOUNEK, J. *Žluté nebe modrá louka*. Praha:Panton, 1980.

NYTROVÁ, Olga a PIKÁLKOVÁ, Marcela. *Etika a logika v komunikaci*. Praha:Vydavatelství UJAK,2007. ISBN 978-80-86723-45-7.

NYTROVÁ, Olga a PIKÁLKOVÁ, Marcela. *Dialog mezi hodnotami aneb hodnoty vyřčené a hodnoty žité*. Praha: Vydavatelství UJAK,2011. ISBN 978-80-7452-014-3.

SÍGL, Miroslav. *Almanach českých novinářů 1989-2008*. Praha: Libri,2008. ISBN 978-80-7277-356-5.

TRANTINA, Václav a kol. *Velký slovník osobností vědy a kultury příbramského regionu*. Příbram: Knihovna Jana Drdy, 2001. ISBN 80-86240-44-4.

Encyklopedie *Universum*. Praha: Euromedia Group, 2006. ISBN 80-242-1755-4.

TOMEŠ, Josef a kol. *Český biografický slovník XX. Století*. Praha: Paseka, 1999. ISBN 80-7185-248-1.

KOLEKTIV AUTORŮ: *Všeobecná Encyklopedie ve čtyřech svazcích*. Praha: Nakladatelský dům OP, 1996. ISBN 80-85841-17-7

Použité internetové zdroje

www.husiti.cz/dialognaceste/nytrova_tvorba.htm

www.mf.cz

www.podkarpatskarus.cz

www.masarykovohnuti.cz

<http://fsv.cuni.cz/>

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – LUDMILA ZEMANOVÁ NA FOTOGRAFII FRANTIŠKA DRTIKOLA	I
PŘÍLOHA B – KAREL A LUDMILA HALBHUBEROVI.....	II
PŘÍLOHA C – MANŽELKA JH VĚRA HOŘCOVÁ S DCEROU BLANKOU, 1953	III
PŘÍLOHA D – JAROMÍR HOŘEC V REDAKCI MLADÉ FRONTY, 1945.....	IV
PŘÍLOHA E – KARIKATURY MALÍŘE OTAKARA ŠTEMBERY.....	V
PŘÍLOHA F - J. HOŘEC PŘED LITOMĚŘICKOU VIKÁRKOU, KDE ZEMŘEL K. H. MÁCHA.....	VI
PŘÍLOHA G - PRVNÍ OFICIÁLNÍ HISTORICKÝ DOKUMENT Z 5. KVĚTNA 1945.....	VII
PŘÍLOHA H – TITULNÍ STRANA MLADÉ FRONTY 9. KVĚTNA 1945	VIII
PŘÍLOHA CH – RUKOPIS JAROMÍRA HOŘCE, SOUKROMÝ ARCHIV RODINY	IX
PŘÍLOHA I - JAROMÍR HOŘEC PŘI OSLAVĚ SVÝCH 75. NAROZENIN	X
PŘÍLOHA K – DOCHOVANÁ ČÁST DOKUMENTU O UVĚZNĚNÍ JAROMÍRA HOŘCE, 1981 ...	XII
PŘÍLOHA L – ROZHODNUTÍ KOMISE O POLITICKÉ REHABILITACI JAROMÍRA HOŘCE.....	XIII
PŘÍLOHA O – DOPIS PAMÁTNÍKU NÁRODNÍHO PÍSEMNICTVÍ DCEŘI JAROMÍRA HOŘCE XVI	
PŘÍLOHA O – JAROMÍR HOŘEC PORTRÉT, 1996, SOUKROMÝ ARCHIV RODINY	XVII
PŘÍLOHA P – VEDOUcí BAKALÁŘSKÉ PRÁCE PHDR. OLGA NYTROVÁ	XVIII
PŘÍLOHA Q – SPISOVATEL A NOVINÁŘ PAN MIROSLAV SÍGL.....	XIX
PŘÍLOHA R – ZÁVĚREČNÉ KONZULTACE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE 25. ÚNORA 2012.....	XX

PŘÍLOHY

Příloha A – Ludmila Zemanová na fotografii Františka Drtikola

Příloha B – Karel a Ludmila Halbhuberovi

Snímek z rodinného archivu Jaromíra Hořce.

Příloha C – Manželka JH Věra Hořcová s dcerou Blankou, 1953

Příloha D – Jaromír Hořec v redakci Mladé fronty, 1945

Fotografie publikovaná v knize *Poválečné léta*, 2010.

Příloha E – Karikatury malíře Otakara Štembery

Kulturní redakce Mladé fronty, zleva:

F. Listopad, J. Morák, O. Kryštofek, L. Fikar, J. Hořec, J. V. Svoboda,
S. Svoboda, J. N. Palát

Materiály z archivu pana Miroslava Síglu

Příloha F - J. Hořec před litoměřickou Vikárkou, kde zemřel K. H. Mách

Materiál z archivu pana Miroslava Sígla

Příloha G - První oficiální historický dokument z 5. května 1945.

Česká národní rada pověřuje Ústřední národní výbor mládeže převzetím tiskárny „Der Neue Tag“ a vydáváním časopisu „Mladá fronta“.

Podepsán Albert Pražák, předseda ČNR

ČESKÁ NÁRODNÍ RADA SE SÍDLEM V PRAZE

Čj.
ve věci

PRANA , dne 5. května 1945.

P o v ě ř e n í .

Česká národní rada pověřuje Ústřední národní výbor mládeže převzetím tiskárny „Der neue Tag“ a vydáváním časopisu „Mladá fronta“.

Za:

Albert Pražák
předseda: Ústřední tajemník:

Panu Dr. A e u e r o v i , předsedovi výboru zástupců tisku

na vědomí.

Za:

Albert Pražák
předseda: Ústřední tajemník:

Příloha I - Jaromír Hořec při oslavě svých 75. narozenin

Zleva: J. Hořec, Jaroslav Kalát, Otakar Štembera a Miroslav Sígl

Soukromý archiv pana Miroslava Sígl

Příloha J – Jaromír Hořec podepsal souhlas s Chartou 77

20. 1. 1977

Souhlas s Chartou 77

Dr. Jar. Hořec
publicista

J. Kůrka

Příloha K – Dochovaná část dokumentu o uvěznění Jaromíra Hořce, 1981

VIII FGv I-7/81-1040

V Praze dne 6.srpna 1981

U s n e s e n í

VAZBA

346

Podle ust. § 71 odst.1 tr.ř. p r o d l u ž u j í
v a z b u obviněných

- 1) dr.Jaromíra H o ř c e, nar.18.12.1921 v Chástu,
 - 2) dr.Evy K a n t ů r k o v é, nar.11.5.1930 v Praze,
 - 3) Karla K y n c l a, nar.6.1.1927 v Žebráku,
 - 4) dr.Jána M l y n á r i k a, nar.11.2.1933 ve Filakovu,
 - 5) Jana R u m l a, nar.5.3.1953 v Praze,
 - 6) Jiřího R u m l a, nar.8.7.1925 v Plzni,
 - 7) dr.Jiřiny Š i k l o v é, nar.17.6.1935 v Praze,
 - 8) dr.Milana Š i m e č k y, nar.6.3.1930 v Bohumíně,
- do 30.z-á ř í 1981, a to z důvodů § 67 písm. b)c) tr.ř.

O d ů v o d ě n í

Obvinění jsou vazebně stíháni pro trestný čin podvracení republiky podle § 98 odst.1,2 písm. a)b) tr.zák. Vazba obviněných byla několikrát prodloužena, a to u obviněného dr.Milana Šimečky usnesením generálního prokurátora SSR z 30.6.1981, č.j.II Gv 13/81, do 7.8.1981 z důvodu § 67 písm.c) tr.ř., u ostatních obviněných usneseními generálního prokurátora ČSSR z 25.6.1981, č.j.VIII FGv 7/81-924 - 929, do 10.8.1981 z důvodu § 67 písm.b)c) tr.ř.

Vyšetřování trestné činnosti obviněných bylo skončeno a vyšetřovatel Správy vyšetřování StB 24.7.1981 předložil vyšetřovací spisy generálnímu prokurátorovi ČSSR s návrhem na podání obžaloby.

Vzhledem na mimořádný rozsah spisového materiálu je vyloučeno, aby ve lhůtě do 10.8.1981, resp. do 7.8.1981 mohl být spis zpracován a podána příslušnému soudu obžaloba nebo věc jiným způsobem meritorně vyřízena.

Protože vzhledem k okolnostem případu i osobám

Příloha L – Rozhodnutí komise o politické rehabilitaci Jaromíra Hořce

FAKULTA

SOCIÁLNÍCH VĚD UNIVERZITY KARLOVY

Děkanát

110 01 Praha 1 - Staré Město, Smetanovo nábř. 995/6

Vážený pan

PhDr. Jaromír Hořec, CSc
Jihozápadní III, č.14
141 00 Praha 4 - Spořilov

Praha 10. dubna 1991

Vážený pane doktore,

na základě Vaší žádosti ze dne 6.dubna 1991 Vám zasíláme toto potvrzení:

" V souladu s výnosem min.školství, mládeže a tělovýchovy (č.j.10269/90-14) byl PhDr. Jaromír H o ř e c, CSc, který musel v r. 1970 z důvodu politické perzekuce odejít z Fakulty sociálních věd a publicistiky UK , rehabilitační komisí FSV UK plně rehabilitován ."

S pozdravem

PhDr. Alena Ra^{Raňá}učnává
předsyně rehabilitační
komise FSV UK

Příloha M – dochovaný soupis tvorby Jaromíra Hořce, psaný autorem, 1. část

J HOŘEC:

POEZIE

- Jasína, Fr. Borový, 1946
Květen č. 1, Mladá fronta, 1946
Na časy, Práce, 1947
Zimička, K. Synek, 1947

Hněv trávy, Čs. spisovatel, 1966
Půlnoční jam session, Mladá fronta, 1969 - sazba rozmetána
Špatně rozdané karty, Práce, 1970, - sazba rozmetána
Půlnoční jam session, 68 Publishers, Toronto, 1976
Půlnoční jam session, Melantrich, Praha 1996
Nedělní vláček, Olympia, 1968
Malá sluneční soustava, Severočeské nakladatelství, 1969- sazba rozmetána
Žluté nebe modrá louka, Panton, 1981
Pozdvihování slov, Index Kolín n.Rýn., 1981, pod pseud. Jan Čech
Pozdvihování slov, Aeterna, 1996
Svěcení hlíny, Petlice, 1971
Svěcení hlíny, Poesie mimo domov, Mnichov, 1982, pod pseud. Jiří Hynek
Svěcení hlíny, Česká expedice a Riopress, 1995
Špatně rozdané karty, Petlice, 1977
Špatně rozdané karty, Poesie mimo domov, 1984
Bohemus, Petlice, 1971
Bohemus, Poesie mimo domov, 1986, pod pseud. Jiří Hynek
Bohemus, Česká expedice, 1986
Bohemus, Středočeské nakladatelství, 1991
Bez glejtu, Edice expedice, 1987
Bez glejtu, Česká expedice, samizd., 1989
Bez glejtu, Riopress, 2001
Soudný den, Index Kolín n.Rýn., 1988, pod pseud. Jan Čech
Soudný den, Čs. spisovatel, 1992
Anežka Česká, Česká expedice, samizd., 1988
Anežka Česká, Lidové noviny a Česká expedice, 1990
Dílna Hölderlinova, Česká expedice, 1982
Dílna Hölderlinova, Poesie mimo domov, 1994
Dílna Hölderlinova, Atelier, IM, 1999
Cejchy, Česká expedice, samizd., 1988
Cejchy, Riopress, 2001
Testamenty, Riopress, 1999
Ne, Česká expedice, samizd. 1990
Ne, Česká expedice, 1995
Hamleti v texaskách, Česká expedice, samizd., 1989
Hamleti v texaskách, Knihovna Jana Drdy, 2000

Příloha N – dochovaný soupis tvorby Jaromíra Hořce, psaný autorem, 2. část

HOŘEC (2)

Přísežné svadectví, Riopress, 1987

Rány z milosti, Mladá fronta, 2001

Nelogicky náměsíčná krajina, Česká expedice, samizd.,1986

Nelogicky náměsíčná krajina, Riopress, 2003

Nepromlčeno, IRIS, 2001

Světlá, IRIS, 2001

Hrdelní pře, 2002 Česká expedice, 2002

Brzy jazyk nezýváti Ruzyně, Protis, 2003

Úpadek hvězd, Česká expedice, samizd.,1990

Úpadek hvězd, Riopress, 2000

~~PRŮZA~~

~~Průza~~

Chléb na stole, Riopress, 2000

Brzy jazyk nezýváti Ruzyně, Protis, 2003

Nauč ptáčky zpívat, Bonaventura, 2003

PRŮZA:

Psí parta z Ungeltu, Riopress, 1998

ODBORNÁ LITERATURA:

Cesty zrady, Naše vojsko, 1957

... i děti šly na smrt, Naše vojsko, 1960

Kronika české synkopy, I. a II. díl, s J.Kotkem, Supraphon 1975 a 2000

Básník svobody a lidskosti, Česká expedice, samizd. 1984, pod pseud.

Zdeněk Hrubý

Rozloučení s Jaroslavem Seifertem, Česká expedice, samizd.,1986, pod

pseudon. Zdeněk Hrubý

Doba ortelů, Scholaris, 1992

Halesové, Scholaris, 1992

Poezie života a víry, Bezručův kraj, 1990

Podkarpatská Rus - země neznámá, H&H, 1994

Dokumenty o Podkarpatské Rusi, Česká expedice, 1997

Podkarpatská Rus - Nedělitelná svoboda, Česká expedice, 1992

Země naděje, Česká expedice, 1996

První kroky svobody, Česká expedice, 1999

Jindřich Schmidt, Academia, 2002

I v blátě snít, Votobia, 1999

Dějiny Kamýka nad Vltavou, Česká expedice, 1996

Hořec nanečisto, Aluze, 2003

Počátky české knihy, Votobia, 2003

Příloha O – Dopis Památníku národního písemnictví dceři Jaromíra Hořce

PAMÁTNÍK NÁRODNÍHO PÍSEMNICTVÍ

Vážená paní
Blanka Dospivová
Jihozápadní III/11
140 00 Praha 4

VÁŠ DOPIS ČJ
ZE DNE

ČJ 106/OLA – E1/2011

V PRAZE DNE 14. 2. 2011

Vážená paní Dospivová,

děkuji Vám jménem Památníku národního písemnictví za Váš dar části osobního fondu Vašeho otce Jaromíra Hořce (doklady, korespondence, rukopisy vlastní a cizí, tisky, výstřižky, fotografie).

Jsem rád, že sbírka PNP představující již nyní podstatnou část národního kulturního dědictví bude obohacena o další cenné doklady k vývoji literatury a knižní kultury v České republice za posledních dvě stě let. Vaše dary budou zařazeny do sbírky PNP, jejíž část je uložena v Literárním archivu PNP, pod přírůstkovými čísly 2/2011 (161 kartonů, převzato 18. 2. 2010) a 9/2011 (20 kartonů – dodatek z 29. 11. 2010)

S poděkováním a pozdravem se těší na další spolupráci

Mgr. Zdeněk Freisleben
ředitel Památníku národního písemnictví

Vyřizuje: Mgr. Petr Kotyk, akvizice, Danuše Hrazdírová, sekretariát LA PNP

Památník národního písemnictví, Strahovské nádvoří 1/132, 118 38 Praha 1, tel.: +420 220 516 695
Bankovní spojení: KB Praha 1, 10437011/0100, IČ: 00023311
e-mail: post@pamatnik-np.cz www.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz

Příloha O – Jaromír Hořec portrét, 1996, soukromý archiv rodiny

Příloha P – Vedoucí bakalářské práce PhDr. Olga Nytrová

Soukromý archiv PhDr. Olgy Nytrové

Příloha Q – Spisovatel a novinář pan Miroslav Sígl

Foto Martin Pithart

Příloha R – Závěrečné konzultace Bakalářské práce 25. února 2012

Simona Koblížková a PhDr. Olga Nytrová na snímku Ing. Václava Strachoty

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora:	Simona Koblížková
Obor:	Sociální a mediální komunikace
Forma studia:	Kombinované studium
Název práce:	Jaromír Hořec, český básník, spisovatel, žurnalista a textař
Rok:	2012
Počet stran textu bez příloh:	99
Celkový počet stran příloh:	20
Počet titulů české literatury a pramenů:	22
Počet titulů zahraniční literatury a pramenů:	0
Počet internetových zdrojů:	5
Vedoucí práce:	PhDr. Olga Nytrová